

እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ

ማንነቱና መከታዊ ተክለኮው

1992 ዓ.ም.

1999 አ.አ.አ.

ክመክሰ ካሳ ወክደጃድቅ

እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ

ግንኙነት መለኮታዊ ተልእኮው

God The Holy Spirit: His Person and Divine Mission

ይህንን መጽሐፍ

ያለ ደራሲው ፈቃድ ሙሉ ለሙሉም ሆነ

በክፍል ግባዛት በሕግ የተከለከለ ነው።

Copyright © Melesse K. Woldetsadik 1999

First published in 1999

All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced
or transmitted in any form or by any means without
the express written consent by the author.

Printed in the United States of America

For comments, questions or to order
additional copies write to:

Word of Peace Ministries

79-E Islay Lane

Columbia, SC 29210

USA

Tel. (803) 772-5293

Or

(919) 462-3298

እግዚአብሔር ፍቅር መሆኑን ላሳየኝ: —

ከወንድሜ ተስፋዬ ተፈራ

እንዲሁም የእግዚአብሔርን ፍቅር በቃልም ሆነ

በኦሮው በሰደተኛው ሕዝብ መካከል ለሚሰጠው: —

ከወንድሜ ውብሸት መንገሻ

የእግዚአብሔር መንፈስ መገኘት ሐሴትና ኃይል ይሁናችሁ

ስለ ይህኛን መጽሐፍ ለአነርሱ ግብታወኝነት እበረክታታለሁ።

በመጀመሪያ ለወደደኝ፤ ስለ እኔም ራሱን አሳልፎ በመስጠት የዘላለም ሕይወትን ወራሽ አድርጎ በዚህ ዓይነት ሁኔታ እንዳገለግለው ያቆመኝን ጌታዬንና አምላኬን ኢየሱስ ክርስቶስን እጅግ አድርጌ አመሰግናለሁ። ከዚያም በመቀጠል ይህንን መጽሐፍ ልጽፍ ከተነሳሳሁበት ጊዜ አንስቶ በጸሎትና በድጋፍ አብ ራኝ በመቆም እንዲሁም ረቂቁን በማረም የረዳችኝን ውድ ባለቤቴ ራሔልን አመሰግናለሁ። እንዲሁም በጸሎት፤ ለስተያየት በመስጠትና በማበረታታት ካጠገኔ የቆመውንና በሥጋም በጌታም መንድሜ የሆነውን ታደሰ ካሳን አመሰግናለሁ። ረቂቁን እንብበው ደግሞ ጠቃሚ ሃሳብ በመስጠት መጽሐፉ በተሻለ መልክ እንዲቀርብ የረዳኝን ወንድሜ ደሳለው አዲስና ወንድሜ ጋሽ አሳየኝኝ በርኝን አመሰግናለሁ። ወንድሜ አስቻለው ተሾመና አሁኔ ሙሉ ኃይለ ሚካኤል ደግሞ ሁሉ በጸሎታቸው በለሚያስቡኝ ምስጋናዬ ከፍ ያለ ነው።

I would like to thank Dr. Craig S. Keener, a friend and mentor, whose prayers, encouragement, and wisdom always lift me up. At last but not least, I am grateful to my friend, Dr. Aaron Joungeise, for his unceasing prayers and encouragement that I have benefited through out the years.

ምዕራፍ

ገጽ

መቅደም	9
መግቢያ	12
1. ሥላሴ	17
2. መንፈስ ቅዱስ በፔንታኮስት ውስጥ	26
3. የመሳፍንት ዘመን ካሪዝማቲክ መሪዎች	34
4. መንፈስ ቅዱስ በነገሥታት ዘመን	38
5. መንፈስ ቅዱስ በነቢያት መጸሐፍት ውስጥ	45
6. መንፈስ ቅዱስ በጥንቱ ይሁዲ ሃይማኖት ውስጥ	56
7. መንፈስ ቅዱስ በወንጌላት ውስጥ	62
8. መንፈስ ቅዱስና የሐዋርያት ሥራ	88
9. መንፈስ ቅዱስና የሮሜ ሰዎች	95
10. መንፈስ ቅዱስና የቆሮንቶስ ሰዎች (1)	104
11. መንፈስ ቅዱስና የቆሮንቶስ ሰዎች (2)	114
12. መንፈስ ቅዱስና የገላትያ ሰዎች	122
13. መንፈስ ቅዱስና የኤፌሶን ሰዎች	137
14. መንፈስ ቅዱስና የፊልላድሎፍ ሰዎች	148
15. መንፈስ ቅዱስና የቆላስይስ ሰዎች	152
16. መንፈስ ቅዱስና የተስፋሪያ ሰዎች (1&2)	154
17. መንፈስ ቅዱስ በመጋቢት መልአክቶች ውስጥ	160
18. መንፈስ ቅዱስና የዕብራውያን ሰዎች	166
19. መንፈስ ቅዱስ በጴጥሮስና በዮሐንስ መልአክቶች ውስጥ	170
20. የመንፈስ ቅዱስ ስሙዎችና አገልግሎት	176
መዝጊያ	211

ይህ መጽሐፍ የተጻፈበት ዋና ምክን

ያት የሥላሴ ሦስተኛው አካል ስለሆነው ስለ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ማን ነትና የርሱን መለኮታዊ ተልእኮ በሚገባ ለማብራራት ታስቦ ነዉ። እንደሚታ ወቀው ሁሉ የመንፈስ ቅዱስ በአማኞች መካከል መገኘትና በአማኞች ውስጥ ማደር ማለት የእግዚአብሔር በሙላትና በኃይል መገኘት ማለት ነዉ። መንፈስ ቅዱስም የእግዚአብሔር በክብርና በሙላት መገኘት በመሆኑ ስለ እግዚአብሔር ማወቅ የሚገባንን አውነት እንድናውቅ ይረዳናል። በተጨማሪም በሕይወት ልምምዳችንም ውስጥ እግዚአብሔር በልጁ በኩል የሰጠንን የዘላለም ሕይወት እውን ያደርገልናል። ይህም ማለት በጉባኤያችን መካከልና በልባችን ውስጥ በመሆን በቅዱስ ቃሉ ውስጥ የተገለጠውን ዘላለማዊ እውነት በማስተማርና እንዲሁም በቃሉ የተደገፈ፣ ከቃሉ የተሰማማና በቃሉ የነጠረ መንፈሳዊ ልምምድ እንዲኖረን ያደርጋል።

በመሠረቱ ይህ መጽሐፍ የመንፈስ ቅዱስን ሥራ ከዘፍጥረት አንስቶ አስከ ራእይ ድረስ ከሞላ ጎደል አካትቶ ይዞአል። ይህንንም ስል ስለ መንፈስ ቅዱስ የሚናገሩትን ሁሉንም ጥቅሶች አቅርቤያቸዋለሁ ማለቴ አይደለም። ነገር ግን ለትምህርት ይጠቅማሉ ብዬ ያሰብኩትን በሙሉ አቅርቤ አቸዋለሁ ማለቴ ነው። በተጨማሪም የመጽሐፉ ይዘት ጥልቀት እንዲኖረው ተብሎ አስፈላጊ በሆኑ ቦታዎች ላይ እንዳንድ ጠቃሚ አባቶች በግርጌ ማስታወሻ [Footnote] መልክ ቀርበዋል። ስለዚህም አንባቢው እነዚህን የግርጌ ማስታወሻ

ዎች በማገናዘብ መረጃ ወይም ድጋፍ አሳቦችን ግጥሞች ይችላሉ። የግርጌ ማስታወሻም እንደጠቀም ያነሳሳችኋል ምክንያት እንባቢው የጠቀሰኳቸው አሳቦች ከመነጨበት መጽሐፍ ጋር ቀጥተኛ የሆነ ግንኙነት እንዲኖረው በማሰብ ነው። በመሆኑም እንባቢው በለተጠቀሱት አሳቦች በስፋት እና በጥልቀት ለማንበብ ከፈለገም የመጽሐፉን ደራሲ፣ የመጽሐፉን ርዕስ እና አሳታሚውን ድርጅት በመውሰድ ፈልጎ ለማንበብ ይረዳዋል።

ሌላው መጥቀስ የምፈልገው ነገር ቢኖር ይሄንን መጽሐፍ እንድንጽፍ ያነሳሳችኋል ዋናው ምክንያት ሲሆን ይኸውም እንደሚከተለው ይሆናል — አንደኛ፣ ከሥላሴ አካላት ውስጥ ብዙውን ጊዜ አማኞች በደንብ ያልተረዳነው አካል ቢኖር መንፈስ ቅዱስ ነው። አብን የወሰድን እንደሆነ በአባት እንመለስለን፤ ወልድን ደግሞ ሥጋ በመልበስ ሰው ሆኖ ስለ መጣ እርሱንም መመስል አያስቸግረንም። ዮሐንስ በመልእክቱ ላይ ርስሐ ሕይወት ቃል ከመጀመሪያ የነበረውንና የሰማነውን በዓይኖቻችን ያየነውን የተመለከትነውን አጀኞችንም የዳሰሱትን እናወራለን፤ ሕይወትም ተገለጠ አይተንማል እንመለከርግለን፤ ከአብ ዘንድ ለእኛም የተገለጠውን የዘላለም ሕይወትን እናወራላችኋለን። በማለት ስለ ኢየሱስ ሥጋ በመልበስ ሰው ሊረዳው በሚችለው መንገድ መገለጡን ይናገራል (ዮሐ 1፡1-2)። ነገር ግን መንፈስ ቅዱስን መመስል በጣም ያስቸግራል። ለምሳሌ ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለኒቆሊሞስ «ነፋስ ወደሚወደው ይነፍሳል ድምጹንም ትሰማለህ ነገር ግን ከወደት እንደመጣ ወደትም እንደሚሄድ አታውቅም» (ዮሐ 3፡8) በማለት ስለ መንፈስ ቅዱስ ረቂቅነት ይነግረዋል። ምንም እንኳን በተለያዩ ጊዜያት መንፈስ ቅዱስ በአባት፣ በርግብ፣ በውኃ፣ በነፋስ፣ በዘይት ወዘተ ተመስሎ ቢቀርብም ይህንን የመሰለ አካል [imagery] አለው ብሎ ለመናገር ያዳግታል።

ሁለተኛ፣ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተካተቱት ትምህርቶች መንፈስ ቅዱስን ከኃይልነቱ ባሻገር ለአምላክነቱ የሚገባውን ክብር በመስጠት አሳቡን

1
አምላክ ግለትም እግዚአብሔር ወልድ ሥጋን በላይ ላይ በመደረብ ሰው ሆኖ ወደ ዚህች ምድር መጣ። ይሁን እንጂ አምላክነቱን በላልተወ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው እንደሆነ መታወቅ አለበት።

እንደፈቃዱ እንድናገለግል ያበረታቱናል፤ ያስተምሩናልም። ይህም ደግሞ በፍቅር፣ በአክብሮትና በፍርሃት ሆነን ሲጠታዎቹን እንድንጠቀም ይረዳናል።

ሦስተኛ፣ የርሱን ግንኙነት፣ መለኮታዊ ባሕርይውንና ተልእኮውን በስፋትና በጥልቀት ማወቃችን መንፈሳዊ ስጦታዎቹን በእግባብ እንድንይዛቸውና እንድንጠቀምባቸው ሲረዳን የክርስቶስ አካል በሆነችውን በቤተክርስቲያን ግንባታ ሥራ ላይ ደግሞ አብረንው እንድንሠራ አመቺ ሁኔታዎች ይፈጥራል።

እራተኛውና የመጨረሻው ደግሞ እንዳንድ አማኞች እግዚአብሔር በመንፈስ ቅዱስ በኩል በዘመናችን የሚሠራውን መለኮታዊ ድንቅና ተለምራት በመወሰን የመንፈስ ቅዱስስጦታዎች በዛሬ ጊዜ እንደማይሠሩ አድርገው ስለሚወሰዱ እግዚአብሔር ካዘጋጀላቸው በረከት ግለትም አብ ከሰጠው የተሰፋ ቃል ፈሳሾችውን ሲነፍጉ ይታያሉ። በመሆኑም ይህ መጽሐፍ ልባቸውን ለጌታ መንፈስ ቅዱስ በመክፈት በበረከት እንዲጥለቀሱና አይተውት በማያውቁት ኃይልና መንገድ ቤተክርስቲያንን እንዲያገለግሉ ያበረታታል።

በተጨማሪም በመጽሐፉ ውስጥ እንዳንድ የዓረፍተ ነገር ግድፈት እንዲሁም ከምርመራ ያመለጡ ባዕዳን ቃላት ሊኖሩ ስለሚችሉ በዳግም ጎትመት እስኪስተካከሉ ድረስ እንባቢውን ይቅርታ እጠይቃለሁ። በመጨረሻም በመጽሐፉ ውስጥ የተጠቀሱት ጥቅሶች ከቀድሞው የአማርኛ ትርጉም መጽሐፍ ቅዱስ ሲሆን የዘመን አቆጣጠሩ ደግሞ እንደ አውሮጳውያን ዘመን አቆጣጠር ነው።

በዘላለም ኪዳን ደም ለበጎች ትልቅ አረኛ የሆነውን ጌታችንን ኢየሱስን በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ከሙታን ያስነሳውና ይህንኑ መንፈስ በልባችን ውስጥ በማስቀመጥ ለባዬ ብለን እንድንጠራው፣ ወደርሱም እንድንጮህ ያደረገ የምሕረትና የፍቅር አምላክ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል በፊት ደስ የሚያስገኘውን በእኛ እያደረገ ፈቃዱን እንፈጽም ዘንድ በመልካም ሥራ ሁሉ ፍጹማን ስለሚያደርገን፣ ለእርሱ ከዘላለም እስከ ዘላለም ድረስ ክብር ይሁን፤ አሜን።

መለስ ካለ ወልደደድቅ
ኮሎምቢያ፣ ባውዝ ካሮላይና
ዩ ኤስ ኤ

«ክርስቶስ በለ እኛ እርግጥን ሆኖ ከሕግ እርግጥን ጥጀን፤ የመንፈስን ተስፋ በእምነት እንድንተባበል፤ የአብርሃም በረከት ወደ ሊሕዛብ በኢየሱስ ክርስቶስ ይደርሳላቸው ዘንድ»
ገላትያ 3:14

መግቢያ

ወደ ዕረፍት የሚያመጣ የእግዚአብሔር መንፈስ

መንፈስ ቅዱስ በብሉይ ኪዳን መጽሐፍት

ፍት ዉስጥ በአብዛኛው ቦታ «የእግዚአብሔር መንፈስ» ወይም «መንፈስ» በመባል ይጠራል። ይህም በእብራይስጡ ቋንቋ «*ኑፋ*» ሲለ፤ እና «*ኑፋ*» ለዶናይ/ *ኑፋ* ያህዌ የሚባለው ነው። መንፈስ የሚለው ቃል በእብራይስጡ «*ኑፋ*» ሲሆን በግሪኩ ደግሞ «*ፖኒማ*» ተብሎ ይጠራል። በተጨማሪም «መንፈስ ቅዱስ» የሚለው ቃል በብዛት ተጠቅሶ የምናየው በአዲስ ኪዳን መጽሐፍት ዉስጥ ነው። በዚህ በአዲስ ኪዳን ውስጥም መንፈስ ቅዱስ «የክርስቶስ መንፈስ» (ፎጫ 8:9)፤ «በክርስቶስ ኢየሱስ ያለ የሕይወት መንፈስ» (ፎጫ 8:2)፤ «የዘላለም መንፈስ» (ዕብራ 9:14)፤ «የኢየሱስ መንፈስ» (ሐዋ 16:7)፤ «አጽናኙ» (ዮሐ 15:26፤ 16:7)፤ «የእውነት መንፈስ» (ዮሐ 16:13) ወዘተ. በመባልም ይጠራል።

በተጨማሪም መንፈስ ቅዱስ ከዘፍጥረት ለንስቶ እስከ ራእይ ድረስ መስተታዊ ሥራውን ሲሠራ በግልጽ ይታያል። ስለዚህም በዘፍጥረት ምዕራፍ

አንድ ላይ «የእግዚአብሔር መንፈስ በዉኃ ላይ ሰፍፎ ነበር» ሲል፤ በራእይ ምዕራፍ ህያ ሁለት ፋጥር አሥራ ሰባት ላይ ደግሞ «መንፈሱና መሸራይቱ ና ይላሉ የሚሰማም ና ይበል፤ የተጠማም ይምጣ የወደደም የሕይወትን ዉኃ እንዲያዉ ይዉሰድ»። በማለት ሲነግረን መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔርን ዓላማ ናአቅድ ለማስፈጸም ያለዉን ሰፍራ ያሳየናል። ይሁን እንጂ ብዙውን ጊዜ ጌታ መንፈስ ቅዱስ በብሉይ ኪዳን ዘመን የነበረው ሰፍራና ይጫወት የነበረው መለኮታዊ ሚና በብዙ ለንባብያንና በሥነመለኮት ምሁራን ዘንድ መዘንጋቱ በጣም የሚያሳዝን ሆኖ ቆይቶአል። እንደ አውነቱ ከሆነ የእግዚአብሔር መንፈስ በብሉይ ዘመን ባይሠራ ኖሮ አዲስ ኪዳን የሚባል ነገር ሊኖር ባልቻለም ነበር፤ ብሉይ ኪዳን የአዲስ ኪዳን ጥላ ነውኛ።

እስራኤላውያንን ከግብፅ አውጥቶ በምድረቦዳ ይመራቸው ስለ ነበረው መንፈስ ነቢዩ ኢሳይያስ ሲጽፍ - በጭንቀታቸው ሁሉ ተጨንቆ በፍቅሩና በርሕራሄው የተዜዛቸውንና የተሸከማቸውን እግዚአብሔርን ስለ አስቆጠትና ቅዱስ መንፈሱንም ስለ አስመረሩት እርሱም ተመልሶ ጠላት እንደ ሆናቸው ገልጸዋል (ኢሳ 63:9-10)። ስለዚህም ጉዳይ አስመልክቶ ጳውሎስ «ሁሉም ያን መንፈሳዊ መብል በሉ፤ ሁሉም ያን መንፈሳዊ መጠጥ ጠጡ፤ ይከተላቸው ከነበረው ከመንፈሳዊ ዓለት ጠጥተዋልና» (1ቆሮ 10:1-5) በማለት የክርስቶስ መንፈስ ይከተላቸው እንደነበር ይናገራል። የመንፈስ ቅዱስን መገኘትና ምረት በሕይወቱ የተለማመደው ንጉሥ ዳዊትም ደግሞ «አቤቱ፤ ንጹህ ልብን ፍጠርልኝ፤ የቀናውንም መንፈስ በውስጤ አድስ። ከፊትህ አትጣለኝ፤ ቅዱስ መንፈስህንም ከእኔ ላይ አትውሰድብኝ።» (መዝ (51)፤10-11) በማለት ልቡን አፍሰሶ ወደ ለምላኩ ወደ እግዚአብሔር ሲጮህ እንመለከታለን።

2

እግዚአብሔር ለምላክ በኃጢአት የወደቀውን የሰው ልጅ ለግዳን እቅዱን የጀመረው ከብሉይ ኪዳን ዘመን ጀምሮ ነው። ለዳምና ሂዋን በኃጢአት ከወደቀ በኋላ ኖላን በመጥረት ከጥፋት ዉኃ ላይ ው። ከዚያም በመቀጠል አብርሃምን በመጥረት ከወገኖቹ ሲይቶ አወጣው። ለርሱም «አሕዛብ በአንተ ይባረዛሉ» በማለት ተስፋን ሰጠው። ከርሱም አብራክ የአስራኤልን መንግሥት መሠረተ። መሴንም በመጥረት ሕዝቡን ከግብጽ ባርነት ነፃ አወጣቸው። በርሱም እጅ ሕግንና የአምላክ ሥርዓትን ሰጣቸው። ከዚያም በመቀጠል በነበያቱ እፍ ስለሚመጣው ባርነት (መሢሕ) ተናገሮ ነበር። ሐዋርያው ጳውሎስና የዕብራውያን ጸሐፊም በብሉይ ኪዳን ዘመን የተሰጠው ሕግ የነገር ጥላ እንዳለው ጠትሰውታል። ይህም ግለት እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን ዘመን ተለዋዋጅነት የሰጠው የዘመኑ ፍጹ

መጽሐፍ ቅዱስን የእግዚአብሔር ቃል ያደረገው ነገር ቢኖር በእግዚአብሔር መንፈስ መጻፉ ወይም የእግዚአብሔር አስትንፋስ [Inspired] መሆኑ ነው። ይህም ግለት መንፈስ ቅዱስ ለቅዱሳን ነቢያት መገለጥን በመስጠት ወይም በመንጻጸት ቃሉን እንዲጽፉ ማድረጉ ነው (2 ጴጥ 1421 ፤ 2ጢሞ 3416 -17)። ሌላዉ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ደግሞ ከእግዚአብሔር ሕዝብ ጋር በመሆን ኃይልን እየሰጠ፣ የቃሉን ፍቺ በልባቸው እያበራ፣ እየመራ፣ እየማለደና እየጸለየ ሰዎች የጽድቅን ፍሬ እያፈሩ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ እንዲኖሩ በማድረግ ከርሱ ጋር ያላቸውን ግንኙነት እንዲያጠናክሩና በሕይወታቸውም እርሱን እንዲለማመዱት ያደርጋል።

ስለሆነም የመንፈስ ቅዱስ መገኘት ግለት የእግዚአብሔር በኃይልና በሙላት መገለጥ ግለት እንደሆነ ማወቅ ያስፈልገናል። የእግዚአብሔር ቃልና የቤተክርስቲያን ታሪክ እንደሚነግረን ከሆነ የአንደኛው ክፍለ ዘመን አማኞች የመንፈስ ቅዱስን መገኘት የእግዚአብሔር በሙላት መገኘት እንደሆነ የተረዱ ስለ ነበሩ ልባቸውን ከፍተው እርሱ በመስጠታቸው እርሱም በሚገባ ተጠቅሞባቸው አልፈዋል። መንፈስ ቅዱስ ባለበት ቦታ ሁሉ የእግዚአብሔር በኃይል መገለጥ እንዳለ በደንብ የተረዱና በሕይወታቸውም የተለማመዱት ስለ ነበሩ በተቀደሰው ኑሮአቸው የጠላትን ጎራ እያወኩና እያሸበሩ፣ በቃሉ ብርሃን ደግሞ ጨለማውን እየሰነጠቁ በመንፈስ ኃይልና ጉልበት የሰላምን ወንጌል ይዘው ሮጡ፤ ድምጻቸውም በምድር ሁሉ ላይ ቃላቸውም እስከ ምድር ዳርቻ ድረስ ወጣ። የምሥራቹንም ቃል በኑሮአቸው ብቻ ሳይሆን በሞታቸውም ጭምር ሰበኩት።

በተጨማሪም በዚህ መጽሐፍ ጨሰጥ ከቀኖና መጻሕፍት³ አንዳንድ አሳቦችን ጠቅሻለሁ። ይህ ግለት እነዚህ መጻሕፍት እንደ እግዚአብሔር ቃል

ተወሰደዋል ግለት እይደለም ምክንያቱም በእግዚአብሔር መንፈስ ቀጥታ ምሪት የተጻፉ ስለ እይደሉ የእግዚአብሔር አስትንፋስ የለባቸውምና ነው። እንደዚህም እነዚህ መጻሕፍት የተጻፉት በሁለቱ ኪዳናት መካከል ባለው ወይም በእንግሊዝኛው [Intertestamental times] በመባል በሚታወቀው ጊዜ ጨሰጥ ነው። ይህም ግለት እይሁዳውያኑ ከባቢሎን ሰደት ከተመለሱ በኋላ ባለው የአራት መቶ የዝምታ ዓመታት ውስጥ የተጻፉ ናቸው። ቢሆንም ቅሉ እነርሱ በተጻፉበት ጊዜ የነበረዉን የግሳበረ ምዕመናን ሥነመለኮት አስተሳሰብ፣ መንፈሳዊ ደረጃ፣ ባሕላዊና ታሪካዊ ገጽታን ስለሚያንጸባርቅ አንዳንድ አሳቦችን ለመደገፍ ስለ እንደመረጃ በመጠቀም ጠቅሼአቸዋለሁ።

በመጨረሻም የመንፈስ ቅዱስን ሥራ በብሉይ ኪዳንና በአዲስ ኪዳን ውስጥ በምንመለከትበት ጊዜ በብሉይ ኪዳን ዘመን ልክ እንደ አዲስ ኪዳኑ ዘመን መንፈስ ቅዱስ በሥጋ ለባቸው ሁሉ ላይ አልፈሰሰም ነበር። ነገር ግን እግዚአብሔር ሰዎችን እየመረጠ የመቤዣቱን ሥራ በታሪክና በሁኔታዎች ውስጥ ያከናውን ነበር። እስራኤልን ታሪክ ብንመለከት የእግዚአብሔር መንፈስ ሁል ጊዜና ካለማቋረጥ በግልጽ ሲሠራ እይታይም።⁴ የእግዚአብሔር መንፈስ በግልጽ ሲሠራ የሚታየው ወሳኝ በሆኑ አምስት የሃይማኖትና የፖለቲካ ወቅቶች ነበር። እነዚህም እንደሚከተሉት ናቸው — 1ኛ የእስራኤል መንግሥት በምድረበዳ ሲቋቋም (በሙሴ አማካኝነት)፣ 2ኛ በመሳፍንት ዘመን (የተስፋይቱን ምድር ከወረሱ በኋላ)፣ 3ኛ የንጉሣዊ አገዛዝ ሲመሠረት (ሳኦል የመጀመሪያው ንጉሥ ሆኖ ከተቀባበት ጊዜ አንስቶ)፣ 4ኛ በነቢያት ኤልያስና ኤልሳባ ዘመን፣ 5ኛ በሰደት ዘመንና ከሰደት በኋላ ባለው የመታደስ ዘመን (የቤተመቅደሱ እድሳት እስከ አለቀበት ጊዜ ግለትም ነቢያቱ ሐጌ፣ ዘካርያስ እና ሚልክያስ የመጨረሻ ነቢያት ሆነው እስካገለገሉበት ጊዜ ድረስ ግለት ነው)።

³ ፍጻሜ ደርሶ ልጁን በመላክ እስከሆድንን ድረስ ነበር (ዘጸ 20 ፤ ቆላ 21171 እብ 9፣ 11፤ 10411 ፤ ላ 441-7)። ስለሆነም ብሉይ ኪዳን የአዲስ ኪዳን ጠጅሟ ነው ግለት ይቻላል።

⁴ ቀኖና መጻሕፍት በመባል የሚታወቁት ሰማኒያ አሐዱ በተባለው መጽሐፍ ውስጥ ያሉት አሥራ ሰዎች ነቁ መጻሕፍት ናቸው። ግለትም ሰማንያ አሐዱ የመጽሐፍ ቅዱስን በድሃ ስድስቱን መጻሕፍትና አሥራ ሰዎችን ቀኖና መጻሕፍት ይቀላል። እነዚህ ቀኖና መጻሕፍት የተጻፉትም ከሰደት መልስ እስከ ክርስቶስ ትውልድ ድረስ ባለው የአራት መቶ ዓመታት የዝምታ ጊዜ ጨሰጥ ነው። ይህ ጊዜ የዝምታ ጊዜ የተባለበትም ምክንያት የእግዚአብሔር ድምጽ የጠፋበት ወቅት በመሆኑ ነው፤ ስለሆነም ምንም ዓይነት መንፈሳዊ መነሳት [Prophetic inspiration]

ባለመኖሩ ሰዎች በራሳቸው እነሳሽነት እነዚህን መጻሕፍት ሲጽፉ ችለዋል። መጻሕፍቶቹም Pseude pigraphal እና Apocriphal መጻሕፍት በመባል ይታወቃሉ።

በርግጥም የእግዚአብሔር መንፈስ ሁልጊዜ በሥራ ላይ ነው። እዚህ ላይ ለመግለጽ የጥንገርኩት የእግዚአብሔር መንፈስ በድንቅና በታምራት በግልጽ ሲሠራ የታዩባቸዉን ጊዜያቶች ነው [Prophetic empowerment with wonders and miracles] ይህም በፍጥረት ላይ ካለው ተአምራት ሌላ ግለቴ ነው።

ይሄ ምንን ነው የሚያሳየን ብንል በብሉይ ኪዳን ዘመን የእግዚአብሔር መንፈስ በመረጣቸው ሰዎች ውስጥ እና በጉባኤው መካከል በማድረግ ሲሠራ ቆየ፤ በአዲስ ኪዳን ዘመን ግን በአማኞች ውስጥና በጉባኤ መካከል በማድረግ ካለማድረግ ይሠራል (በአማኞች የግል ሕይወትና በሕብረት ውስጥ) = ይህም ሊሆን የቻለው ጌታችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለሰ እኛ በመሞት የአብርሃምን በረከት እርሱም የመንፈስን ተስፋ በእምነት እንድንቀበል በማድረጉ ነው (ዘፍ 17፡1-8፤ ገላ 3፡14)።

እግዚአብሔር በመጨረሻው ዘመን መንፈሱን በሥጋ ለባዙ ሁሉ ላይ አፈሰሳለሁ ብሎ በነቢያት በተናገረው መሠረት (ኢዩ 2፡28-32) ኢየሱስ ወደ አብ ካረገ በኋላ በበዓለ ገምሳ ቀን መንፈሱን አትረፍር። አፈሰሰው (ሐዋር 2፡1-4)። ከዚያም ጊዜ ጀምሮ የአዲስ ኪዳን ቤተክርስቲያን በመንፈስ ቅዱስ መላትና ስጦታዉ አሸበረቀች። የመንፈስ ቅዱስም በሙላት መውረድ የመጨረሻውን ዘመን ጎህ ቀደደ። ይህ የመጨረሻው ዘመን ተብሎ የሚታወቀውም ጊዜ መንፈስ ቅዱስ ከፈሰሰበት ጊዜ እንስቶ እስከ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ድረስ ያለው ጊዜ መሆኑ በዚሁ በትንቢተ ኢዩሌል ላይ እንመለከታለን። ስለዚህም ጌታ መንፈስ ቅዱስ ትናንት እንደሠራው ሁሉ ዛሬም ይሠራል፤ ቤተክርስቲያንንም ለጌታ ዳግም ምጽአት እያዘጋጀት በመሆኑ በዚያ ደስ ይለናል።

በመጨረሻም መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔር መገኘት ነው ብለን ካመንን ዘንዳ የርሱን መገኘት ከመለኮታዊ ሥራው ነጥለን ማየት አይገባንም። ምክንያቱም እግዚአብሔር ከመፍጠር ሥራዉ አረፈ እንጂ ሰውን ከማዳን ተገባሩ አላረፈምና ነው። ከፍጥረት በፊትም፤ በመፍጠሩ ተግባር ላይም (በዉኃ ላይ ከመስፈፍ አንስቶ እስከ ፍጥረት ድረስ ግለት ነው፤ ዘፍጥ 1፡2) ከዚያም በኋላ በምሪትና በመቤገጥ ሥራ ላይ የነበረው የሕያው እግዚአብሔር መንፈስ አሁንም እንደቀድሞው ይሠራል፤ ከክርስቶስ አካልም (ከቤተክርስቲያን) ጋር በመሆን ጌታ ኢየሱስ ና ይላል። እኛም ይህንን ዳግም የመምጣቱን የምሥራች ድምጽ በቃሉ በኩል ከመንፈስ ቅዱስ የሰማን — «እሜን፤ ጌታ ኢየሱስ ሆይ ና» እንላለን (ራላይ 22፡17፤ 20)።

እኔ ሁሉን በሚችል በግልጽና ምድርን የሚታየውንና የግልጽነትን በፈጠረ እንድ አምላክ በሚሆን በእግዚአብሔር እብ አምናለሁ። እርሱ ብቻ የእብ ልጅ በሚሆን ዓለም ሳይፈጠር ከእብ በተወለደ፤ ከብርሃን የተገኘ ብርሃን ከእውነተኛ አምላክ የተገኘ እውነተኛ አምላክ በሚሆን በተፈጠረ ሳይሆን በተወለደ፤ በሕልውናው ከእብ ጋር በተካከለ ሁሉ በእርሱ በሆነ ስለ እኛ በለበዎች በለ ደህንነታችን ከሰግሃ በወረደ፤ በመንፈስ ቅዱስ ከድንገል ግርያም ሥጋ ነስቶ ሰው በሆነ፤ በሕሙናዊው በሲላሞስ ዘመን ስለኛ በተሰለፈ፤ መከፈ በተቀበለ፤ በተቀበረም በቅዱሳት መጻሕፍትም እንደተጻፈው በሦስተኛው ቀን ከሙታን ተለይቶ በተነሳ፤ ወደ ሰግሃ በወጣ በአባቱ ቀኝ በተቀመጠ፤ በሕያዋንና በሙታን ሊፈርድ ዳግመኛ በከብር በሚመጣው ለመንግሥቱ ፍጻሜ በሌለው በእንድ ጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ አምናለሁ። ከአብና ከወልድ ጋር በሚሰገድለት ከአብና ከወልድ በሚመርድ በነቢያት በተነገረ፤ የሕይወት ጌታና ሰጪ በሆነ በመንፈስ ቅዱስ አምናለሁ። የሙታንንም ትንሣኤና ገና የሚመጣውንም ዓለም ሕይወት አጠባብቃለሁ።

— የኒቅያ የሃይማኖት መገለጫ

1

ሥላሴ

በዚህ ርእስ ስር ስለ እግዚአብሔር

ሦስትነትና አንድነት እንዲሁም የመንፈስ ቅዱስን መለኮታዊ ባሕርይ እንመለከታለን። በቀጥታ ወደ መንፈስ ቅዱስ ትምህርት ከመግባታችን በፊት ስለ እግዚአብሔር አንድነት መመልከቱ መሠረታዊ የሆነ ትምህርት ስለሚሰጠን ከዚህ በመቀጠል እንነጋገራለን። እንደሚታወቀው ሁሉ ከሥነመለኮት [Theology]

ትምህርት ውስጥ ለመረዳት የሚከብደው የሥላሴ ዶክትሪን [Theology proper] ነው። ምክንያቱም የእግዚአብሔር ግንኙነት፣ ጥልቀትና ሰፋቱ በሰው አዕምሮ ሊመረመርና ሊደረሰበት ስለማይችል ነው። በርግጥም ግወቅ የምንችለው እርሱ እንድናውቀው የፈቀደልንን ያህል ብቻ በመሆኑ ይህንኑ እውነት በአምነት መቀበል ይኖርብናል (አሁን በመስተዋት በድንግዝግዝ እንደሚያይ ሰለሆንን፤1ቆ 13፤12)። ነገር ግን ሌላውን ግወቅ የግንችለውን ምስጢር ሁሉ ለእርሱ እንተ ወዋለን። ምክንያቱም ጌታችንን ፊት ለፊት ስናየው አሁን ምስጢር የሆነብን ነገር ሁሉ ግልጽ ግልጽ ብሎ ይታወቀናል (ማለትም የሚያውቀንን ያህል እናውቀዋለን፤ 1ቆ13፤12፤ ዘዳግም 29፤29)።

ወደ ዋናው ነጥባችን ስንመጣ «ሥላሴ» የሚለውን ቃል በመጀመሪያ የተጠቀመበት የአራተኛው ክፍለ ዘመን የሃይማኖት መሪ የነበረው ጦርጡሊን [ተርቱሊያን] የተባለው ሰው እንደሆነ እናያለን። በዚያን ወቅት አሪዮስ የተባለ መናፍቅ በመነሳት «አብ ወልድን ከወለደው እንግዲህ ወልድ በአብ ተፈጥሮ አል ማለት ነው» በማለት የሰህተት ትምህርቱን ማስፋፋት በመጀመሩ የኒቅያ የሃይማኖት ስብሰባ በንጉሥ ቆንስጣንጢን [ቆንስታንቲኖስ] በ325 ዓ.ም. ላይ በቢ ታንያ በምትሆነው በኒቅያ፣ ከዚያም በሲሪሚያም በ357 ዓ.ም. ስብሰባ ተጠራ። በስብሰባውም ላይ አሪዮስና ተከታዮቹ «ኢየሱስ ፍጡር ነው» በማለታቸው ተወገዙ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ እንግዲህ «ሥላሴ» የሚለው ቃል የእግዚአብሔርን ሦስትነትና አንድነት ለመግለጽ የምንጠቀምበት ቃል ሆኖ ቀረ።

እንግዲህ ስለ ሥላሴ ስናጠና ግወቅ ያለብን ነገር ቢኖር ምንም እንኳን እግዚአብሔር ሦስት አካል ቢኖረውም በአምላክነቱ አንድ መሆኑን ነው (ዘዳ 6፤4)። ይህም ማለት ሕልውናውን ሳንከፋፍልና አካላቱን ሳንደባልቅ ነው። አምላካችን አንድነቱ በሦስትነቱ፣ ሦስትነቱ ደግሞ በአንድነቱ ተጠቃሎ የሚኖር አምላክ ነው፤ ወይም በሌላ አነጋገር በመለኮታዊ ባሕርይው አንድ ነው።

³ ግርክ ኢ. ፍል፣ ተርጓሚ ሥራንተስ (ገራንድ ራፒድስ፣ ቤክ በክሲ፤ 1997) 48-55።
⁴ ስለ ሥላሴና የሐዋርያቶች የእምነት መግለጫ በስፋትና በጥልቀት ለግንብብ ከፈለጉ በዶ/ር አልባተር መከገራዊ የተጻፈውን *ኢይ ቢሊዝ፤ ኢክስፐሎሬንት ዜ ኢንቦትላስ ከፊድ* (ዳውነርስ ገርዝ፣ ኢን ተርቫርሲቲ ፕሪስ፤ 1997)። ዶ/ር መከገራዊ መግለጫውን በግንባር በግብራሪት የእግዚአብሔርን አንድነትና ሦስትነት ለአንባቢው በሚጥም መልኩ አዘጋጅቶ አቅርቦልናል።

1. አንድነቱ
 ሁሉንም በመቻል፣ ሁሉንም በማወቅ፣ በሁሉም ቦታ በመገኘት፣ በዘላለ ግዴታ፣ በሥልጣን፣ በእግዛዝ፣ በኃይል፣ በሕልውናና በክብር ነው።

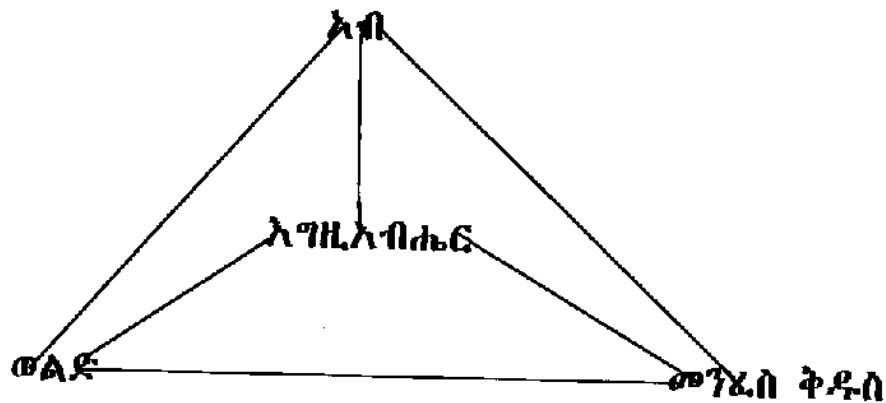
2. ልዩነቱ ደግሞ
 በአካል፣ በግብርና በሰም ነው (ለምሳሌ አብ ዓለም ባይፈጠር ያቀደውን እቅድ ወልድ ፈዴም ታዛዥ በመሆን የሰውን ሥጋ ለብሶ የባሪያን መልክ በመያዝ በሞቱና ትንሣኤው እዳነን፤ መንፈስ ቅዱስ ደግሞ ይሄንን ክርስቶስ የሠራውን ሥራ እውን የሚያደርግና የሚያስፈጽም አካል ነው)።

ግጥም

- ❖ አብ ከወልድና ከመንፈስ ቅዱስ በአካል ይለያል
- ❖ ወልድ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ በአካል ይለያል
- ❖ መንፈስ ቅዱስ ከአብና ከወልድ በአካል ይለያል
- ❖ ነገር ግን በመለኮት ሦስቱም አንድ ናቸው
- ❖ ስለዚህም እግዚአብሔር አብ፣ እግዚአብሔር ወልድና እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ብለን እንጠራቸዋለን።
- ❖ ሆኖም አምላክ አንድ እንጂ ሦስት አይደለም።

⁵ የአትናቴዎስ የሃይማኖት መግለጫ ስለ እግዚአብሔር አንድነቱና ሕልውናው እንዲሁም ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ አምላክነትና ሰውነት (ተፈጥሮው) በግንባር አብፈርቶታል። ስለዚህም መግለጫው የክርስትና ችግ መሠረት በመሆኑ አንባቢው ፈልጎ እንዲያነብና ቢቻልበት ጠንቅቆ ቢያጠናው መልኩም ነው በግሉት አበረታታለሁ። መግለጫውም ቢጀምር «አመዳን የግረግረግ ሰው ሁሉ ከወሎም ነገር አስቀድሞ የሁሉ የሆነች የዜተክርስቲያንን ሃይማኖት እውነተኛ አድርጎ ሲቀበለው ያስፈልገዋል» ከሰ በኋላ «የሁሉም የሆነ የክርስቲያኖች ሃይማኖት ይህ ነው፤ በጽኑ እምነት ይህንን ሃይማኖት ያልያዘ ሰው ለደን አይችልም» ብሎ በመጀመሪያ መግለጫውን የግወቅ አስፈላጊነት ታላቅ ምስጢር አንደሆነ አስቀመጥታል። እዚህ ላይ ግወቅ የሚገባን ነገር ቢኖር የሃይማኖት አባቶች ይህንን መግለጫ ሲያወጡ ጥንቃቄ በተሞላበት ሁኔታ በመንፈስ ቅዱስ ተመርተውና በእግዚአብሔር ቃል ላይ ተመርኩዘው በመሆኑ የመዳንን መንገድ ግልጽ አድርጎ ያሳያል። በአብዛኛው ጊዜ እኛ የወንጌላውያን አብያተክርስቲያናት ጉባኤያችንን ስለ ሥላሴና ስለ ኢየሱስ አምላክነትና ሰውነት ዶክትሪን በቂ ጊዜ ወስደን ባለግብተማራችን ወይም ደግሞ በቂ ትኩረት ባለመስጠታችን አባላቶቻችን የሰውነት ትምህርትን ለመጽዳት ወይም ፊት ለፊት ለመነጋገር ቢቸገሩ እንመለከታለን።

ይህም ከዚህ በታች የምናየው ሦስት ግዕዝን [ትራያንግል] በዶ/ር ኖር መን ጋይብሮ የቀረበ የሥላሴ ስእላዊ መግለጫ ነው። ከዚህ በፊት ብዙ ሦስት በተለያዩ ዓይነት መንገድ ስለ ሥላሴ ለመግለጥ ሞክረዋል። እንደሚታወቀው ሁሉ የእግዚአብሔርን ግንኙነት በሰእል መልክ ሙሉ ለሙሉ ግላዩት መቼም የማይቻል ነገር ነው። ነገር ግን እስከ አሁን ካየኋቸው ስእላዊ መግለጫዎች ውስጥ ይሄኛው ሥላሴን በመጠኑም ቢሆን ይገልጻል። እንግዲህ በሰእሉ ላይ እንደምናየው አንድ የሦስት ግለዘን ቅርጽ (ትራያንግል) ሦስት ጫፎች ሲኖሩት፤ ሦስቱ ጫፎች ደግሞ ሦስቱን አካላት ይወክላሉ። የትራያንግሉ የውስጡ ክፍል ደግሞ የአካላቱን የመለኮታዊ ባሕርይ አንድነት ይዞላል። ይህም አንድ እግዚአብሔር አንዳለ ያሳየናል።

ሥላሴ (ስእላዊ መግለጫ ቁ. 1)

በመጽሐፍ ቅዱሳችን ውስጥ ተገልጦ የምናየው የእግዚአብሔር ሦስትነትና አንድነት ብቻ ሳይሆን ነገር ግን በክርስቶስ ኢየሱስ ግለትም በሁለተኛው አካል በኩል ያገኘው ደህንነት የሥላሴ ሥራ መሆኑንም ጭምር ነው (ሮሜ 5፡18፤ 2ቆሮ3፡1-6፤ ገላ4፡4-6፤ ኢፌ1፡3-14)። እንዲሁም በ 2ቆሮ13፡14፤ 1ቆሮ12፡4-6፤ ኢፌ4፡4-6፤ ማቴ28፡18 ያሉት ጥቅሶች ስለ እግዚአብሔር ሦስትነትና አንድነት ይናገራሉ።

እንደሚታወቀው ሁሉ የእግዚአብሔርን አንድነትና ሦስትነት የሚቀበል የክርስትና እምነት ብቻ ነው። ይህም ዶክትሪን (ትምህርት) የእምነታችን ቁልፍ በመሆኑ የእምላካችንን ግንኙነት፤ ምን እንደሚመስል፤ እንዴት እንደሚሠራ እና እርሱንም እንዴት እድርገን መቅረብ እንዳለብን ያስተምረናል። በተለይ ደግሞ የጌታችንን የኢየሱስንና የመንፈስ ቅዱስን እምላክነት እንድንረዳ ስለሚያደርገን ለደህንነታችን መወረት ነው ግለት ይቻላል።

እንግዲህ መጽሐፍ ቅዱሳችንን ስናነብ የተለያዩ የሚመስሉ ነገር ግን መሠረታዊ አላባቸው አንድ የሆነ ሦስት እውነታዎችን እናገኛለን፤ እነዚህም —

1. እግዚአብሔር አንድ እንደሆነ (ዘዳግም 6፡1-6፤ 3፡13-15፤ ዘጸ 20፡2-3፤ 15፤ 11፤ ዘካር 14፡9፤ 1ቆሮ 8፡4-6፤ 1ጢሞ 2፡5-6)።
2. ሦስት አካላት እንዳሉት (2ቆሮ 13፡14፤ 1ቆሮ 12፡4-6፤ ኢፌ 4፡4-6፤ ማቴ 28፡18)።
3. ሦስትነቱ በአንድነቱ የተጠቀለለ መሆኑን ነው፤ ይህም ግለትም ሦስት አካላት ነገር ግን አንድ እምላክ ብቻ መኖሩን ነው (ዘዳ 6፡4፤35፤39፤ ዮሐ 17፡3 ዘዳ 8፡10፤ 9፡14፤ አባ 44፡6፤8፤ 45፡5-6፤ 46፡9)።

ሀ/ አብ አምላክ ነው

አብ አምላክ ነው (1ቆሮ 8:4,6፤ 1ጢጦ 2:5-6፤ ግሌ 6:4,6,8, 18,26,30፤ 11:25፤ 19:23-26፤ 27:46፤ ማር 12:17,24-27፤ 14:36፤ ሉቃ 11:42፤ 22:42፤ 23:34,46፤ ዮሐ 17:11)፤ ኢየሱስ አብ ወይም አባት እያለ ይጠራዋል (ማቴ 11:25፤ ሉቃ 11:2፤ 22:42፤ 23:34፤ 46፤ ዮሐ 11:41)፤ ኢየሱስም ሲናገር አብ ቅዱስ እንደሆነ (ዮሐ 17:11)፤ ጸድቅ እንደሆነ (ዮሐ 17:25)፤ ፍቅር እንደሆነ (ዮሐ 16:27)፤ ሕያው እንደሆነ (ዮሐ 6:57)፤ ኃያል እንደሆነ (ማር 14:36)፤ ይቅር ባይ እንደሆነ (ማቴ 6:14፤ ሉቃ 15:21-23)፤ መሐሪ እንደሆነ (ሉቃ 6:36) ሁሉን እንደሚያውቅ (ማቴ 6:4፤ 6:7 8፤ 18) ገልጾታል። በአጠቃላይ ስለ አብ አምላክነት በመጽሐፍ ቅዱሳችን ውስጥ ብዙ ቦታዎች ተጠቅሶ እናገኛለን። አንዳንድ ቦታዎች ላይም በቀጥታ እግዚአብሔር በማለት ይጠራዋል። በተለይ ደግሞ የአብን አምላክነት ለመረዳት ብዙም ችግር ስለሌለብን ይህንን ክፍል በማለፍ ስለ ኢየሱስና ስለ መንፈስ ቅዱስ ሰፋ ባለ መልኩ እንነጋገራለን።

ለ / ወልድ አምላክ ነው

ሐዋርያው ዮሐንስ ወንጌሉን ሲጀምር «በመጀመሪያው ቃል ነበረ፤ ቃልም በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ፤ ቃልም እግዚአብሔር ነበረ። ይህ በመጀመሪያው በእግዚአብሔር ዘንድ ነበረ። ሁሉ በርሱ ሆነ፤ ከሆነውም አንዳች ሰንኳ ያለ አርሱ አልሆነም።» (ዮሐንስ 1:1-3) በማለት በኢየሱስ አምላክነት የምሥራቹን ያበስራል። በሌላም ቦታ በፊልጵስ ዩስ መልእክት ላይ ሐዋርያው ጳውሎስ «በእግዚአብሔር መልክ ሲኖር ባለ¹⁰ በእግዚአብሔርጋር መተካከልን መቀማት እንደሚገባ ነገር አልቆ ጠረውም ... ነገር ግን በሰውም ምሳሌ ሆኖ ራሱን ባዶ አደረገ» (ፊል 2

፡6-7) በማለት አምላክነቱን ይነግረናል። ራሱንም ባዶ ያደረገው በእምላክነቱ ላይ ሥጋን በመደረቡ መሆኑንም አስቀምጦታል (አምላክነቱን ትቶ አልመጣም ነገርግን ሥጋ ሲለብስ ራሱን ባዶ አደረገ (ተዋረደ)። ወይም በሌላ አነጋገር መስኮታዊ ባሕርይዉን በመቀነስ ሳይሆን ነገር ግን ሰብእናን በመደረብ ነው ራሱን ያዋረደው)።

በዕብራይያን ምዕራፍ አንድ ላይ እግዚአብሔር ከጥንት ጀምሮ በተለያዩ መንገድና ሁኔታዎች ለአባቶቻችን ለነቢያት ከተናገረ በኋላ አሁን ግን «የክብሩ መንጸባረቅና የባሕርይው ምሳሌ» በሆነው በልጁ በዚህ በመጨረሻው ዘመን ለእኛ ተናገረን ይላል (1:1-3)። በመቀጠልም ከመላእክት ይልቅ አጅግ የከበረ በመሆኑ እግዚአብሔር አባቱ — «አምላክ ሆይ ዙፋንህ እስከ ዘላለም ድረስ ይኖራል»፤ «ጌታ ሆይ አንተ ከጥንት ምድርን መሠረትህ ሰማዮችሞ የእጆችህ ሥራ ናቸው» (1:8፤10) እያለ እንደሚጠራው በመንገር የኢየሱስን አምላክነት ያሳየናል። ይህ «ጌታ ሆይ» የሚለው ቃል የዕብራይውን ያሕዌ/አዶናይና የእንግሊዝኛውን LORD ለሚባሉት ቃላት ትርጓሜ ነው። በመሠረቱ ያሕዌ/አዶናይ የሚለው የእግዚአብሔር መጠሪያ ስም አርሱ ከእስራኤል ቤት ጋር የገባውን ቃልኪዳን የሚያስታውስ ስም ነው። ስለዚህም ይህንን የእግዚአብሔር የቃልኪዳን ስም አብ ራሱ ለልጁ ለኢየሱስ መጠቀሙ አምላክነቱን ግልጽ እድርጎ ያሳየናል።

ኢየሱስም ራሱ «እኔና አብ አንድ ነን» (ዮሐ 10:30) ሲል በዮሐንስ 17:5 ላይ ደግሞ «ዓለም ሳይፈጠር ባንተ ዘንድ በነበረኝ ክብር እንተ በራሴህ ዘንድ አክብረኝ» በማለት ለአባቱ በጸለየው ጸሎት ላይ አምላክነቱን አሳይቶናል። በሌላም ቦታ ኢየሱስ የእግዚአብሔርን መላእክት «የእኔ» ብሎ ይጠራቸዋል (ማቴ 13:41)፤ የእግዚአብሔርን መንግሥትና ምርጦች የራሱ እንደሆኑ ይናገራል (ማቴ 12:28፤ 19:14፤ 24፤ 21፤31፤ 43፤ ማር 13:20)፤ ኃጢአትን እንደሚያስተሰርድ ተናግሮአል (ይህም የሚቻለው በእግዚአብሔር ብቻ ነው (ማር 2:8-10))፤ ዓለማት በርሱ ተፈጥረዋል (ዮሐ 1:3፤ ቆላ 1:16፤ ዕብ 1:2) እና የመፍረድ ሥልጣን እንዳለውም ተናግሮአል (ማቴ 25:31)።

¹⁰ የገሪኩ ቃል በእግዚአብሔር መልክ ሲኖር የሚለውን ምረፊ ይለዋል ትርጉሙም እውነተኛ መልክ ወይም ቅርጽ ግለት ነው። ከዚህ የምንረዳው ነገር ሲኖር ምንድነው ኢየሱስ ክርስቶስ እውነተኛ ሆኖ የእግዚአብሔር መልክ ይሆን ሲኖር ባለ ራሱን ለማዋረድ ወይም ባዶ ለማድረግ መምረጡን ነው። ስለዚህም ኢየሱስ ክርስቶስ (ወልድ) እግዚአብሔር ነው ግለት ነው።

ንጉስ ያዝያን በሞተበት ዓመት ነቢዩ ኢሳይያስ እግዚአብሔር ን በረጅምና ከፍ ባለ ዙፋን ላይ ተቀምጦ፤ የልብሱም ዘርፍ መቅደሱን ሞልቶት እንዳየው ጽፎለል (ኢሳ 61)። ይህንን መገለጥ አስመልክቶ ሐዋርያው ዮሐንስ ሲጽፍ «ክብሩን ስለ አየ ኢሳይያስ ይህን አለ፡ ስለ እርሱም (ክርስቶስ ኢየሱስ) ተናገረ» በማለት ነቢዩ ኢሳይያስ ያየው የክርስቶስ ኢየሱስን ክብር እንደሆነ ያመለክተናል። ስለዚህም ይህ ክፍል እንደገና ኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ እንደሆነ ይነግረናል ማለት ነው (ዮሐ 12፡37-41)።

በመጨረሻም ኢየሱስ የማይታይ አምላክ ምሳሌ ነው (ቆላ 1፡15)፤ የክብሩ መንጸባረቅና የባሕርይው ምሳሌ ነው (ዕብ 1፡3)፤ የእግዚአብሔር መላት በርሱ ይኖራል (ቆላስ 1፡19፤ 2፡9)፤ የእግዚአብሔር ክብር በርሱ ተገልጿለል (ዮሐ 1፡14፤ 1ቆሮ 4፡6፤ ዕብ 1፡3)፤ የእግዚአብሔር ምሳሌ ነው (2ቆሮ 4፡4)፤ እርሱን ማየት አብን ማየት ነው (ዮሐ 12፡45፤ 14፡8-11)፤ እርሱን ማክበር አብን ማክበር ነው (ዮሐ 5፡23)፤ እርሱን መጥላት አብን መጥላት ነው (ዮሐ 15፡23)።

ሐ / መንፈስ ቅዱስ አምላክ ነው

መንፈስ ቅዱስ እግዚአብሔር ነው። እግዚአብሔርም ስለሆነ ዓለማት በርሱ ተፈጥረዋል (ዘፍጥረት 1፡2፤ መዝሙር (104)፤130)። በሐዋርያት ሥራ ላይ እርሱን መዋሸት እግዚአብሔርን መዋሸት እንደ ሆነ ተጠቅሶአል (5፡3-4)። አምላክም ስለሆነ ዓለምን ስለ ኃጢአት ይወቅሳል (ዮሐ 16፡8-11)፤ አዲስ ሕይወትን ይሰጣል (ዮሐ 3፡8)፤ ሁሉን ይመረምራል (1ቆሮ 2፡10)፤ የእግዚአብሔርን አባብ ያውቃል (1ቆሮ 2፡11)፤ የወንጌልን ይዘት ለአማኞች ያስተምራል (1ቆሮ 2፡13)፤ በአማኞች ውስጥና በጉባኤ መካከል ያድራል (1ቆሮ 3፡16፤ ሮሜ 8፡11፤ 2ጢሞ1፡14)፤ ሁሉንም ነገር እንደፈቃዱ ይሠራል (1ቆሮ 12፡11)፤ ልባችን ውስጥ ሆኖ ስለ እኛ ይታትታል (ሮሜ 8፡26፤ ገላ 4፡6)፤ በእግዚአብሔር መገንድ እንድንሄድ ይመራናል (ገላ 5፡18፤ ሮሜ 8፡14)፤ ኃይልን ይሰጠናል (ኢፌ 3፡16)፤ እንዲሁም በኃጢአታችን ያዝናል (ኢፌ 4፡30)።

የእግዚአብሔር መገለጥ የመጣው በርሱ በኩል ነው¹¹ (1ቆሮ 2፡10፤ ኢፌ 3፡5)፤ የተሰሎንቄ አማኞች መለወጥ እውን የሆነው በጌቀድሰው በመንፈስ ቅዱስ ነው (2ተሰሎ 2፡13)፤ ትንቢትና በልሳን መናገርም የመጣው በርሱ በኩል ነው (1ቆሮ 12፡3፤ 14፡2፤16)፤ የሮሜ አማኞች የኃጢአትን ሥራ በርሱ እንዲገድሉ ተነግሮአቸዋል (ሮሜ 8፡13)፤ የኢፌሶን አማኞች ደግሞ በርሱ ኃይል እንዲጠነክሩ የዳውሎስ ጸሎተና ምኞቱ ነው (ኢፌ 3፡16)፤ የፊልጵስዩስ አማኞች እግዚአብሔርን የግያ መልኩት በመንፈስ አማካኝነት ነጩ (ፊልጵ 3፡3)፤ የቆላስያስ ሰዎች ፍቅራቸው ከመንፈስ ቅዱስ የተነሳ ነው (ቆላ 1፡8)፤ የምንኖረውና የምንመላለሰው በመንፈስ ነው (ገላ 5፡16፤ 25)፤ በመጨረሻም የዳንነውም በመንፈስ በግሆን አዲስ መታደስና መታጠብ ነው (ቲቶ 3፡5)።

በመሠረቱ እግዚአብሔርን የገለጠው አንድያ ለጂ የሆነው ኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ዮሐ 1፡14፤ 18) ። መንፈስ ቅዱስ ደግሞ ኢየሱስን በመገለጥ አብን ያሳየናል። ይህም ግለት መንፈስ ቅዱስ የእግዚ

2

መንፈስ ቅዱስ በፔንታኮስ¹²

ውስጥ

መጽሐፍ ቅዱስ ሲጀምር «በመጀ

መሪያ ኢግዚአብሔር ሰማይንና ምድርን ፈጠረ ምድርም ባዶ ነበረች አንዳችም አልነበረባትም ጨለማም በጥልቅ ላይ ነበር፤ የኢግዚአብሔር መንፈስ በውኃ ላይ ሰፍፎ ነበር።» በግለት የሥላሴ ሦስተኛው አካል የሆነው ኢግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ በመፍጠር ተግባር ላይ ዋናውን ቦታ ይዞ እንደነበር ያሳየናል።

¹² ኢብሔርን ጥልቅ ነገር እየመረመረ ይገልጻል። ይህንንም ለናሽ የቻልነው በጌታችን ኢየሱስ ጥንትና ትግሉ ነው።

ፒንታኮስ የሚባሉት አምስቱ የመሬት መጽሐፍት ናቸው ሲሆኑ እነርሱም — ኦሪት ዘፍጥረት፣ ኦሪት ዘጸላት፣ ኦሪት ዘልዋውያን፣ ኦሪት ዘጉልቀና ኦሪት ዘዳገም ይባላሉ።

ከላይ እንደጠቀስንት መንፈስ የሚለው ቃል በዕብራይስጡ ሩአን ሲባል ይህም የኢግዚአብሔር መንፈስ፣ የሰጪ መንፈስ፣ መንፈስ፣ እስትንፋስ እና ነፋስ የሚለውን ትርጉም ይሰጠናል።¹³ በመጽሐፍ ቅዱሳችን ውስጥም በተለያዩ ቦታዎች ላይ ሩአን የሚለው ቃል የተለያየ ትርጉም ይዞ እናገኘዋለን። እነዚህም —

1. የኢግዚአብሔር መንፈስ (ዘኁ 11፥17፤ 25-29፤ 1ሳሙ 10፥6-10፤ 19፥20፤23፤16፤15-16፤18-10፤ 1ነገሥ 22፥21-24፤ 2ዜና 18፥20-22)።
2. መንፈስ (1ነገ 10፥5፤ 2ዜና 9፥4፤ 1ነገሥ 21፥5፤ ዘፍ 45፥27፤ ሕዝቅ 11፥19፤ 18፥31፤36፤ ኢሳ 59፥21፤ 65፥14፤ መክብብ 7፥8፤ ምሳሌ 16፥19)።
3. እስትንፋስ (ኢዮብ 4፥9፤9፥18፤15፥30፤16፥13፤ ሰቆቃ 4፥20፤ ኢዩሌ 10፥14፤ ዕብ 2፥19፤ ኢሳ 30፥28፤ 34፥16፤ 59፥19፤ ዘፍ 6፥17፤ 7፥15፤ ሕዝቅ 37፥5)።
4. ነፋስ (ዘፍ 8፥1፤ ዘጸ 15፥10፤ ዘኁ 11፥31፤ 1ነገሥ 18፥45፤ ኢዩ 10፥13፤ ሆሴ 13፥15፤ ኢሳ 40፥7) ናቸው።

የኢግዚአብሔር መንፈስ በመፍጠር ሥራ ላይ እንደነበረ የሚያሳዩን ብዙ መረጃዎች አሉ። ለምሳሌ በዘፍጥረት ምዕራፍ አንድ ላይ የኢግዚአብሔር መንፈስ ይንቀሳቀስ እንደነበር ይናገራል። «ሰፍፎ» ነበር የሚለውን ቃል በዕብራይስጡ «መራኸፈት» ይለዋል። ይህም ግሥ የፒዩል በዝ አንቀጽ [ፒዩል ፓር ቴሲፖል/ በመባል ሲታወቅ የሚያሳየው መንፈስ ቅዱስ የነበረውን የማያቋርጥ እንቅስቃሴን ነው። በዘዳገም 32411 ላይ ኢግዚአብሔር ለአብራሌል ልጆች ያለውን ፍቅርና ጥበቃ ሲናገር «መራኸፈት» የሚለውን የዕብራይስጥ ቃል ይጠቀማል — «ነበር ጫጩቶችን እንደሚያወጣ በእነርሱ ላይ እንደሚሰፈፍ ከነፎቹን ዘርግቶ ወሰዳቸው» በግለት ይህ ቃል ኢግዚአብሔር ከሕዝቡ ጋር ካለ ግድግዳ ለብርሃኑ ለየሄደ እንደጠበቃቸው ያሳየናል።

ስለዚህም ከላይ እንዳየነው መንፈስ ምድር ባድግ በነበረች ጊዜ በውኃ ላይ ሰፍፎ እየተንቀሳቀሰ የዝግጅት ሥራውን ያጠናክር እንደነበር እንረዳለን። ይህንንም አስመልክቶ ኢሳይያስ በምዕራፍ አርባ ላይ «የኢግዚአብሔርን መንፈስ ያዘዘ፣ ወይስ አማካሪ ሆኖ ያስተማረው ግን ነው? ወይስ ከግን ጋር ተመካከረ?

¹³ ቢዲቢ፣ ኦ ሂብሩ ኢንድ ኢንግሊሽ ለክሊስን ኦቭ ዚ ኦልድ ቴስተመንት (ኦክስፎርድክላሪንድን ኢሳታሚ ድርጅት) 924።

ወይስ ማን መከረው?» በማለት ሉዓላዊነቱንና ሁሉንቻይነቱን ይገልጻል። በዘፍ ጥረት 1፥26-27 ላይ «ሰዉን በመልካችን እንደ ምሳሌያችን እንፍጠር» በማለት የሦስቱንም አካላት ተሳትፎ ሲያሳየን መንፈስ ቅዱስ (ሶስተኛው አካል በመሆኑ) ሰውን በመፍጠር ሥራ ላይየነበረውንም ተሳትፎ በዚያው እንመለከታለን።

እግዚአብሔር ሰውን በአምሳሉ ብቻ ሳይሆን የፈጠረው የራሱንም እስት ገፋስ [ሩላገ] ባፍንጫው ውስጥ እፍ ብሎበታል (ዘፍ2፥7)። በኢዮብ መጽሐፍ ላይም «የእግዚአብሔር መንፈስ ፈጠረኝ ሁሉንም የሚችል አምላክ እስትገፋስ ሕይወትን ሰጠኝ» (ኢዮብ 33፥4) ሲል በመዝሙረ ዳዊት (104)፥30 ላይ ደግሞ «መንፈስህን ትልካለህ ይፈጠራሉም» በማለት የመንፈስን ፈጣሪነት ይናገራል።

አብርሃም የእግዚአብሔር ነቢይ ሰለሆነ የእግዚአብሔርን መንፈስ ድም ጽ መስማት የተለማመደ ሰው ነበር። እግዚአብሔር በኃጢአት የወደቀውን የሰውን ልጅ የማዳን እቅዱን ሲያወጣ አብርሃምን በመጥራት ከከለዳውያን ዑር ወደ ደቡብ ከነዓን አመጣው። አብርሃም በዚያን ጊዜ ከአባቱና ከእገሩ ሰዎች ጋር የጨረቃን አምላክ ያመልክ ነበር፤ ነገር ግን የእግዚአብሔርን ድምጽ በሰማ ጊዜ በእምነት ታዝዞ ወጣ።¹⁴ እግዚአብሔርም አብርሃምን በራዕይና በድምጽ ያነጋግረው ነበር። በዚህም መሠረት እግዚአብሔር ለርሱ በመገለጥ የልጅ ልጆቹ ወደ ግብፅ ምድር እንደሚወርዱና ባሪያዎች እንደሚሆኑ ተናገረው፤ በሌላ ጊዜ ደግሞ አሕዛብ በርሱ እንደሚባረኩ የምሥራቅን ቃል አበሰረው (ዘፍ 12-15)።

ይህም የአሕዛብ ባርነት በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል ተፈጸመ። ስለዚህ ም የተሰፋ ቃል ቅድስት ማርያም በመንፈስ ሆና «ለአባቶቻችን እንደተናገረ ለአብርሃምና ለዘሩ ለዘላለም ምሕረቱ ትዝ እያለው እስራኤልን ብላቴናውን ረድቶ አል» በማለት ተናገረች። ጳውሎስ ደግሞ በገላትያ መልእክት ላይ ስለዚህ ባርነት «የመንፈስን ተስፋ በእምነት እንድንቀበል የአብርሃም በረከት ወደ አሕዛብ በኢየሱስ ክርስቶስ ይደርሳቸው ዘንድ» (3፥14፤18) ነው እያለ ይናገራል። ስለሆነም ለአብርሃም የተገባለት ይህ የተሰፋ በረከት ከዘላለም ሕይወት አንስቶ እስከ መንፈስ ቅዱስ ሙሉት ጭምር ነው።

ሌላው የእግዚአብሔር መንፈስ በግልጽ ሲመራ የምናየው በዮሴፍ ሕይወት ዉስጥ ነው። ዮሴፍ የፈርዖንን ሕልም የተረጎመው በእግዚአብሔር መንፈስ ተመርቶ ነበር (ዘጸ 42፥16፤ 37-38)። ፈርዖን ራሱ በመገረም «በውኑ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበትን እንደዚህ ያለ ሰው እናገኛለን?» (42፥37-38) ሲል ተናገረዋል።

መንፈስ ቅዱስ በምድረበዳው ጉዞ

እግዚአብሔር ሕዝቡን በድንቅና በተለምዶት ከግብፅ ምድር ካወጣ በኋላ በሲና ምድረበዳ ሕጉን በመስጠት በመካከለኛው ያድር ዘንድ መቅደስን እንዲሠራለት ባዘዛቸው ጊዜ (ዘጸ 25፥8)፤ ሕዝቡ ሥጦታዎችን እንዲያመጡለት ለመሴ ነገረው። ከዚያም ውስጥ አርን ቅዱስ ይሆን ዘንድ ልብስ እንዲሠራለት ሰዎችን የጥበብ መንፈስን ሞላባቸው (ዘጸ 28፥1-5)። የኡሪ ልጅ ባስልኤል የጥበብን ሥራ ያስተውል ዘንድ፤ በወርቅና በብር በናስም ይወራ ዘንድ፤ ለፈርጥ የሚሆነውን የፅንፈ ድንጋይ ይቀርጽ ዘንድና ሥራውን ሁሉ ይወራ ዘንድ በሥራ ሁሉ ብልሃት በጥበብም በማስተላለፍም በእውቀትም የእግዚአብሔርን መንፈስ ተሞላ (ዘጸ 31፥1-5)። የእሂሳሚክን ልጅ ኤልያብም ከባስልኤል ጋር በጥበብ አብርቶ እንዲሠራ መንፈስን ተሞላ (ዘጸ 31፥6)። እነርሱም የመገናኛውን ድንኳን፤ የምስክሩን ታዕቅና በርሱ ላይ ያለውን የሰርየት መክደኛ እና የመሠዊያ ዕቃዎችን እንዲሠሩ ነበር።

በብሉይ ኪዳን ዘመን የእግዚአብሔር መገኘት እውን የሆነበት በመገናኛው ድንኳንና በቤተ መቅደሱ ውስጥ ነበር። በመጀመሪያ እግዚአብሔር ለመሴ በሲና ተራራ ላይ ተገለጠለት ማለትም ሙሴ በሰደት በምድያም ምድር በነበረበት ወቅት (ዘጸ 3)። ከዚያም በኋላ ማለትም ከግብፅ በጸናች እጅ ከወጡ በኋላ በዚሁ በሲና ተራራ ላይ ሕግ ለእስራኤል ተሰጠ (ዘጸ 20)። በመቀጠልም ሙሴ ትእዛዝን ተቀብሎ ለእግዚአብሔር ማደሪያ ሠራ (ዘጸ 25-31)። በዚህ ሁሉ የእግዚአብሔር እቅድ ከተራራው ላይ ወርዶ በሕዝቡ መካካል ለማደር

¹⁴ ኢዮን ውድ፤ ኢ በርቢይ ኦቭ ኢጼፈልስ ሂስትሪ (ገራንድ ራፒድስ፤ ዞንደርዝን I 1986) 30።

ነበር። ማደሪያውም ተሰርቶ ባለቀ ጊዜ ደመናውም የመገናኛውን ድንኳን ከደነ፤ የእግዚአብሔርም ክብር ማደራያውን ሞላ (ዘጸ 40፥34)።

ሙሴ በተራራው ላይ ከእግዚአብሔር ጋር በነበረ ጊዜ ሕዝቡ ጣዖትን ሰርተው በማምለክ እግዚአብሔርን በደሉ (ዘጸ 32፥1-6)። በዚህም ምክንያት የእግዚአብሔር ቁጣ ነደደ፤ ከሕዝቡም መካከል ብዙዎችን ቀሰፈ፤ እግዚአብሔርም ከሕዝቡ ጋር ላለመውጣት ወሰነ። ለሙሴም ከንተ ጋር አልወጣም ምክንያቱም እንተ ደንዳና ሕዝብ ስለሆነህ አጠፋሃለሁ። ነገር ግን ለአባቶችህ የማልሁላቸውን ምድር እንድትወርስ መላእክቱን ከእንተ ጋር አልካለሁ ብሎ በነገረው ጊዜ ሙሴ በጣም ነበር ያዘነው (ዘጸ 32፥34፤ 33፥2-5)። ሙሴም እንዲህ ብሎ እግዚአብሔርን ተናገረ - «እነሆ እንተ-ይሆን ሕዝብ አውጣ ትለኛለህ ከእኔም ጋር የምትልከውን አላስታወቅኸኝም ... ከእኛ ጋር ካልወጣህስ ከዚህ አታስወጣን በምድርፊት ካለው ሕዝብ እኔና ሕዝብህ የተለየን እንሆን ዘንድ» (ዘጸ 33፥12-16)። እግዚአብሔርም የሙሴን ልመና አዳመጠ፤ ተለመነውም። በዚህም ምክንያት ከእርሱ ጋርም እንደሚወጣ አረጋገጠለት።

እዚህ ላይ እንደምንመለከተው እግዚአብሔር አብሮት እንደማይወጣ ነገር ግን መላእክቱን እንደሚልክ ለሙሴ በነገረው ጊዜ የሙሴ መልስ በጣም የሚያስገርም ነበር። ሙሴ የመንፈስ ቅዱስን አስረሳቢነት በደንብ የተረዳ ሰው ስለ ነበር ምቹቱ ራሱ የእግዚአብሔር መንፈስ እንዲከተላቸው ነበር እንጂ መላእክት አልነበረም። እዚህ ላይ በግልጽ እንደምናየው እግዚአብሔር የተሰፋ ይቱ ምድር አትገቡም አላላቸውም፤ ነገር ግን እርሱ ያላቸው ነገር ቢኖር መላእክቱን በፊታቸው እንደሚልክና ወደ ተስፋይቱም ምድር እንደሚያስገባቸው ነበር (32፥34፤ 33፥3)። የሙሴ መልስ ግን «እንተ ከእኛ ጋር ካልወጣህ እንገዳህ ከሌላው ሕዝብ በምን እንለያለን» የሚል ነበር። ምክንያቱም ካለእግዚአብሔር መንፈስ የእግዚአብሔር ሕዝብ ምገስ የለውምና ነው (ዘጸ 33፥16)። በርግጥም የእግዚአብሔርን ሕዝብ ከሌላው አሕዛብ የሚለያቸው የመሰበሰቢያ አዳራሻቸው ማማሩ፤ የቁጥራቸው መብዛቱ ወይም ዝግሬን ግወቃቸው ሳይሆን

የእግዚአብሔር መንፈስ በመካከላቸው ማደሩ ነው¹⁵።

እስራኤላውያንን ይከተል ስለ ነበረው መንፈስ ኢሳይያስ ሲናገር «በጭንቀታቸው ሁሉ ተጨነቀ፤ የርሱ መገኘት አዳናቸው¹⁶ (የፊቱ መልእክ አዳናቸው) ... እነርሱ ግን አመፁ ቅዱስ መንፈሱን አስመረሩት ስለዚህም ተመልሶ ጠላት ሆናቸው ... የእግዚአብሔር መንፈስ ወደ ዕረፍት አመጣቸው» (63፥9-14)

ይላል። ነህምያም «ያስተምራቸው [Instruct] ዘንድ መልካሙን መንፈስ ሰጠሃቸው» (ነህም 9፥20) በማለት ይከተላቸው ስለነበረው መንፈስ ቅዱስ ይናገራል። ጳውሎስም በቅሮንቶስ መልእክት ላይ ይህንን አስመልክቶ ሲናገር «እባቶቻችን ሁሉ ከደመና በታች ነበሩ ሁሉም በባሕር መካከል ተሻገሩ፤ ሁሉም ሙሴን ይተባበሩ ዘንድ በደመናና በባሕር ተጠመቁ፤ ሁሉም ያን መንፈሳዊ መብል በሉ፤ ሁሉም ያን መንፈሳዊ መጠጥ ጠጡ፤ ይከተላቸው ከነበረው ከመንሳዊ ዓለት ጠጥተዋልና» (1ቆሮ 10፥1-5) በማለት ሕይወታቸው በመንፈስ ቅዱስ ታድሶና ለምልሞ እንደቆየ ይናገራል።

ነገር ግን እስራኤላውያን በምድረቦቻቸው ጉዞአቸው እግዚአብሔርን በተለያየ ጊዜያት በተደጋጋሚ አሳዘነውታል። በእግዚአብሔርና በባሪያው በሙሴ ላይ ማመጻቸውን በመቀጠል ቃዴስ በርኔስ ሲደርሱ ይህንኑ አመጻቸውን ካለልክ አበዙት (ዘኁ 10-14)። ይህንንም አመጻቸውን በግልጽ በማውጣት የጥበፊን ዱባና ምግብ በመጎምገፍት (ዘኁ 11)፤ አሮገና ማርያም ደግሞ በሙሴ ላይ ከፋ በመናገር (ዘኁ 12) እና ምድሪቱን ሲሰልጡ የሂዱት ተመልሰው ዝናውን በነገሩለ

15 በዚህ ክፍል የሚገኘውን የመንፈስ ቅዱስን ሥራ በማስተዋል እንደመለከት የረዳኝ ዶ/ር ጎርደን ፈናቸው። አላቸውም ስለ መንፈስ ቅዱስ በጻፉት መጻሕፍታቸው ውስጥ ይህንን ክፍል አብረረውታል። ስለዚህም እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ አላቸውን በመጠቀም የጠቀሱትንን ልብ ስለ አበራ አጀግ አድርጎ አመሰግናለሁ።

16 «የፊቱ መልእክ» የሚለው አባባል «መልእክ» እና «የርሱ ፊት» የሚለውን ቃላት የያዘ ነው። የዚህ ግንኙነት አባባል በሌላ ቦታ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተጠቅሶ እናየውም። መልእክም እግዚአብሔር ፊቱ ነው (ዘጸ 20፥21-23፤ 33፥2፤ 14፤15፤ ዘኁ 20፤16፤ ሊዎቶ 5፤13፤ መባሪ 13፤6፤ 21-22)። ስለዚህም ትርጉሙ እግዚአብሔር ፊት (የርሱ ፊት) ነበር የሚከተላቸው። እገባቸውና ኢሳይያስ 63 ትን በንመለከት «በጭንቀታቸው ሁሉ እርሱ ተጨነቀ... በፍቅሩና በርህራሄውም ተዘግባቸው በቀደመውም ዘመን ሁሉ እንስቶ ተሸከማቸው»። በማለት ፊቱ እግዚአብሔር አብሮአቸው እንደወጣ ይናገራል። የእግዚአብሔር የፊቱ መገኘት በእዲስ ዚዳን ውስጥ «የክብር መንጸባረቅና የባሕርይ ምሳሌ» (ዕብራ 1፥3) «የእግዚአብሔር ምሳሌ የሆነ ክርስቶስ» (2ቆሮ 4፥4) «የማይታይ ለምሳክ ምሳሌ» (ቆላ 1፥15) በማለት ያም የፊቱ መገኘት ክርስቶስ እንደሆነ ይነገራል። ይኸ እን ለዝዋልት፤ ዘ ቡዝ ሉቭ ሊይዚያ (ግሪክ ራፒድስ፤ ኤርድመንስ አሳታሚ ድርጅት፤ 1998) 607።

ቸው ጊዜ በሙሴና በአርን ላይ በማጉረምረም፤ በእግዚአብሔር ውሳኔና ኃይል ባለመታመን አመፃቸውን አብዝተው ጨመሩት (ዘኁ 14)። በዚህም ምክንያት የእግዚአብሔር ቁጣ ነደደ፤ እርሱም አለ — «በጥብፅ ምድርና በምድረበዳ ያደረግሁትን ተአምራቴንና ክብሪን ያዩ እነዚህ ሰዎች ሁሉ አሥር ጊዜ በለተፈ ታተኑኝ፤ ነገሪንም በላልሰሙ፤ በእውነት ለአባቶቻቸው የማላሁላቸውን ምድር አያዩም፤» (ዘኁል 14፡22-23)። በዚህም ምክንያት ከጥብፅ ሲወጡ ለአቅመ አዳም የደረሱ (ከ20 ዓመትና ከዚያም በላይ የሆኑት ሁሉ) ከኢያሱና ከካሌብ በስተቀር ሁሉም በምድረበዳ ሞቱ (ዘኁል 14፡29) ። ስለዚህም እግዚአብሔር የተስፋውን ምድር እንዲወርሱ ካወጣላቸው አቅድ ለሠላሳ ሰዎች ዓመታት ያህል ዘገዩ። የሚያሳዝነው ነገር ከባርነት አውጥቶ በመሸከም በምድረበዳ ሲመግባቸውና ሲመራቸው የነበረው መንፈስ ቅዱስ ተመልሶ ጠላት ሆናቸው፤ ተዋጋቸውም (ኢሳ 63፡10-11፤ 1ቆሮ 10፡1-13፤ ዕብራ 3፡7-11)።

መጽሐፈ ኢያሱ

ሙሴ በምድረበዳ ውስጥ የእያንዳንዱን ሰው አቤቱታ ማዳመጥ ሸክም በሆነበት ጊዜ፤ አማቱ ዮቶር በመከረው መሠረት ሰባ ሸማግሌዎችን መረጠ። ከእነዚህም ከተመረጡት ውስጥ አንዱ ኢያሱ ነበር (ዘጸ 24፡13፤ 32፡17)። ኢያሱ ከማስተዳደርም ባሻገር የእስራኤል የጦር አዝማችም ነበር (ዘጸ 17፡9-13)። ነገር ግን ሙሴ ከሞተ በኋላ እርሱን ተክቶ ሕዝቡን የመምራት ተጨማሪ ኃላፊነት ተሰጥቶት ነበር (ዘኁ 27፡16-23)። ይህም የመሪነት ሥራ ዋናው ተግባር ሕዝቡ እግዚአብሔርን መታዘዛቸውንና ማምለካቸውን መከታተል፤ እስራኤልን በቅዱስ ጦርነት መምራትና ማስተዳደር እንዲሁም የተስፋው ምድር ለሁሉም ነገዶች በትክክል መከፋፈሉንም ማረጋገጥ ጭምር ነበር (ኢያሱ 1፡2-5፤ ዘዳ 1፡37፤ 34፡28፤ 31፡7)።

እንደሚታወቀው ኢያሱ መንፈስን የተቀበለው ከሰባዎቹ ጋር ቢሆንም ይህን የአገልግሎት ሥጦታ የተሰጠው ግን ሙሴ እጁን በጫነበት ጊዜ ነበር (ዘዳግ 34፡9)። ስለዚህም መንፈስ ቅዱስ ከሙሴ ጋራ እንደነበረው ሁሉ ከኢያሱም ጋር ነበር (ኢያሱ 1፡5፤ 3፡7)። ሙሴ ቀይ ባሕርን እንደከፈለ ሁሉ

ኢያሱም ዮርዳኖስን ከፍሎአል (ዘጸ 14፡21-23፤29፤ ኢያሱ 3፡17)። እግዚአብሔር ሙሴን በተቀደሰ ስፍራ እንደተገናኘው ሁሉ ኢያሱንም ተገናኝቶታል (ዘጸ 3፡5፤ ኢያሱ 5፡15)። እንግዲህ ከላይ እንደተመለከትነው ኢያሱ ተአምራትን ያደርግ የነበረውና ሕዝቡን እግዚአብሔር ወደ አዘጋጀላቸው ምድር ይመራ የነበረው በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ነበር።

3

የመሳፍንት ዘመን

ከሪዝማቲክ¹⁷ መሪዎች

የመሳፍንት ዘመን በመባል

የሚታወቀው ከኢያሱ ሞት በኋላ እስከ ባሕል ንግሥና (መቀበት) ያለው ከሦስት መቶ ዓመት በላይ የሚሆነው ጊዜ ነው።¹⁸ እንዲህ ሆነ፤ ከኢያሱ ሞት በኋላ አዲሱ ትውልድ ከአምላክ ከእግዚአብሔር ትዕዛዝ ፈቀት አለ። ይህም — 1ኛ. ከነዓንን ሲይዙ እግዚአብሔር ባዘዛቸው መሠረት በዚያ አገር ይኖሩ የነበሩ

¹⁷ ከሪዝማቲክ የሚለው የግሪክ ቃል «ክሪስ/ክሪስቶስ» ትርጉሙም ደጋ እና «ክሪስማ/ክሪስማቶስ» ትርጉሙም የደጋ ሥጦታ ከሚለው የመጣ ነው፤ በእዚህም ከሪዝማቲክ የሚለው በደጋ ሥጦታ ወይም መስኮታዊ ሥጦታ ግለትም በመንፈስ ቅዱስ ኃይል የተሞላ ለግለት ነው የሚጠቀምበት።

¹⁸ ምንም እንኳን ዘመኑ ዓለፍ ነዚያ ሳሙኤል በመሳፍንት ዘመን ይኖሩም የነበሩበት ጊዜ ከመሳፍንት ዘመን ወደ ንጉሣዊ አገዛዝ ባለው የጀግናር ወቅት ስለነበር ጭብ ሰዎች በመሳፍንት ዘመን ውስጥ ሊይጠቀሙት አቸውም።

ትን አሕዛብ ሙሉ ለሙሉ ማጥፋት ሲገባቸው እነርሱ ግን ቸል በማለት የርሱን ትዕዛዝ ናቁ፤ 2ኛ. አሕዛብ ከሆኑት ከከነዓናውያን ጋር ተጋቡ፤ 3ኛ. የአሕዛብን አማልክት በማምለክ ከግብፅ ምድር በጸናች እጅ ያወጣቸውን የአብርሃምን አምላክ እግዚአብሔርን ተዉት። በዚህም ምክንያት ለጠላቶቻቸው ባሪያ በመሆን አገለገሉ።

እዚህ ላይ ልብ ማድረግ የሚገባን ነገር ቢኖር በዘዳግም ውስጥ ከእግዚአብሔር ጋር በገቡት ቃልኪዳን መሠረት እርሱን ከተውት እርሱም ይተዋቸዋል (ዘዳግ 28-30)። ነገር ግን ንስሐ በገቡና በተመለሱ ጊዜ እርሱ ደግሞ መሪ የሚሆንን ሰው እያስነሳ በመንፈሱ በመሙላት (አብዛኛዎቹን መሪዎች) ይታደጋቸው ነበር። ይህም ቃልኪዳን የዘዳግም ቃልኪዳን [Deuteronomic Covenant] በመባል ይታወቃል። ቃልኪዳኑም በተፈጥሮው ግዴታዊ ሲሆን በይዘቱ ደግሞ በረከትና መርገምን የያዘ ነው። በእዚህም በቃል ኪዳኑ መሠረት እግዚአብሔር ያዘጋጀላቸውን በረከት የሚያገኙት ሲታዘዙት ሲሆን ባይታዘዙት ግን መርገምን ያጭዳሉ።

እንግዲህ ወደ ዋናው ነጥባችን ስንመጣ በዚህ በመሳፍንት ዘመን በስድስት የተለያዩ ጊዜያት ለጠላቶቻቸው ባሪዎች ሆነዋል። ነገር ግን ንስሐ በመገባት ወደ አባቶቻቸው አምላክ ሲመለሱ ስድስቱንም ጊዜ መሪና ፈራጅ የሚሆን ንስሐ በማስነሳት ነፃ አውጥቶአቸዋል። ከላይ እንደተነጋገርነው እነዚህን የመሳፍንት ዘመን መሪዎች ልዩ የሚያደርጋቸው ነገር ቢኖር መንፈስ ቅዱስን የተሞሉ ሲሆኑ፤ መንፈስም በኃይል ሲወርድባቸው ጦርኞች ይሆናሉ፤ ጠላታቸውንም በመምታት ድል ይነሳሉ።¹⁹ እነዚህም መሪዎች እንደሚከተሉት ናቸው -

❖ እግዚአብሔር ጎቶንያልን በማስነሳት በመንፈሱ ሞልቶ ከመስጴጦምያ ንጉሥ የሰምንት ዓመት የባርነት አገዛዝ ነፃ አወጣቸው (መሳፍንት 3:7-11)።

- ❖ የአበራኤል ልጆች እንደገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ሥራ ስለ ወሩ እግዚአብሔር ለሞዓብ ንጉሥ አባልፎ ሰጣቸው። እርሱም እሥራ ስምንት ዓመት ገዛቸው። እነርሱም ወደ እግዚአብሔር እንደገና በጮሁ ጊዜ ናዖድን አስነሳላቸው፤ ከጠላታቸውም እጅ ታደጋቸው (መዓፍንት 3፡12-31)።
- ❖ ናዖድ ከሞተ በኋላ የአበራኤል ልጆች እንደገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉ ሥራ ወሩ። እግዚአብሔርም በከነዓናውያን እጅ ለህያ ዓመታት ያህል አባልፎ ሰጣቸው። እነርሱም ወደ እግዚአብሔር በጮሁ ጊዜ በመንፈስ የተሞላቸውን ነቢይቱን ዲቦራንና ባርቅን አስነሳላቸው፤ ከጠላታቸውም እጅ አዳናቸው (መዓፍንት 4-5)።
- ❖ የአበራኤልም ልጆች እንደገና በእግዚአብሔር ፊት ክፉን ሥራ ስለወሩ በምድያም እጅ ለሰባት ዓመት ያህል አባልፎ ሰጣቸው፤ ነገር ግን ወደርሱ በጮሁ ጊዜ ጌዴዎንን አስነሰቱ በኃይሉ በመመላት ነፃ አወጣቸው (መዓፍንት 5፡34 ፤16-9)።
- ❖ አበራኤላውያን አሁንም እግዚአብሔርን ተዉት እርሱም ለእሥራ ስምንት ዓመታት ያህል ለአዋራውያን አባልፎ ሰጣቸው። ነገር ግን ወደርሱ በተመለሱ ጊዜ ጥፍታሄን በማስነሳት (የእግዚአብሔርም መንፈስ በጥፍታሄ ላይ መጣ ይላል) ነፃ አወጣቸው (መዓፍንት 11፡29፤ 10-12)።
- ❖ የአበራኤልም ልጆች በእግዚአብሔር ፊት እንደ ገና ክፉ ሥራ ወሩ፤ እርሱም በፍልስጥኤማውያን እጅ እርባ አመት አባልፎ ሰጣቸው። ወደ እርሱ በጮሁ ጊዜ ሳምሶንን አስነሳላቸው። ሳምሶንን ከእናቱ ማሕጸን በመለየት በመንፈሱ ሞልቶ አበራኤልን ለመታደግ ተጠቀመበት። ሳምሶንም በተለያዩ ጊዜያት በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ታላላቅ ተአምራትን አድርጎአል። የእግዚአብሔርም መንፈስ በኃይል በወረደበት ጊዜ ታላላቅ ድንቆችን ያደርግ ነበር— ሀ/ የአንበሳን ደቦል በእጁ ቆራጮአል (መዓፍ 14፡5-9)፤ ለ/ ወላሳ ሰዎችን ገድሎአል (መዓፍ 19-20)፤ ሐ/ የአገሩ ሰዎች አስረውት ለፍልስጥኤማውያን አባልፈው ሲሰጡት ሲሉ የመንፈስ ኃይል ከርሱ ጋር ስለነበረ ከንዱ የታሰረበት ገመድ በእሳት እንደተበላ እንደ ተልባ እገር ሆነ፤ በእህያም መንጋጋ እንድ ሺህ ሰው ገደለ (መዓፍ15፡14-16)፤ መ/ የጋዋን በር መዝጊያ ይዞ ከሁለቱ መቃኖችና ከመወርወሪያው ጋር በመንቀል በትከሻው ላይ አድርጎ በኬ

ብሮን ፊት ወዳለው ተራራ ላይ ተሸክሞት ከወጣ በኋላ በዚያ ጣለው (መዓፍ 16፡1-3)፤ ሠ/ የቤቱን ምስሉ ይዞ በሙሉ ኃይሉ በመግፋት ቤቱን በመናዳ ራሱንና ብዙ ሰዎችን ገደለ (መዓፍ 16፡ 28-31)።

«ይህንም ነገር በሰማ ጊዜ በባሉ ላይ የእግዚአብሔር መንፈስ በኃይል ወረደ፤
ቁጣውም እጅግ ነደደ።»
መጽሐፈ ባሙኤል ተዳግፎ 11፡6

4

መንፈስ ቅዱስና የነገሥታት

ዘመን

በመሳፍንት ዘመን ሰው ሁሉ በፊቱ

መልካም መስሎ የሚታየውን ያደርግ በነበረበት ጊዜ ካህኑ ዔሲ በእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ካሆነና ፈራጅ ሆኖ ያገለግላል ነበር። በዚያን ወቅት እግዚአብሔርም ለሐና ወንድን ልጅ ሰጣት (በጠየቀችው መሠረት)፤ በሙንም ባሙኤል አለችው (1ኛው 1-2)። ባሙኤልም በዔሲ ፊት እግዚአብሔርን በማገልገል

አደገ። የዔሲ ልጆች ግን «ምናምንቴዎች» ነበሩ፤ እግዚአብሔርንም አያውቁትም ነበርና ኃጢአትን በመሥራት ይበድሱት ነበር (1ኛው 1-2)። እግዚአብሔር ግን ባሙኤልን አስነሳው። እግዚአብሔርም ከባሙኤል ጋር ስለ ነበረ ከቃሉ አንዳች በምድር ላይ አይወድቅም ነበር። ባሙኤልም ከዔሲ በኋላ የእስራኤል ነቢይና ፈራጅ ሆነ (1ኛው 3፡19-21)።

ነገር ግን እርሱ በሸመገላ ጊዜ ልጆቹ ጉዞን እየተቀበሉ ፍርድን ያጣምሙ ነበር። የእስራኤልም ልጆች ለባሙኤል መጥተው — «እነሆ፤ እንተ ሸምግለሃል፤ ልጆችህም በመንገድህ እልሂዱም፤ አሁንም እንደ አሕዛብ ሁሉ የሚፈርድልን ንጉሥ አድርግልን» ብለው በጠየቁት ጊዜ ነገሩ ባሙኤልን አስከፋው። ይህንንም በማድረጋቸው እግዚአብሔርን ናቁት (1ኛው 8፡ 1-9)። ታዲያ በዚሁ በጠየቁት መሠረት እግዚአብሔር ከብንያም ነገድ የሆነውን የቂስን ልጅ ባሉልን ንጉሥ አድርጎ ሰጣቸው (1ኛው 9)። ባሉልም በባሙኤል ከተቀባ በኋላ ወደ እግዚአብሔር ኮረብታ በመጣ ጊዜ የነቢያትን ጉባኤ አገኘ። እዚያም የእግዚአብሔር መንፈስ በኃይል ስለ ወረደበት ትንቢትንም ተናገረ (1ኛው 10፡ 1-13)።

ከአንድ ወር በኋላ አሞናውያን የኢያቢስን ሰዎች ማሰጨነቁን ባሉ በሰማ ጊዜ የእግዚአብሔር መንፈስ በኃይል ወረደበት፤ ቁጣውም እጅግ ነደደ። ጥምዱንም በፊዎች ወስዶ ቆረረጣቸው፤ ሕዝቡንም ሁሉ በብሰቦ አሞናውያንን ወጥቶ መታቸው (1ኛው 11፡1-11)። በሌላ ጊዜ ደግሞ ባሉ በዳዊት ስለ ቀና ሊገድለው ስለሚፈልግ ያሳድደው ነበር (ዳዊት ለንጉሥነት ከተቀባ በኋላ ጎልያድን በመግደሉ ሕዝቡ «ባሉ ሺህ፤ ዳዊትም እልፍ ገደለ» በማለት ይዘምሩ ነበር፤ ይህም ባሉን እጅግ አስቆጣው። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በዳዊት ላይ ይቀና ጀመር፤ 1ኛው 18፡6-9)። ዳዊትም ከርሱ ጀሸቶ ወደ አርማቴም ወደ ባሙኤል መጣ።

ባሉ የዳዊትን ወደ አርማቴም መምጣት በሰማ ጊዜ ዳዊትን ያመጡት ዘንድ መልእክተኞችን ቢልክም እነርሱ ግን መንፈስን ስለተሞሉ ወደ እርሱ ከመመለስ ይልቅ እዚያው በመቅረት ትንቢትን ይናገሩ ጀመር። መልእክተኞችን በተደጋጋሚ ቢልክም ለሳልተሳካለት ባሉ ራሱ ተነስቶ ሄደ። ነገር ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በርሱም ላይ ስለ ወረደበት ትንቢተ ይናገር ጀመር። ልብሱንም

አውልቅ በሳሙኤል ፊት ትንቢት ይናገር ነበር። ራቁቱንም ወድቶ ቀንና ለሊት በዚያ አደረ (14መ፡19፡18-24)።

ዳዊትም ለንጉሥነት በሳሙኤል በተቀበበት ጊዜ የእግዚአብሔር መንፈስ ኃይል መጣበት (14መ፡16፡13)። የእግዚአብሔር መንፈስ ግን ከሳኦል ሰለፈቀ ክፉም መንፈስ ያስቃየው ነበር። ነገር ግን መንፈስ ከዳዊት ጋር ስለ ነበር በገና ሲደረድር ሳኦልን ደስ ያሰኘውና ያሳርፈውም ነበር (14መ፡16፡14)። ዳዊት በመንፈስ ቅዱስ የተመራ ሰው ስለ ነበር ወደጦርነት ከመውጣቱ በፊት የእግዚአብሔርን መንፈስ ይጠይቅ ነበር። እንደዛም በማድረጉ በጠላቶቹ ላይ ድልን ይቀዳጅ ነበር። በመንፈስም የሚመራ ስለ ነበር በመውጣት በመግባቱ ግስተዋልን የሚያደርግ ሰው ነበር — በመንፈስም በመመራት ቅኔን ይደረድር ነበር (24መ፡223፡2)። እስራኤልንም ያስጨነቀውን ጎልያድን በመግደል ክብርን ለእግዚአብሔር ድልን ደግሞ ለእስራኤል ሕዝብ ያመጣ የእግዚአብሔር ባሪያ ነበር (14መ፡17፡46-49)።

ነገር ግን ዳዊትም በፍትወት ተነድቶ በቤርሳኤህ በመድረስና ባልዋ እርዋ በጦር ሜዳ እንዲሞት በማድረጉ በእግዚአብሔር ላይ ኃጢአትን ሠራ። በዚህም ምክንያት ነቢዩ መጥቶ በገሰጸውና እግዚአብሔር በቀጣው ጊዜ (24መ፡11-12) ዳዊትን በጣም አድርጎ ያሳስበው ነገር ቢኖር መንፈስ ቅዱስ ከንጉሥ ሳኦል (እግዚአብሔርን በመበደሉ ምክንያት መንፈስ እንደፈቀው ሁሉ) እንደፈቀው ሁሉ ከእርሱም የሚርቀው መስሎት ነበር። ዳዊትም በነገሩ ላይ እንዲህ ሲል ጸለየ—«አቤቱ ንጹህ ልብን ፍጠርልኝ የቀናውን መንፈስ በውስጤ አድስ። ከፊትህ አትጣለኝ ቅዱስ መንፈስህንም ከእኔ አትውሰድብኝ» (መዝ (51፡10-11)።

ከላይ እንደተነጋገርነው ዳዊት በመውጣትና በመግባቱ ግስተዋልን የሚያደርግ ሰው ስለ ነበር በተለያዩ ጊዜያት ሳኦል በእግዚአብሔር ላይ በማመደ ምክንያት መንፈስ ቅዱስ ሲርቀውና ክፉ መንፈስ ሲያስቃየው የተመለከተ ሰው ነበር። ስለዚህም ነው «መንፈስህን ከእኔ አትውሰድ» እያለ ይጻል ይነበረው ምክንያቱም ዳዊት ከለመንፈስ ቅዱስ መገኘትና ምሪት ሕይወቱም ሆነ ንግሥናው

ዋጋ እንደሌለው ጠንቅቆ ያወቀ ሰው ነበር።²⁰ ዳዊት በመዝሙር (139፡7) ላይ «ከመንፈስህ ወዴት አሂዳለሁ» ሲል፤ በምዕራፍ (143)፡10 ላይ ደግሞ «እንተ አምላኬ ነህና ፈቃድህን ለማድረግ እስተምረኝ፤ ቅዱስ መንፈስህም በጽድቅ ምድር ይምራኝ» እያለ ይጻልያል። ከፊመገለ በኋላ እንኳ ምስክርነቱን ሲሰጥ ይህንን የመስለ ታላቅ ሥራ በዘመኑ ሊሠራ የቻለው በእግዚአብሔር ኃይል እን ደሆነ ተናግሮአል (24መ፡22፡1-51)።

ሌላው የመንፈስ ቅዱስ መገለጥ የታየበት ጊዜ ደግሞ በንጉሥ ሰሎሞን ዘመን ነበር። የዳዊት ልጅ ሰሎሞን ቤተመቅደሱን ሠርቶ እንደጨረሰ የእግዚ አብሔር ክብር ቤቱን እንደሞላው መጽሐፍ ቅዱሳችን ይናገራል (2ዜና 7፡1-3)። እንደምናስታውሰው በዘዳግም ምዕራፍ 12 ላይ ለእስራኤል ልጆች የተሰፋውን ምድር በወረሱ ጊዜ እግዚአብሔር ለርሱ ቤትን በመሥራት እንዲያመልኩት ተና ገርላቸው ነበር፤ ይህም ትዕዛዝ በንጉሥ ሰሎሞን ዘመን ተፈጸመ።

የእግዚአብሔር ቃል እንደሚነገረን ሰሎሞንም በምረቃው በዓል ላይ ጸሎቱን በፈጸመ ጊዜ ለሳት ከሰማይ ወርዶ የሚቃጠለውን መሥዋዕትና ሌላ ውንም መሥዋዕት በላ። ከግብፅ የባርነት ቀንበር አውጥቶ በምድረበዳ ይከተ ላቸው የነበረው መንፈስ ቤቱን ሞላው። እግዚአብሔርም ክብር የእግዚአብሔ ርን ቤት ሞልቶት ነበርና ካህናቱ ወደ ውስጡ ገብተው ማገልገል እንኳን አልቻ ሉም። የእስራኤልም ልጆች በወለሉ ላይ በግምባራቸው ተደፍተው «እርሱ ቸር ነውና ምሕረቱም ለዘላለም ነውና» እያሉ አመለኩት። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ቤተመቅደሱ የእግዚአብሔር ማደሪያና የእስራኤል ሕልውና መወረት ሆኖ ቆየ²¹ (2ዜና 7፡1-10፤ 1ነገሥ 8፡11)።

በመዝሙርም ላይ ስለዚሁ ስለ እግዚአብሔር መንፈስ መገኘት ሲናገር «የወራዊት እምላክ ሆይ ማደሪያዎችህ እንደምን የተወደዱ ናቸው፤ ነፍሴ የእግ ዚአብሔርን አደባባዮች ትወድዳለች ትናፍቅግለች።» (መዝ (84)፡1-2)፤ «ኃይ

20

ሂልፍ ሂልደርቤፊንድት፤ ለገ አልድ ትስተመንት ሪሎዲ ለቭ ዘ በፒሪት ለቭ ገድ (ፒቢኒ ሄንድሪ ከሰን ለሳታሚ ድርጅት፤ 1995) 127።

21

ገርደን ፊ፤ ፖል ዘ በፒሪት ለገድ ዘ ፒፓል ለቭ ገድ (ፒቢኒ ሄንድሪከሰን ለሳታሚ ድርጅት፤ 1996) 11።

ልህንና ክብርህን ላይ ዘንድ እንዲሁ በመቅደስ ውስጥ ተመለከትሁ» (መዝ(63)፤

12) ይላል። እንዲሁም ሕዝቡ በዓመት አንድ ጊዜ ለበዓል ወደ ኢየሩሳሌም መቅደሱ ሲመጡ የከተማዋ መግቢያ ሲደርሱ መቅደሱን በሚያዩት ጊዜ —

«ዋላ ወደ ውኃ ምንጭ እንደሚገኙት አቤቱ፤ እንዲሁ ነፍሱ ወደ አንተ ትናፍቃለች» እንዲሁም «ወደ አግዚአብሔር ቤት እንሂድ ባለች ጊዜ ደስ እለች» የሚሉትን መዝሙር አያለቀሱና አየፈነደቁ ይዘምሩ ነበር (መዝ (42)፤11፤ (122)፤1)።

ኤልያስና ኤልሳዕ

እንደኛና ሁለተኛ ነገሥት መጽሐፍትን ልዩ የሚያደርጋቸው ነገር ቢኖር የአግዚአብሔር መንፈስ በኤልያስና በኤልሳዕ እጅ ታላላቅ ተለምራትን ማድረጉ ነው። ታሉም ግልጽ አድርጎ እንደሚያሳየን ከሆነ የሁለቱ ነቢያት አገልግሎት በመንፈስ ቅዱስ ኃይልና ሥልጣን የተሞላ ነበር። አገልግሎታቸውም ነገሥታቱ አክዓብ (874-853)፤ አካዝያ (853-852)፤ ኢዮርብዓም (842-840)፤ ኢዩ (841-814)፤ ኢዮአካዝና (814-798) ኢዮአስ (798-782) በነገሡበት ጊዜ ሲሆን ወቅቱም የእስራኤልን ምድር የበዓል አምልኮ ሞለቶት ነበር²²። በተለይ ደግሞ የንጉሥ አክዓብ ሚስት የሆነችው ሲዶናዊትዋ ኤልሳዕል የበዓልን አምልኮ በምድሪቱ አስፋፋች። አክዓብም አርሱዋን በመከተል በዓልን ማምለክ ብቻ ሳይሆን ነገር ግን የማምለኪያ አጸድን በመትከል የእስራኤልን አምላክ አግዚአብሔርን አስቆጣው (1ነገ 16፤31-34)። በዚህን ጊዜ ነበር ቱስቢያዊው ኤልያስንና በኋላም ኤልሳዕን በማስነሳት በመንፈሱ ሞልቶ እስራኤልን ወደ በአምላካቸው እንዲመለሱ የተጠቀመባቸው። እነርሱም የአግዚአብሔር መንፈስ በኃይል ስለነበረባቸው ደፋሮች ከመሆናቸው የተነሳ ነገሥታትን እንኳን ሳያቀር ይገሰጹ ነበር (1ነገሥ 17-20)።

አገልግሎታቸውም ኃይልን በመግለጥ ስለነበር ሃሰተኛ ነቢያትን ሳይቀር ተጋፍጠው ድል በማድረግ እውነተኛ የአግዚአብሔር ሰው መሆናቸውን ብቻ ሳይሆን ነገር ግን የእስራኤል አምላክ አግዚአብሔር ከሌሎች አማልክት የሚበልጥ ኃይለኛና እውነተኛ አምላክ እንደሆነ አሳይተዋል። ኤልያስ ከኤልሳዕል ማዕድ የሚበሉትን 400 የማምለኪያ አጸድ ነቢያትንና 450 የበዓል ነቢያትን በመጥራት ወደ ቀርጫሉስ ተራራ እንዲሰበሰቡ አድርጎ እውነተኛው አምላክ የትኛው እንደሆነ ይታወቅ በማለት ታላቅ ተለምራትን አድርጎ ሃሰተኛ ነቢያቱንና ተከታዮቻቸውን ሲያሳፍር፤ የአግዚአብሔርንም እውነተኛነትና ታላቅነት አሳይቶ አል። የበዓል ነቢያቱንም ወደ ቂሶን ወንዝ ወሰዶ በዚያ በማረድ የአግዚአብሔርን ኃይልነት በማሳየት ሕዝቡንም ወደ አምላካቸው ወደ አግዚአብሔር መለሰ (1ነገ 18፤16-48)።

በርግጥም የነቢዩ ኤልያስ አገልግሎቱ ኃይልን መግለጥ ብቻ ሳይሆን ትንቢትንም በመናገር ጭምር ነበር። ለአክዓብ ዝናብ በምድሪቱ እንደሚዘገብ ትንቢትን ከነገረው በኋላ መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚለው «የአግዚአብሔርም እጅ በርሱ ላይ ስለነበረች ወዝቡን አሸንፍጦ ወደ ኢይዝራኤል እስኪገባ ድረስ የአክዓብን ሰረገላ ቀድሞ ይርጥ ነበር» (1ነገሥ 18፤41-46)። ኤልያስ በአግዚአብሔር ኃይል ሰራጥታንና ቤተሰብዋን ከረሃብ ታድጎአታል (1ነገ 17፤1-16)፤ የሰራጥታን ልጅ ከሞት አስነስቶአል (1ነገ 17፤17-23)፤ ላሳት ከሰማይ አውርዶአል (1ነገ 18፤30-40፤ 2ነገ 1፤7-18)፤ የዮርዳኖስን ውኃ በሁለት ከፍሎአል (2ነገ 2፤7-8)፤ በመጨረሻም ኤልያስ በእውሎ ነፋስ ወደሰማይ ተወስዶአል (2ነገ 2፤11)።

ኤልሳዕም ኤልያስን በለመነው መሠረት የኤልያስን መንፈስ በሁለት እጥፍ ተቀብሎአል²³ (2ነገ 2፤9-11)፤ የዮርዳኖስን ውኃ በሁለት ከፍሎአል (2ነገ 2፤14)፤ የነቢያትም ልጆች ባገኙት ጊዜ የኤልያስ መንፈስ በርሱ ላይ ማረፉን አወቁ (2ነገ2፤15)፤ የኢያሪቡ ውኃ ከፋ ስለነበረ አርጉዝ ሴቶችን ያስወርድ ነበርና ኤልሳዕ በአግዚአብሔር ኃይል ውኃውን ስለ ፈወሰው ከዚያ በኋላ ሞትና ጭንገፋ አልሆነም (2ነገ2፤19-22)። የእስራኤል የይሁዳና የኢዶምያስ ነገሥታት

ሞግብን ለመውጋት በወጡ ጊዜ ሰዓት ቀን ዘረው ለእነርሱና ለሠራጭቸው ውኃ አልተገኘም። በዚህም ምክንያት ሰለ ተጨነቁ ነቢዩ ኤልሳዕን አስጠሩት። እርሱም ባለበገና አስመጥቶ ባስደረደረው ጊዜ የእግዚአብሔር እጅ መጣችበት ትንቢትም ተናገረ። እግዚአብሔርም ውኃ አፈለቀላቸው፤ ምፃባውያንንም በእጃቸው አሳልፎ ሰጣቸው (2ኛ 3፥4-27)።

ኤልሳዕ ከነቢያት ሚስቶች አንዲቱ ለነበረችው ዘይቱን በማትረፍረፍ እዳዋን እንድትከፍል በማድረግ ከባርነት አድኖለታል (2ኛ 4፥1-7)፤ ታስተናግደው የነበረችውን ሱናማይቱን ወንድ ልጅ እንደምትወልድ በነገራት ትንቢት መሠረት ወንድ ልጅን ወለዳለች (2ኛ 74፥12-16)፤ ሕጻኑም ካደገ በኋላ ታሞቢሞት ኤልሳዕ ከሞት አስነስቶታል (2ኛ 4፥ 18-37)፤ በምድር ላይ ራብ በነበረ ጊዜ የነቢያትን ልጆች መግቦአል (2ኛ 74፥38-41)፤ ሀያውን የገብሰ እንጀራና የእህል እሸት በመባረዝ በልተው እንዲያተርፉ አድርጎአል (2ኛ 4፥42-44)፤ የዕርያ የጦር አለቃ ንዕማንን ሰዓት ጊዜ ዮርዳኖስ እንዲታጠብ በማድረግ ከለምጹ ፈውሶታል (2ኛ 5፥1-14)። ባጠቃላይ ኤልሳዕ በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ሌላ ሌላም ብዙ ድንቆችን አድርጎአል።

፳፬ ዘለቆ እንደሚወርዱ ኩባቶች፤ እንዲሁ የእግዚአብሔር መንፈስ ወደ ዕረፍት አመጣቸው።
ኢሳይያስ 63፥14

5

መንፈስ ቅዱስ በነቢያት መጻሕፍት ውስጥ

ትንቢተ ኢሳይያስ

ፍርድና ንጽህና (4፥4፤ 34፥16)

ኢሳይያስ የኢየሩሳሌም ኃጢ

አት ስለበዛ የእግዚአብሔር ፍርድ እንደሚመጣ ይናገራል። ይህንንም ፍርድ የሚያመጣው የእግዚአብሔር መንፈስ ነው። ኃጢአቱዋን በፍርድና በሚያቃጥል መንፈስ ያነጻዋል፤ በፍርዱም እውነተኛነቱንና ጻድቅነቱን ያሳያል። በእውነትና በቅንነት በመፍረድ ክፋትን አስወግዶ ለርሱ የሆኑትን በዚያው መንፈስ ይቀ

ድሳለኝ (ኢሳ 28:16 ተመልከት) ግለሰብ በፍርድ መንፈስ ኃጢአተኛ ላይ ሲፈርድ፤ በሚያቃጥል መንፈስ ደግሞ ቅዱሳን ከኃጢአተኛ ከለየ በኋላ ይቀድሳቸዋል ወይም ያነጻጽባቸዋል (ኢሳ 30:33፤ 42:25)።

ጌታን መታመንና በመንፈሱ መደገፍ

(ኢሳ 31:1-3)

ሴናክሬም የተባለው የአሦር ንጉሥ የተመሸጉትን የይሁዳ ከተሞች ለመውሰድና ኢየሩሳሌምን ለመውጋት ፊቱን ባቀና ጊዜ (701 ዓ.ም)፤ የይሁዳው ንጉሥ ሕዝቅያስ በእግዚአብሔር መንፈስ ላይ ከመታመን ይልቅ ከሰው ዘንድ አርዳታን ለመፈለግ ፊቱን ወደ ግብጽ አቀና። የእግዚአብሔርን ክንድ ከመደገፍ ይልቅ በግብፅ ፈረሶች ተደገፈ። እግዚአብሔርም ይህንን አስመልክቶ ግብፃውያንን ሰዎች እንጂ አምላክ አይደሉም፤ ፈረሶቻቸውም ሥጋ እንጂ መንፈስ አይደሉም ስለዚህም የእስራኤልን ቅዱስ ለማይመለከቱ እግዚአብሔርንም ለማይፈልጉ ወዮላቸው በማለት የማስጠንቀቂያ ቃልን ይናገራል።

እዚህ ላይ «አምላክ» እና «መንፈስ» የሚሉትን ቃላቶች አናያለን — ግብፃውያን አምላክ አይደሉም ለምን ከነርሱ አርዳታን ትፈልጋላችሁ? ፈረሶቻቸው ሥጋ እንጂ መንፈስ አይደሉም ስለምንበ በነርሱ ተደገፋችሁ? በማለት እርሱ ሁሉን ቻይ አምላክ ስለሆነ በርሱ በመታመን በክንፎቹ ጥላ ሥር እንዲጠለሉ ይነግራቸዋል። ከግብፃውያን ፈረሶች ይልቅ ደግሞ በጌታ መንፈስ ቢደገፉ ኃይልና ምሪት ይሆናላቸዋል።

የመታደስ ተስፋ

(ኢሳ 32:15-20)

እግዚአብሔር ሲናገር ምድሪቱ የምትፈወሰውና ሰውም ተዘልሎ የሚኖረው መንፈስን ከላይ በሚፈሰስበት ጊዜ ነው ይላል በዚህ ክፍል ውስጥ። መንፈስ ከላይ በሚፈሰስበት ጊዜ ግን ምድረ በዳውም ፍሬያማ፤ የጽድቅም

ሥራ ሰላም፤ የጽድቅም ፍሬ ለዘላለም ጸጥታና መታመን ይሆናል እያለ የተሰፋ ቃል ይሰማቸዋል።

መንፈሳዊ ባርነት

(ኢሳ 44:3)

ከዚህ ምዕራፍ በፊት ባሉት ምዕራፎች ውስጥ እግዚአብሔር አስራኤልን በኃጢአት ይወቅሳል። በመቀጠልም ኃጢአትህንና በደልህን እደመስሰዋለሁ ብሎ በማለት ከተናገረ በኋላ በዚህ ክፍል ደግሞ ባርነትን ይናገራል። ይህም ባርነት የሚመጣው በመንፈስ ቅዱስ አማካኝነት ነው። «መንፈሴን በዘርህ ላይ በረከቱንም በልጆችህ ላይ አፈሰሳለሁ» ካለ በኋላ በመቀጠልም «በፈሳሾችም አጠገብ እንደሚበቅሉ እንደ አኻያ ዛፎች በሣር መካከል ይበቅላሉ» (ቁ. 4) በማለት መንፈስ ቅዱስ ዘራቸውን ብቻ ሳይሆን መንፈሳዊ ሕይወታቸውን ጭምር እንደሚባርክ ይናገራል። ይህም የመንፈሳዊ ሕይወት ባርነት የርሱ መሆናቸውን ስለሚያረጋግጥላቸው «እኔ የእግዚአብሔር ነኝ» እያሉ በኩራት እንዲኖሩ ያደርጋቸዋል።

መንፈስና ቃሉ

(ኢሳ 59:21)

እግዚአብሔር የሕዝቡን ሰቅቃና ለቅሶ ተመለከተ፤ ፍርዱም እንደሌለ ስለ እየ ተከፋ (16-19)፤ ነገር ግን በዚህ ሁሉ ጭንቀት ወደ እርሱ የሚማልድ ባለማግኘቱ ተደነቀ። ስለዚህም «የገዛ ክንዱ መድኃኒትን አመጣለት፤ ጽድቁም አገዘው» በኋላ ከዚያም በመቀጠል ከኃጢአት ለሚርቁ ያለውን ቃልኪዳን ይናገራል። ይህም ከእነርሱ (ከኃጢአት ከፈቀት) ጋር ያለው መንፈሱንና በአፋቸው ያደረገው ቃሉ ከአፋቸው እንዲሁም ከዘር ዘራቸው አፍ ከዘላለም አስከዘላለም ይኖራል። ይህም የተሰፋ ቃል መንፈሱና ቃሉ በአንድነት እንደሚሠሩ ይናገራል — ቃሉ እርሱን እንዲያውቁትና እንዲወዱት ሲያደርጋቸው፤ መንፈሱ ደግሞ ኃይልን በመስጠት በቃሉ እንዲኖሩ ስለሚያደርግ ይህ ቃል ኪዳን ከትውልድ ወደ ትውልድ መሸጋገሩን አውን ያደርጋል።

²⁴ ሊያን ወድ፤ ኢ በርቤይ አብ ኢዝሬልስ ሂስትሪ (ግሪንድ ራፒድስ፤ ዞንደርቨን፤ 1986) 306-307።

ካህኑ ሕዝቅኤል ወደባቢሎን ሲጋዝ የሀያ አምስት ዓመት ልጅ ነበር። ይህም የሆነው በ597 ዓዓ ሲሆን ናቡከደነፆር ኢየሩሳሌምንና ቤተ መቅደስዋን ከዘረፈ በኋላ ነው (ማለትም በሁለተኛው ዙር ዝርፊያ ጊዜ መሆኑ ነው፤ 2ነገሥ 24፤13)። ሕዝቅኤል ከ593-571 ዓለው ጊዜ ውስጥ ነበር የአግዚአብሔርን ቃል ይናገር የነበረው። ቦታውም በከለዳውያን አገር በሚገኘው በኮቦር ወንዝ አጠገብ ነበር (ንጉሡ ዮሐንስን በተማረከ በአምስተኛው ዓመት 1፤2)። ሕዝቅኤል ስለ አግዚአብሔር መንፈስ የተናገረውን እንመልከት —

«እርሱም የሰው ልጅ ሆይ በአግርህ ቁም እኔም እናገርሃለሁ አለኝ በተናገረኝም ጊዜ መንፈስ ገብብኝ በእግሬም አቆመኝ የሚናገረኝንም ሰማሁ» (2፤1-2)

«መንፈስም አነሳኝ በኋላዬም — የአግዚአብሔር ክብር ከቦታው ይባረክ የሚል የጽኑ ንውጥውጥታ ድምጽ ሰማሁ» (3፤12)

«መንፈስም አንስቶ አስወገደኝ እኔም በምሬትና በመንፈሴ መቀት ሄድሁ የአግዚአብሔርም እጅ በላዬ በርትታ ነበር» (3፤14)

«መንፈስም ገብብኝ በእግሬም አቆመኝ ተናገረኝም» (3፤24)

«እጅ መሳይንም ዘረጋ በራሱ ጠጉሬም ያዘኝ መንፈስም በምድርና በሰማይ መካከል አነሳኝ» (8፤3)

«መንፈስም አነሳኝ ወደ ፀሃይ መውጫ ወደሚመለከት ወደ አግዚአብሔር ቤትም ወደ ምስራቁ በር አመጣኝ» (11፤1)

«የአግዚአብሔርም መንፈስ ወደቀብኝ እንዲህም አለኝ» (11፤5)

«መንፈስም አነሳኝ በአግዚአብሔርም መንፈስ በራሴ ወደ ከላውዴዎን ምድር ወደ ምርኮኞቹ አመጣኝ» (11፤24)

«የአግዚአብሔርም እጅ በላዬ ነበረ አግዚአብሔርም በመንፈሱ አወጣኝ አጥንቶችም በሞሉባቸው ሸለቆ መካከል አኖረኝ» (37፤1)

«መንፈስም አነሳኝ ወደ ውስጥም አደባባይ አገባኝ» (43፤5)

ሕዝቅኤል ያየው ትንቢት የቀድሞው ቤተ መቅደስ እንደሚያበቃለትና አዲስ የሆነ ክብር ያለው ቤተ መቅደስ እንደሚሠራ ነበር። «ከአሕዛብ ምድር አወጣችኋለሁ ከየአገሩም አስጠባባችኋለሁ ወደገዛ ምድራችሁም አመጣችኋለሁ ጥሩ ውኃንም አረጭባችኋለሁ እናንተም ትጠራላችሁ ከርኩሰታችሁም ሁሉ ከጣ አቶቻችሁም ሁሉ አጠራችሁአለሁ» (36፤25)። ከዚህ ትንቢት እንደምንመለከተው በመጀመሪያ አግዚአብሔር በምርኮ አገር የነበሩትን አይሁዳውያን ሊቀድሳቸው ይፈልጋል። ከዚያም በኋላ አዲስን ልብና አዲስን መንፈስ እንደሚሰጣቸው ቃል ይገባል — «አዲስም ልብ አስጣችኋለሁ አዲስም መንፈስ በውስጣችሁ እናራለሁ፤ የድንጋዬንም ልብ ከሥጋችሁ አወጣለሁ የሥጋንም ልብ አስጣችኋለሁ። መንፈሴንም በውስጣችሁ እኖራለሁ በትእዛዜም አስሄዳችኋለሁ፤ ፍርዴንም ትጠብቃላችሁ ታደርጉማላችሁ» (11፤19-20፤36፤26-27)።

ከዚህ በፊት እንደተነጋገርነው እስራኤላውያኑ አግዚአብሔር ከእነርሱ ጋር የገባውን ቃል ኪዳን መጠበቅ ስላልቻሉ (ይህም ከዚህ በፊት እንዳየነው «የዘዳግመው ቃልኪዳን» በመባል የሚታወቀው፤ ዘዳግ 27-29) ወደ ስደት ተጋዙ። ኢየሩሳሌምም ተቃጠለች፤ ቤተ መቅደሱዋ ደግሞ ተዘረፈ። አሁን ደግሞ አግዚአብሔር በራሱ አነሳሽነት ሊረዳቸው ስለፈለገ አዲስን ልብና መንፈስ ይሰጣቸዋል። ይህም በርሱ ትእዛዝ እንዲሄዱ ያደርጋቸዋል። የዚህ ትንቢት የቅርብ ተፈጻሚነቱ እስራኤል ቢሆንም የርቀት ተፈጻሚነቱ ደግሞ ለሁሉም ሕዝቦች ነው (ነቢዩ ኢርምያስም እንዲሁ ተመሳሳይ ትንቢትን ተናግሮአል)። ትንቢቱም ሙሉ ለሙሉ በኢየሱስ ክርስቶስ ምትና ትንሣኤ ተፈጸመ፤ በርሱም ሥራ ሁላችንም አዲስን ልብና መንፈስን ተሰጠን (ኤር 24፤7፤31፤31)። ይህንንም ትንቢት ጌታ መንፈስ ቅዱስ በውስጣችንና በጉባኤያችን (በማኅበረ ምዕመናን) መሐል በማድረግ ተፈጻሚነቱን እውን አደረገው (ዕብራ 8፤8-12፤ 10፤15-16፤ ሮሜ 7፤6፤ ቆላስ 3፤10፤ ቲቶ 3፤5)።

በሕዝቅኤል ምዕራፍ 37 እና 39 ላይ ስንመለከት መንፈስ በአጥንቶቹ ላይ በለነፈሰ አጥንቶቹ ሕያው ሆኑ። ይህም ትንቢት የእስራኤልን መንግሥት ከስደት መልስ መመሥረት የሚያበሰር ነበር — «መንፈሴንም በውስጣችሁ አሳድራለሁ፤ እናንተም በሕይወት ትኖራላችሁ በገዛ ምድራችሁም እኖራችኋለሁ፤ እኔም አግዚአብሔር እንደ ተናገርሁ እንዳደረገሁም ታውቃላችሁ፤ ይላል አግዚ

አብሔር» (ሕዝቅ 37:14)። የእግዚአብሔር መንፈስ ምድሪቱንም እንደሚያቅጣቅጥና እንደሚመሰርታት በመንገር «መንፈሴን በነርሱ ላይ እፍስሻለሁና ፊቱን ከእነርሱ አልሸሸገም» እያለ የማጽናኛ ቃሉን ይሰጣቸዋል (ሕዝቅ 39:29)።

ትንቢተ ኢደሌል አዲስ ሕይወት

የትንቢተ ኢደሌል መጽሐፍ ሁለት መልእክቶችን የያዘ ነው። እንደ ኛው 1:2-12 ያለው ቢሆን እርሱም የፍርድን ቃል ያዘለ ነው። ሁለተኛው ደግሞ ከ 2:13-3:21 ያለው ቢሆን የያዘውም የደህንነትንና የማጽናኛን ቃል ነው። በምዕራፍ ሁለት ላይ ያለው ትንቢት መንፈስ ቅዱስ በሥጋ ለባሹ ላይ መፍሰሱን የሚያበስር በመሆኑ ዲፐርሽን በበዓለ ጋምባ ቀን እንደጠቀሰው በሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ ሁለት ላይ እናገኛለን። ቃሉም እንዲህ ይላል — «ከዚህም በኋላ እንዲህ ይሆናል፤ መንፈሴን በሥጋ ለባሹ ሁሉ ላይ አፈሰሳለሁ፤ ወንዶችና ሴቶች ልጆቻችሁ ትንቢት ይናገራሉ፤ ሽማግሌዎቻችሁም ሕልሙን ያልግሱ፤ ገበዞቻችሁም ራእይ ያያሉ፤ ደግሞም በዚያ ወራት በወንዶችና በሴቶች ባሪያዎች ላይ መንፈሴን አፈሰሳለሁ።» (ኢደ 2:28-32)።

እግዚአብሔር መንፈሱን ባይሰፍር እንደሚሰጥና በሥጋ ለባሹ ሁሉ ላይ (በኢየሱስ በኩል ከርሱ ጋር እርቅን ላደረጉ ሁሉ) መንፈሱን በማፍሰስ በዘመናቸው ሁሉ እርሱን በመውደድና በርሱ ደስ በመስኘት እንዲኖሩ ያደርጋል። ይህንን ትንቢት ልዩ የሚያደርገው ነገር ቢኖር እግዚአብሔር መንፈሱን በሥጋ ለባሹ ሁሉ ላይ ሲያፈስ አሠራሩም የአድሜ ገደብ ሳይኖረው፤ የጾታገደብ ሳይኖረው፤ የዘር ገደብ ሳይኖረውና የመደብ ገደብ ሳይኖረው (ጨዋ ወይም ባሪያ ይሁን) መሆኑ ነው። ይህም የተስፋ ቃል ነቢያቱ ከተነበዩት ጋር ተመሳሳይነት አለው (ኤር 31:33-34፤ ሕዝቅ 36:26-27)።

ከላይ እንደተነጋገርነው መንፈስ ቅዱስ በመፍሰሱ አራት ነገሮች እንደሚከናወኑ ተናገሮአል፤ እነርሱም — 1) ልጆች ትንቢተ ይናገራሉ 2) ሽማግሌዎች

ሕልሙን ያልግሱ 3) ገበዞች ራእይ ያያሉ 5) የመጨረሻው ቀን ምልክት ይሆናል [Eschatological signs] ።

ትንቢተ ሐጌና ዘካርያስ የጌታ መገኘት

የነቢያቱ የሐጌና የዘካርያስ መልእክቶች የመጡት ከባቢሎን ስደት ለተመለሱት እስራኤላውያን፤ ለመሪው ለዘሩባቤልና ለካህኑ ለኢያሱ ነው። እግዚአብሔር የፋርስን ንጉስ የቂርስን ልብ ስላነሳ ምርኮኞቹ የይሁዳ ልጆች ወደ አገራቸው ተመልሰው ቤተ መቅደሱን እንዲሠሩ ትእዛዝን ሰጠ (ዕዝራ 1:1-4)። እነርሱም ወደ ኢየሩሳሌም በመጡ በሁለተኛው ዓመት ሥራውን ጀመሩ (ይህም በ536 ዓዓ መሆኑ ነው። ዕዝ 3:8)። ይሁን እንጂ «የይሁዳና የብንያም ጠላቶች» ምርኮኞቹ እስራኤላውያን ለእግዚአብሔር አምላክ መቅደስ እንደ ሠሩ ስለ ሰሙና ስላዩ ሥራውን ተቃወሙ። ደብዳቤም ለገጥሞ አርጠኩ ከስሰ በመጻፍ ሥራው እንዲተጓጎል አደረጉ (ዕዝ 4)።

በዚህም በሰማርያውያን ተቃውሞ ምክንያት ሥራውን በግቅም ሁሉም ወደ የራሱ የግል ሕይወት ሄደ። የእግዚአብሔር ሰዓት ገና ነው፤ ይሄ የርሱ ጊዜ ቢሆን ኖሮ ተቃዋሚዎቻችንን አጥፍቶ ሥራውን እንድንጨርስ ያደርገንን በር በማለት ሁሉም ወደ ገዛ ቤቱ ሮጠ (ዕዝራ 4:23-24፤ ሐጌ 1:1-3)። በዚህ ጊዜ ነቢያቱ ሐጌና ዘካርያስ ሰው የቤተ መቅደሱን ሥራ እንዲቀጥል በእስራኤል አምላክ ስም ትንቢትን የተናገሩት (ከእግዚአብሔር በተቀበሉት ቃል መመረት)። በትንቢቱም መመረት መሪዎቹ ዘሩባቤልና ኢያሱ ተነስተው በኢየሩሳሌም ያለውን የእግዚአብሔርን ቤተ መሥራት ጀመሩ (ይህም በ520 ዓዓ ገደማ መሆኑ ነው። ዕዝራ 5:1-2)።

ነቢዩ ሐጌ በመልእክቱም «በውኑ ይህ ቤት ፈረሶ ሳለ እናንተ ራሳችሁ በተፈለሙ ቤቶቻችሁ ለመኖር ጊዜው ነው?»፤ «እኔ ከእናንተ ጋር ነኝ ይላል እግዚአብሔር» (ሐጌ 1:4፤13) ብሎ ተናገረ። እንደገናም እግዚአብሔር «መንፈስም በመካከላችሁ ይኖራልና አትፍሩ» ይላል በማለት አበረታታቸው።

ይህ በዚህ አንዳለ በነቢዩ በዘካርያስ በኩል ደግሞ የእግዚአብሔር መልእክት እንዲህ ሲል መጣ - «ለዘሩባቤል የተባለው የእግዚአብሔር ቃል ይህ ነው - በመንፈሴ እንጂ በኃይልና በብርታት አይደለም ይላል የወራዊት ጌታ እግዚአብሔር። ታላቅ ተራራ ሆይ አንተ ምንድር ነህ? በዘሩባቤል ፊት ደልዳላ ሜዳ ትሆናለህ» (ዘካር 4:6)። በሰማርያውያን በኩል ስለደረሰባቸው ታላቅ ተቃውሞና ተስፋ መቁረጥ (ተራራው) ሲያጽናናቸው፤ መሪ በሆነው ከዘሩባ ቤል ጋር በመሆን በእንዴት ዓይነት ሁኔታ ይህንን ተራራ እንደሚያስወግድላቸው ይነግራቸዋል። ይህም ደግሞ የቤተመቅደሱን ሥራ ሠርተው እንዲጨርሱ ኃይልና ብርታት ሆኖአቸዋል።

እነገዴህ ከላይ እንደተመለከትነው ሁለቱም ነቢያት ያመጡት መልእክት ግልጽ ነው - ይኸውም መንፈሱ ከእነርሱ ጋር ስለሚሆን የሚያጽናናና ኃይል የሚሰጥ ነው። ስለዚህም መንፈሱ ከእነርሱ ጋር ስለሚሆን ታላቁ ተራራ ማለትም የቤቱን ሥራ ከሊሥራ ለምስት ዓመት በላይ የገታው ተቃውሞ ደልዳላ ሜዳ ይሆናል የሚል ነው። ምንም እንኳን ቤቱን መሥራት ሲጀምሩ ተቃዋሚዎቻቸውም ሥራው እንዲቆም ደብዳቤ ወደ ንጉሥ ዳርዮስ ቢልኩም እግዚአብሔርም በተናገረው መመረት ዳርዮስ ሥራው እንዲቀጥል ትዕዛዝ ሰጠ። የአምላካቸው እጅና መንፈስ ከእነርሱ ጋር ስለ ነበረ ሥራው ሰለጠ።

ይህም መንፈስ በእግዚአብሔር ላይ እንዲደገፉ በማድረግ ዕረፍትን፤ ምገባንና የጸሎትን ኃይል ሰጣቸው (ዘካር 6:8)። እግዚአብሔርም ሲያጽናናቸው ቤቱን በክብር እንደሚሞላው፤ ሰላምን እንደሚሰጣቸውና ከፊተኛው ቤት ይልቅ (ንጉሥ ሰሎሞን ከመራው) የዚህ የሁለተኛው ቤት ክብር እንደሚበልጥ ይነግራቸዋል (ከፊተኛውም ቤት የሚበልጠው በሕንጻው ማግር ሳይሆን እግዚአብሔር መንፈሱን ስለሚያፈሰበት ብቻ ነው፤ ማለትም በመንፈስ የተዋበ ይሆናል፤ ሐጌ 2:57-9)።

በጣም የሚደንቀው ነገር ቢኖር የእግዚአብሔር መንፈስ በመካከላቸው ስለ ነበር በአምስት ዓመት ጊዜ ውስጥ ሥራውን ሰርተው ጨረሱ፤ ቤተ መቅደሱንም ሁሉ አደሱት (ይህም በ515 ዓዓ መሆኑ ነው)²⁷። ይህንንም አስመልክቶ ዕዝራ ሲናገር «የአይሁድም ሽማግሌዎች በነቢዩ በሐጌና በአዶ ልጅ በዘካርያስ ትንቢት ሠሩ ተከናወነላቸውም። እንደ አስራኤልም ለምላክ ትእዛዝ እንደ ፋርስም ነገሥታት እንደ ቂርስና እንደ ዳርዮስ እንደ አርጤክስም ትዕዛዝ ሠርተው ፈጸሙ።» በማለት በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ተጽናንተውና ከንደቻቸውን አበርታተው ጠላቶቻቸውን በማሸነፍ ሥራውን እንደጨረሱ ይናገራል (ዕዝ 6:14)።

ታዲያ እኛም እግዚአብሔር የሰጠንን ራእይና አገልግሎት «ከብንያምና ከይሁዳ» ጠላቶች በሚነሳብን ውጊያ ምክንያት ተስፋ ከመቁረጥ የተነሳ ቸልልን ለይገባንም። እግዚአብሔር ለምላካችን ከፊታችን የተጋረጠብንን «ተራራ» በመንፈሱ ደልዳላ ሜዳ ማድረግ የሚችል ብርቁ ጦረኛ ስለሆነ ራሳችንን ስርሱ ሙሉ ለሙሉ በመስጠት መንፈሳዊ ውጊያን ልንዋጋ ይገባናል። ትናንትና «እኔ ከእናንተ ጋር ነኝ» ደግሞም «መንፈሴ በመካከላችሁ ይኖራልና አትፍሩ» ብሎ ለዘሩባቤልና ለሊያሱ የተናገረ ለምላክ ለሁንም ለእኛ ይህንኑ የሚያበረታታና የሚያጽናና ቃል ይነግረናል። ስለዚህም መንፈስ በሚያስታጥቱን ኃይል የዛሉትን ከንደች አበርታተን፤ የተሰጠንን አገልግሎት በታማኝነት ልንወጣው ይገባናል። ምክንያቱም ከእነ ዘሩባቤል ጋር የነበረው የክርስቶስ መንፈስ ለሁንም ከእኛ ጋር ነውና።

ትንቢተ ዳንኤል

ዳንኤልና ባልንጀሮቹ ወደ ባቢሎን ምርኮ የተወሰዱት የይሁዳ ንጉሥ ኢዮአቂም በነገሠ በሦስተኛው ዓመት ሲሆን ይህም በ 605 ዓዓ ገደማ ነው²⁸ (ዳን 1:1፤ 2ኛነሥ 24:1-2፤ 2ዜና 36:5-7)። የተወሰዱትም በመጀመሪያው የባቢሎናውያን ከበባ ጊዜ ነው። ዳንኤልና ባልንጀሮቹ ከመሳፍንቱና ከነገሥታቱ

²⁷ ዘን ገመረን፤ 193።
²⁸ ደን ጥልቸር፤ ደንኤል (ጅነገ፤ ሙዲ ፕረስ፤ 1971) 29።

ዘር ውስጥ ተመርጠው ወደ ባቢሎን ቤተመንግሥት እንዲመጡ የተመረጡበት ምክንያት በጥበብ ሁሉ የሚያስተውሉ፤ እውቀትም የሞላባቸው፤ ብልሃቶችና አስተዋዮች ስለ ነበሩ ነው። በስደትም ምድር ራሳቸውንም በእሕዛብ መጠጥና መብል እንዳይረከቡ በማድረጋቸው²⁹ አግዚአብሔር በትምህርትና በጥበብ ሁሉ እውቀትንና ማስተዋልን ሰጣቸው³⁰። ንጉሡም ባንጋገራቸው ጊዜ በጥበብና በማስተዋል በጥዛቱ ሁሉ ካሉት የሕልም ተርጓሚዎችና አስማተኞች አሥር እጅ በልጠው ተገኙ። በተለይ ደግሞ ዳንኤል በራእይና በሕልም አስተዋይ ሰው ነበር (ዳን 1፡3-6፤ 17-21)።

ንጉሥ ናቡከደነፆር ሕልም አልሞ ሕልሙ በጠፋበት ጊዜ የከለዳውያንን አስማተኞችና ሕልም ተርጓሚዎችን አስጠርቶ እንዲነግሩት በጠየቃቸው ጊዜ ሊነግሩትም ሆነ ሕልሙን ሊፈቱለት አልቻሉም። ነገር ግን ዳንኤል መንፈስ ቅዱስ ስለነበረው ሕልሙንም ሆነ ፍቺውን ለንጉሡ አስታወቀው (ዳን ምዕ 2)። መንፈስም ቅዱስ ስለነበረበት ከሁሉም በላይ ከፍክፍ አለ፤ በባቢሎን ጠቢባን ሁሉ ላይ ዋነኛ አለቃ ሆኖ ተሾመ (ዳን 2፤1-49፤ 5፤29፤ 6፤3)።

ንጉሡ ብልጣሮ የአግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ የወርቁንና የብሩን ዕቃዎች እስመጥቶ በግብዣው ላይ እንዲጠጣበት በማድረጉ እንዲሁም አማልክ ከቶቻቸውን እያመሰገኑ እግዚአብሔርን ስለ አሳዛዙት፤ የሰው እጅ ጣቶች የሚመስሉ ወጥተው በግንቡ ላይ በተጻፉ ጊዜ ፍቺውን የከለዳውያን ጠቢባን ሊፈቱት አልቻሉም። ነገር ግን «የቅዱሳን አማልክነት መንፈስ ያለበት» ሰው ዳንኤል የቃሉን ፍቺ አስታወቀው (ዳን. ምዕ 5)።

ንጉሡ ዳርዮስ መቶ ሀያ መሳፍንት በመንግሥቱ ሲሾም ሦስት አለቆችን ደግሞ በላያቸው ሾሞ ነበር። ከእነዚህ ከሦስቱ ሹማምንት አንደኛው ዳንኤል

ነበር። ዳንኤልም መልካም መንፈስ ስለ ነበረው ከአለቆችና ከመሳፍንት ሁሉ በልጦ ተገኘ (ዳን 6፤1-3)።

ዳንኤል የመንፈስ ቅዱስ ስጦታም ስለ ነበረው በመጨረሻው ዘመን ስለሚከናወኑት ነገሮች ራእይን ተቀብሎአል (ምዕ 7-12)። ባጠቃላይ ዳንኤል የእግዚአብሔር መንፈስና ስጦታው ስለ ነበረው በአራት ነገሥታት ሥር ኩባርን በማግኘት በሥልጣን ላይ ቆየ። እነዚህም ነገሥታት ናቡከደነፆር፣ ብልጣሮ፣ ዳርዮስና ቂሮስ ናቸው።

እነ ዳንኤል ምዝብርን መጠጡን ላለመብሳት የፈለገበት ምክንያት 1ኛ. ሥጋው በመሴ ሕግ የተከፈ ከሰ አንስባ ሥጋ ነበር፤ 2ኛ. መጠጡና ምዝቡ ለባቢሎናውያን አማልክነት ከተሰጥ ይኋላ ነበር የሚዘላው። ይህ ደግሞ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ይቃረናል። ጥልቅርድ፣ ዳንኤል ፤ 37-38።

ዳንኤልና ባልደረቦቹ በንጉሡ ፊት እንዲቆሙ የተመረጡበት ምክንያት «በጥበብ ሁሉ የሚያስተውሉ እውቀትም የሞላባቸው ብልሃተኞችና አስተዋዮች» በመሆናቸው አንደኛው በ1፡3-4 ላይ እንመለከታለን። እነርሱም ከንጉሥነትና ከመሳፍንት ዘር ስለ ነበሩ ዘመናዊ ትምህርት የተማሩ ነበሩ። አግዚአብሔርን በመታዘዛቸውና በግብባቸው ደግሞ የጸጋ ስጦታ ተሰጣቸው። ይህም ደግሞ ሰማያዊ የሆነ «በትምህርትና በጥበብ ሁሉ እውቀትንና ማስተዋልን» የሚሰጥ ነው።

«በንጉሥ አርጤክስ በኋላ ምንም ዓይነት ነቢይ አልነበረም። ስለዚህም ነው የእግዚአብሔር እስትንፋስ ያለበት መጽሐፍት ያልተጻፈው።»
 ጆሴፈስ (አገንስት ኢፒየን 1.41)

6

መንፈስ ቅዱስ በጥንቱ ይሁዲ ሃይማኖት ውስጥ

አይሁዳውያኑ ከባቢሎን ሰደት ከተመ

ለሱበት እንስቶ እስከ መሢሁ መምጣት ግለትም እስከ ኢየሱስ ክርስቶስ መወለድ ድረስ ያለው ጊዜ የመካከለኛው ዘመን በመባል ይታወቃል (በሁለቱ ኪዳናት መካከል ስለሚገኝ ነው)። ይህም ዘመን አራት መቶ ዓመታትን የያዘ ሲሆን በዚህ ጊዜ ውስጥ ከዘሩባቤል³¹ በኋላ ምንም ዓይነት ከዳዊት ገንድ የሆነ መሪ አልተነሳም።

³¹

ይህ ዘመን እንደ እግዚአብሔር ፍቃድ በንጉሥ ቲርስ እነሳሽነት ዕዝራ፣ ዘሩባቤል፣ ኢያሱና ብዙ ሕዝብ ወደ ኢየሩሳሌም ወመምጣት ቤተ መቅደሱን ሠሩ። በመቀጠልም ከነሆምያ ጋርም ሌላኛው ቡድን ትጥርን ለመሥራት መጥቶአል። ቢሆንም ቅሉ ከዘሩባቤል በኋላ በእስራኤል ምድር ከእስሪ ገንድ የሆነ መሪ አልተነሳም ነገር ግን በምድሪቱ ብዙ የፖለቲካና የሃይማኖት መሪዎች ነበሩ።

የዝምታ ጊዜም ስለ ነበረ የመንፈስ ቅዱስ መነሳት [Prophetic inspiration] አልነበረም። ከዚህም የተነሳ ብዙ ሰዎች በራሳቸው እነሳሽነት መጻሕፍትን ጽፈዋል። እንዲያውም መጻሕፍት ተቀባይነትን እንዲያገኙ በማሰብ በታዋቂ የእግዚአብሔር ሰዎች ስም ተጽፈዋል። ከላይ እንደተጠቀሰው እነዚህ መጻሕፍት በእግዚአብሔር መንፈስ መነሳት ወይም ምሪት [Inspiration] ስለአልተጻፉ እውነተኛነት [Authenticity] ይጎድላቸዋል። በሰዎች ስም የተጻፉት ደግሞ የብዕር ስም መጻሕፍት [Pseudonymous literature] በመባል ይታወቃሉ።³²

የአይሁድ ታሪክ ጸሐፊ የሆነው ጆሴፈስ አገንስት ኢፒየን በተባለው መጽሐፉ ላይ ከንጉሥ አርጤክስ እስከ አሁን ድረስ ያለው ታሪክ ተጠቃሎ ቢጻፍም ከዚያ በፊት የነበሩትን መጻሕፍት አያክልም ምክንያቱም ከአርጤክስ በኋላ የተጻፉት መጻሕፍት በነቢያት የተጻፉ አይደሉም በማለት የዝምታው ጊዜ ነቢያት የጠፉበት ጊዜ መሆኑን ተናግሮአል።³³ የአይሁድ መምህራን በጻፉዋቸው ሥነ-ጽሑፍም ውስጥም ስለ መንፈስ ቅዱስ በዘመኑ በኃይልና በመገለጥ ስላለመ ሥራቱ ሲናገሩ - የመጨረሻዎቹ ነቢያት ሐጌ፣ ዘካርያስና ሚልክያስ ከሞቱበት ጊዜ እንስቶ መንፈስ ቅዱስ በግልጽ ሲወራ አለመታየቱንና ነገር ግን በተለየና በግልጽ በማይታይ መንገድ በሕዝቡ ውስጥ ይወራ እንደነበረ ገልጸውታል።³⁴

ከዚህ የምንረዳው ነገር ቢኖር በዝምታው ወቅት ምንም የመንፈስ መነሳት [Inspiration] ስለሌለ የተጻፉት የብዕር ጽሑፎችም ሆኑ ቀኖና መጻሕፍት እንደ እግዚአብሔር ቃል ሊወሰዱ አይገባቸውም። ምክንያቱም የሕያው የእግዚአብሔር እስትንፋስ የለባቸውምና ነው።

³²

የእነዚህ የብዕር መጻሕፍት ጸሐፊዎች መጽሐፍታቸው ተቀባይነትን እንዲያገኙ በግለት በታዋቂ የእግዚአብሔር ሰዎች ስም ጽፈዋል። ባጠቃላይ ሌሎችም ያልጠቀሱትም አሥራ ስድስቱ መጻሕፍትም ቢሆኑ እንዲሁ በሌሎች ሰዎች የተጻፉ በመሆናቸው አይሁዳውያኑ የእግዚአብሔር ቃል ወይም የእግዚአብሔር እስትንፋስ አድርገው አይወስዱዋቸውም ነበር። ስለዚህም በእብራይስጡ የብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ቅዱስ [ግብረቴክ ቴክስት] ውስጥ ተካተው አይታዩም ምንም እንኳን ወደ ግሪክ የተተረጎመው የብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ቅዱስ [ቬፕታጂንት] ውስጥ እንዳንዶቹ ተተርጉመው ቢሄዱም ቅሉ። ይህም ስፕታጂንት የተተረጎመው በዚህ የዝምታ ወቅት ሲሆን (283-245 ዓ.ዓ. ባለው ጊዜ ውስጥ ነው) ቦታውም በግብጽ ዌዎትገሃው በአሌክሳንደሪያ ውስጥ ነው።

³³ ጆሴፈስ (አገንስት ኢፒየን 1.41)።

³⁴ (ቶስ ቦት 842) ስረራት ኢገዝ ገሳልስ ኢገድ አክትስ ውስጥ ተጠቅሷል።

ለዚህ ድጋፍ መረጃ የሚሆንን ኢየሱስ በማቴዎስ ምዕራፍ ሀያ ሦስት ላይ ያስተማረው ነው፡—

«እነዚህ፤ ነቢያትንና ጥበበኞችን ጻፎችንም ወደ እናንተ አልወሰዱም፤ ከእነርሱም ትገድላላችሁ ትሰቅሉማላችሁ፤ ከእነርሱም በማህተራባችሁ ትገርፋላችሁ፤ ከከተማም ወደ ከተማም ታሳድዳላችሁ፤ ከጸድቁ ከአቤል ደም ጀምሮ በቤተ መቅደስና በመሠዊያው መካከል እስከ ገደላችሁት እስከ በራክዩ ልጅ እስከ ዘካርያስ ደም ድረስ በምድር ላይ የፈሰሰው የጸድቅ ደም ሁሉ ይደርስባችሁ ዘንድ።»

(ማቴ 23፡34-35)

የአቤል መሞት በመጀመሪያው የብሉይ ኪዳን መጽሐፍ በሆነው በዘፍጥረት ውስጥ ሲገኝ የዘካርያስ መሞት ደግሞ በመጽሐፈ ዜና መዋዕል ካልዕ ውስጥ ይገኛል (ዘፍ 4፡8፤ 2ዜና 24፡15-22)። እንደሚታወቀው ሁሉ የዕብራይ ስጡ ብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ቅዱስ በዘፍጥረት ይጀምርና የሚደመደመውም በዚና መዋዕል ካልዕ ነው። ይህም ማለት የነቢያት መጻሕፍትና መዝሙራት በመጽሐፉ የመካከለኛው ክፍል ውስጥ ነው የሚገኙት። ኢየሱስ በምድር በነበረበት ጊዜም የነበረው የዕብራይስጡ ብሉይ ኪዳን መጽሐፍ ቅዱስ ቀኖና/የብዕር መጻሕፍትን በውስጡ ያካተተ አይደለም። እንግዲህ ይህንን ካየን ኢየሱስ የሚነግረን ነገር ቢኖር የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ከ «ሀ» እስከ «ፕ» ድረስ ስለተገደሉት ነቢያት እንደሚናገሩ ነው። እነዚህ የብሉይ መጻሕፍት ደግሞ የተጻፉት ከዝምታው ዘመን በፊት እንደሆነ የታወቀ ነው። ስለዚህም ኢየሱስ በትምህርቱ ውስጥ እነዚህን የቀኖና መጻሕፍት ያልጠቀሰበት ምክንያት የአግዚአብሔር ቃል ባለመሆናቸው ሲሆን ለእኛም ደግሞ ጥሩ መረጃ ሆኖ ቀርቦልናል።³⁵

አዲሁም በሰሜን አፍሪካ የምትገኘው የካርቲጅ ቢሾፕ የነበረው አትናሴ ምስ በ367 ዓ.ም ላይ የፋሲካን ዘዓል አስመልክቶ ለአብያተ-ክርስቲያናት በጻፈው ደብዳቤ ላይ የቀኖና መጻሕፍት የመሰራጨታቸው ጉዳይ ስላሳሰበው ክርስቲያኑ ሕዝብ እንዲጠነቀቅ በመንገር እነዚህ መጻሕፍት የአግዚአብሔር አስትንፋስ እን

ደሌለባቸውም ጠቅሶላል። በደብዳቤውም ላይ ሀያ ሰባቱን የአግዚአብሔር አስትንፋስ ያለባቸውን የአዲስ ኪዳን መጻሕፍት በዝርዝር አስቀምጦዋቸዋል።³⁶

ይህ የዝምታ ወቅት የመንፈስ ቅዱስ መገለጥና ምሪትም የጠፋበት³⁷ ጊዜ ስለነበር የሚመጣውን የመታደስ ዘመን በተስፋ እንዲጠባበቁ በማድረግ መልካም አስተዋጽኦ ነበረው። ለምሳሌ መቃብያኑ ይሁዳ ቤተ መቅደሱን በኃይል አሸንፎ ከዕርያውያን አጅ በማረከበት ጊዜ (164 ዓ.ዓ ገደማ ማለት ነው።³⁸) ቀላ ውስቀ በኢሕዛብ የረከበውን መሠዊያ ካፈረሱት በኋላ በምትኩ ሌላ በመሥራት ድንጋዮችን በመቅደሱ ገቢ ውስጥ ደህና ቦታ አስቀመጡት። ይህንንም ያደረጉ በት ምክንያት በዚያን ጊዜ ቀጥተኛ የሆነ የመንፈስ ቅዱስ ምሪት ስላላገኙ ነበር። ስለዚህም ነቢይ ይመጣል፤ እርሱም ምን ማድረግ እንደሚገባን ይነግረናል በማለት ይጠባበቁ ነበር።³⁹ እንግዲህ ከዚህ ክፍል የምንመለከተው በዚያን ወቅት ቀጥተኛ የሆነ የመንፈስ ቅዱስ ምሪት እንዳልነበረ ነው።

በተጨማሪም በዚህ በጥንቱ ይሁዳ ሥነመለኮት አስተሳሰብ መሠረት ሰዎች መንፈስ ቅዱስን የንጽህና መንፈስና የትንቢት መንፈስ ነው ብለው ያምኑ ነበር (ለመቀደስና ትንቢትን ለመስጠት)⁴⁰ የንጽህና መንፈስ በመሆኑም ሰዎችን ሲቀድስ የትንቢት መንፈስ በመሆኑ ደግሞ ሰማያዊ የሆኑ መገለጦችን ይሰጣል።

36

ማርክ ኢ. ኖል፤ ተርጓሚ ሥነ-ጥናት፤ ዲዛይኒንግ ምግብን ሊን ዘ ሂስትሪ ለቭ ዘርስቲያኒ (ግሪን ድ ራፒድስ፤ ቤከር በክ ሃውስ፤ 1997) 37.

37

ይሄንን ስል መንፈስ ቅዱስ አልነበረም ማለቱ አይደለም፤ እርሱ አግዚአብሔር እንደመሆኑ መጠን በሁሉም ሰፍራ የሚገኝ ሁሉ በመለኮታዊ ሥራ ላይ ነው (ሰዎችን በትድስና እንዲኖሩ ያስችላቸው አንደኛው ተጠቅሞአል)። ነገር ግን ለመገለጽ የጥበርኩት ሰዎች ሕይወትም ሆነ በግዚ መልካም የሚታይ ግልጽ የሆነ መገለጥና ተአምራት እንዲሁም ታላን አንዲጽፉ የሚያስችላቸው የመነሳት አገልግሎት ሲያከናውን አለመታየቱን ነው። በርገጥ በጡምራን ማሰራሰብ ውስጥ በብዛትም ባይሆን አልፎ አልፎ የትንቢት አገልግሎት እንደነበረ የሚጠቁሙ እንዳንድ ሥነ-ጽሑፎች ነበሩ። — ከፊግ ኪነር፤ ዘ ስፒሪት ሊን ዘ ገስጥል ሌንድ ለስትሪ (ፒሲ፤ ሂንድሪክስን ለሳታሚ ድርጅት፤ 1997) 10-11።

38 ሊዮን ውድ፤ ሌ ለርኪዬ ለቭ ሊዝሬል ሂስትሪ (ግሪንድ ራፒድስ፤ ዩንደርባን፤ 1986) 359።

39

ዊልያም ባርኪን ሊንድ ጆል ዊልያምስ፤ ሚሽን ሊን ዘ ኒው ቴስታመንት (ግሪንዋል፤ አርቢ በክስ፤ 1998) 22። ከፊግ ኪነር፤ ዘ ስፒሪት ሊን ዘ ገስጥል ሌንድ ለስትሪ (ፒሲ፤ ሂንድሪክስን፤ 1997) 14።

40 ከፊግ ኪነር፤ ዘ ስፒሪት ሊን ዘ ገስጥል ሌንድ ለስትሪ I 1።

35

ያልተር ሲ ካይዘር፤ ቀዋርፍ ሪፖርትስ፤ 1991 ዓ.ም ላይ የፋሲካን ዘዓል አስመልክቶ ለአብያተ-ክርስቲያናት በጻፈው ደብዳቤ ላይ የቀኖና መጻሕፍት የመሰራጨታቸው ጉዳይ ስላሳሰበው ክርስቲያኑ ሕዝብ እንዲጠነቀቅ በመንገር እነዚህ መጻሕፍት የአግዚአብሔር አስትንፋስ እን

በተለይ ደግሞ የሙት ባሕር የተሸበለለ ብራና [Dead Sea Scroll]⁴¹ የኩምራን ግንብረሰብን መንፈሳዊ ይዘትንም ያዘለ ሲሆን በዚሁ ጽሑፍ ውስጥ የንጽህና መንፈስ ሰዎችን በጥሩ ግብረገብ እንዲኖሩ እንደሚያስችላቸው ተጠቅሶአል። ይህም ደግሞ በአዲስ ኪዳን ላይ የመንፈስ ቅዱስ ፍሬ ተብሎ ከተጠቀሰው ጋር ይስማማል (ገላት 5፥16-23)።

እነዚሁ በአንደኛው ክፍለ ዘመን ከክርስቶስ ልደት በፊትና በኋላ ይኖሩ የነበሩት ኢስላም¹² ይሳሉ የነበሩት የሃይማኖት ሰዎች (የኩምራን ማኅበረሰብ) በቅድስና መኖር ላይ በጣም ስለሚያተኩሩ (በሙሴ ሕግና በማንጸት ተገባር ላይ) ብዙ መንፈስ ቅዱስን በተመለከተ የጸፉአቸው ጽሑፎች በእርሱ የማንጸት አገልግሎት ላይ ያተኮረ ነው። በቀኖና መጻሕፍት ውስጥም ስለ እግዚአብሔር የማንጸት አገልግሎት አንዲህ ተብሎ እናገኛለን «ከዚያች ቀን ጀምሮ እስከ ዘላለም ድረስ እኔን ከመከተል ወደ ኋላ እንዳይመለሱ እነጸቸዋለሁ ልቡናቸውም እኔን ትከተላላች ትእዛዜንም ሁሉ ይፈጽማሉ።» (መጽሐፈ ኩፋሌ 1፡22)።

በሌላም በኩል የጥንቱ የይሁዲ ሐይማኖት የሥነመለኮት ለስተባብሮ የትንቢትን መንፈስ ከመለኮታዊ መገለጥና ጥበብ ጋር ያያይዋል።¹³ የአይሁድ መምህራንንም እንዲሁ መንፈስ ቅዱስን ከትንቢት ለገልግሎት ጋር ያያይዙታል። ጆሴፊስ የተባለው የጥንቱ የአይሁድ የታሪክ ጸሐፊ እንዲህ በማለት ጽሮአል - «መለኮታዊ መንፈስ በዳዊት ላይ በመጣ ጊዜ ትንቢት መናገር ጀመረ» (ጆሴፊስ ስ ለንቲኪዩቴ 6.166)። ፋይሎ የተባለውም የታሪክ ጸሐፊ እንዲሁ መንፈስ ቅዱስን ከትንቢት መንፈስ ጋር ያያይዘዋል። በመጽሐፈ ሲራክ ውስጥም

«ኢሳይያስ የወደራቱን በታላቁ መንፈስ አየ» ብሎ ይናገራል (48:22-24)። በአጠቃላይ ከላይ እንደተመለከትነው የመንፈስ ቅዱስን ሥራ በተመለከተ በጥንቱ የይሁዲ ሃይማኖት ውስጥ እነዚህ ሁለት ዓይነት አመለካከቶች ነበሩ ማለት ነው (የትንቢትን ቃል መስጠትና መቀደስ ናቸው)።

41

የመቶ ባሕር የተሸበለለ ሰረፍ [ድሮ ሲ ሰክርል] በመባል የግንቀውድ ሥነ ጽሑፍ የዕብራይስጡን ብሉይበዳን መጻሕፍትን የያዘ ነው፤ የተገኘውም 1947 ዓ.ም በመቶ ባሕር አቅራቢያ ሲሆን ያገኘው ዋ ለገድ ለረፍ ነው። እነዚህ መጻሕፍት የተቀበሩት ሊሰጧ በግባሉት ጽሁፎች ጥንበርብሰ ሲሆን ያህንን ጥቅል በመቃብረት ለሁን ያለንን መጽሐፍ ቅዱስ ተከክለና እንደሆነ ግሪጋንጫና በሁለት ኪዳናት መካከል ባሉት ጊዜያት ያለውን የመንፈሳዊ አንቅስቃሴ ማንቅ ይቻላል።

42

ለነዚህ ሊቢንስ በመባል የሚታወቁት የሃይማኖት ክፍሎች ከፈረዳውያንና ከሰዲቃውያን ጋር የሚተካ ነው። አንድ ቡድን ናቸው። ቡዌት ይኖር የነበሩትም በይሁዳ ግዛት ውስጥ ሲሆን ለሕዝብ ይኖሩበት የነበረውን የሊብረሊል ክፍል ውስጥ ለይኖሩም ነበረ። የግንኙነቱም አገዳይነቱ ስለሚፋሩ ነበር። ባጠቃላይ በቅድስት ሊል በተባለ ያተኮሩ ስለ ነበር ለብቻቸው ተለይተው የሚኖሩ ለይሁዳውያን ነበሩ። የተወሰዱት ዘ ሀ ማንደርግን ሪከትሪያ ሊጋይስታ-ጊዶ ለ-ዘ ዘ ባይባል ዋልዎ ጊ ሜራ ቴጊ (ሊዲተር) (ግሪንድ ፎፒደስ፣ ፊጃንስ ሪፍሪንስ ሳይብረሪ)

43 ኪነር ዘ ሰፒሪት ኢ? ዘ ንስፕላስ ሌንድ ኢኣትዩ። 11

«እነዚህ ሰንሰሐ በውኃ አጠቃቀሟቸው ሲሆኑ ሚግውን እጃቸው ዘንድ በማግኘት
በእነዚህ በኋላ የሚመጣው ጥንቃቄ ይላቸዋል፤ እርሱ በመንፈስ ቅዱስ በላባትም
ያጠቃቅሳል፤ መንጃም በእጁ ነው፤ አውድግውንም ፈጽሞ ያጠፋል፤ በንደውንም
በጎተራ ይከታል፤ ገሰፍውን ጥንቃቄውን በማይጠፋ ላላት ያቃጥለዋል።»

የግቴዎስ ወንጌል 3፡11-12

7

መንፈስ ቅዱስ በወንጌላት

ውስጥ

በነቢዩ በአሞጽ እንደተጻፈው

እግዚአብሔር ምስጢሩን ለባሪያዎቹ ለነቢያት ካልነገረ ምንም ነገር ስለማያደርግ
የመሢሔን መምጣት የምሥራች አብሳሪና መንገድ ጠራጊ ይሆን ዘንድ መንፈስ
ዮሐንስን ከእናቱ ማሕፀን ለየው (አሞጽ 317)። መጥምቁም ከምድረባዳ
«ለእግዚአብሔር መንገድ አዘጋጁ እያለ» የአራት መቶውን ዓመት የዝምታ
ጊዜ በመደምደም አዲሱን የመጥብኛ ጊዜ ጎህ መቅደዱን አበሰረ።

የመንፈስ ቅዱስን ሥራ በዮሐንስ ሕይወትና አገልግሎት ውስጥ ስንመለከት
ከት የእግዚአብሔር የግዳን እጅ መቃረቡን እንረዳለን። ዮሐንስ ገን በእናቱ
ማሕፀን ባለ መንፈስ ቅዱስ ሞላበት (ሉቃ 1፡15)፤ የኤልያስን ሚና ይጫወታል።
(ሉቃ 1፡17፤ ሚልክ 3፡1፤ 4፡5-6)፤ የምሥራች ነጋሪ ነው (ሉቃ 1፡19፤ ኢሳይ
40፡9)፤ መንፈስ ቅዱስ ስለሚያድርበት የወይን ጠጅ አይጠጣም (ሉቃ 1፡15፤
ዘኁል 6፡3፤ ዘሌዋ 10፡9፤ መሳፍ 13፡3-4)። ከእስራኤልም ልጆች ብዙዎችን
ወደ ጌታ ወደ አምላካቸው ይመልሳል፤ የተዘጋጁትንም ሕዝብ ለጌታ እንዲያስ
ናዳ የአባቶችን ልብ ወደ ልጆች፤ የማይታዘዙትንም ወደ ጻድቃን ጥበብ ይመልስ
ዘንድ በኤልያስ መንፈስና ኃይል በፊት (በመሢሔ) ይሄዳል (ሉቃ 1፡16-17)።

እናቱ ኤልሳቤጥ የግርያምን ሰላምታ በሰማች ጊዜ ጽንሱ (ዮሐንስ) በማ
ሕፀኑዋ ዘለለ፤ መንፈስንም ተሞላች (ሉቃ 1፡41)። አባቱ ዘክርያስ መንፈስ
ቅዱስ ሞልቶበት እንዲህ በማለት ስለ ዮሐንስ ተናገረ - «እንተ ሕጻን ሆይ፤
የልዑል ነቢይ ትባላለህ፤ መንገዱን ልትጠርግ በጌታ ፊት ትሄዳለህና፤ እንደ
ዚህም የኃጢአታቸው ስርየት የሆነውን መዳን እውቀት ለሕዝቡ ትሰጣለህ፤»
(ሉቃ 1፡76)።

ዮሐንስም እድገ በመንፈስ ከጠነከረ በኋላ ለእስራኤል እስከ ታየበት
ቀን ድረስ በምድረባዳ ኖረ። እዚያም የእግዚአብሔር ቃል መጣለት፤ ይህም
በነቢዩ በኢሳይያስ እንደተጻፈው ይፈጸም ዘንድ መንገድን ለመሢሔ ሊጠርግና
ሊያዘጋጅ መጣ (ሉቃ 3፡3-6፤ ኢሳ 40፡3-5፤ ሚልክ 3፡1)። ዮሐንስም የገሰ
ሐን ጥምቀት እያጠመቀ በብዙ ምክርም እየመከረና እየገሰጸ መጣ። እርሱም
በመንፈስ ቅዱስ የተሞላ ስለ ነበር የሕዝቡን ኃጢአት በግልጽነትና በድፍረት
እየተቃወመና እየገሰጸ ለገሰሐ እንዲመጡ ይታብዝ ነበር። ፈረሳውያን፤
ሰዱቃውያን፤ የሔሮድስ ወታደሮች፤ ቀራጮችና ጸሐፍት እንዲሁም ሕዝቡ ወደ

44
ኤልያስ በጌታ ቀን በፊት በመምጣት የአባቶችን ልብ ወደ ልጆች፤ የልጆችን ደግሞ ወደ አባቶች
ይመልሳል ተብሎ ተጽፎአል (ሚልክ 216-7፤ 31፤18፤ 4፡5)። ስለዚህም ዮሐንስ ይህንን የኤልያስን
አገልግሎት ለፈጽሞ ስለ መጣ በኤልያስ መንፈስና ኃይል በመሢሔ ፊት እንደሚሄድ ተገልጿል።
ኤልሳቤ የኤልያስን መንፈስ እንደተቀበለ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ተጠቅሶአል (2ኛ 219-15)። መጥ
ምቁ ዮሐንስ ምንም እንኳን «በኤልያስ መንፈስና ኃይል» በመጣም እንደ ኤልያስ ድንትና ተለምዶ
ትን እሳደረገም። ነገር ግን እንደ ኤልያስና ኤልሳቤ በግልጽነትና በድፍረት ኃጢአትንና አመጸን

እርሱ ሲመጡ ባዩ ጊዜ «እናንተ የእኩሳት ልጆች፤ ከሚመጣው ቁጣ እንድት
 ሸኹ ግን አመለከታችሁ? እንግዲህ ለንበሐ የሚገባ ፍሬ አድርጉ፤ በልባችሁም
 — ለብርሃም አባት አለን እንደምትሉ አይምሰላችሁ፤ አላችኋለሁና ከነዚህ
 ድንጋዮች ለአብርሃም ልጆች ሊያሰነባለት እግዚአብሔር ይችላል።» እያለ ይገ
 ሰጸቸው ነበር (ማቴ 3፥7-8)።

የሐንሰም በመንፈስ ቅዱስ ተመርቶ «እነሱ ለንበሐ በውኃ አጠምቃ
 ችኋለሁ፤ ከኔ በኋላ የሚመጣው ግን ከእኔ ይልቅ ይበረታል ፤ እርሱ በመንፈስ
 ቅዱስ በእባትም ያጠምቃችኋል፤» እያለ ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ አጥማቂነት
 በግልጽ በመንገር የሕዝቡን ልብ ለኢየሱስና ለመንፈስ ቅዱስ ያዘጋጅ ነበር (ማቴ
 3፥11፤ ሉቃ 3፥16፤ ማር 1፥8፤ ዮሐ 1፥33)። ከዚያም በመቀጠል «መንኹም
 በእጁ ነው፤ አውድማውንም ፈጽሞ ያጠራል፤ ስንዴውንም በጎተራ ይከታል፤
 ገለባውን ግን በማይጠፋ አባት ያቃዋለዋል።» በማለት የኢየሱስን አገልግሎትና
 ሥልጣን አመልክቶአቸዋል።

እዚህ ላይ እንደምንመለከተው የሐንሰን ልዩ የሚያደርገው ነገር
 ቢኖር የነቢዩ መንገድን ጠራጊ ብቻ ሳይሆን ራሱም የብሉይ ኪዳን የትንቢት
 ፍጻሜ ስለ ነበር ነው (ኢሳ 40፥3-5፤ ሚልክ 3፥1፤ 4፥5)። ከዚያም ባሻገር
 የሐንሰ የኢየሱስ ምስክር ነበር — ይህም ኢየሱስን በዮርዳኖስ ወንዝ ባጠመቀ
 ጊዜ ሰማያት ተከፍተው የእግዚአብሔር መንፈስ እንደ ርግብ ወርዶ በኢየሱስ
 ላይ ሲመጣና «በርሱ ደስ የሚለኝ የምወደው ልጄ ይህ ነው» የሚል ድምጽ
 ከሉብ ዘንድ ሲመጣ ተመልክቶአል፤ በኋላም ደግሞ የዚሁ እውነት ምስክር ሆኖ
 አል (ማቴ 3፥15-17፤ ማር 1፥9-11፤ ሉቃ 3፥21-23)።

ሁሉ አየተቃውሞና እየገለጸ ሕዝቡን ወደ ንቢሐ ጠራ። ከዚያም የሕዝቡን ልብ ለሚመጣው መሢሕ
 ሕ እዘጋጀ።

«የእኩሳት ልጆች» የሚለው አባባል በጣም ትልቅ ስድብን ያዘለ ቃል ነው። ምክንያቱም በጥንቱ
 ሜዲትራንያን አካባቢ እንደሚታመነው ከሆነ የእኩሳት ልጆች ሲወለዱ የአናታቸውን ግህፅን እየበሉ
 ስለሚወጡ እናታቸውን ይገድላሉ ተብሎ ነው። በዚህም እንድንሰው «የእኩሳት ልጅ» ብሎ
 መጥራት «እናትና አባትህ ሸቶ ሲሆኑ እንተ ደግሞ ከእናትህና ከአባትህ የባሰክ ክፉ ነህ» ደግሞም
 «አወላጅ እናትህ እንኳን የማትበጅ ነህ» ብሎ እንደ መላደብ ያህል ነው የሚቆጠረው። — በሬ
 ገ ኪነር፤ ግጥም (ዶውነርስ ግርሽ፤ ኢንተርቫርሲቲ ፕረስ፤ 1997)79።

የሐንሰ ሕዝቡን በውኃ ያጠምቅ የነበረው ለንቢሐ ጥምቀት ነበር። እዚህ ላይ ግወቅ የሚገባን ነገር
 ቢኖር የኢየሱስን ጥምቀት ከሌሎች ለየት የሚያደርገው ነገር ኢየሱስ ኃጢአትን ስላላደረገ ምን

እንግዲህ የየሐንሰ ጥምቀት የተመለከትን እንደሆነ ዋና ዓላማው ሕዝ
 ቡን ለሚመጣው መሢሕ ከዘጋጀና እርሱን ካሳያቸው በኋላ እርሱ ቦታ ለመልቀ
 ቅ ነበር። ከመልቀቅም በፊት እርሱ መንገድን ያዘጋጀለት መሢሕ (ኢየሱስ
 ክርስቶስ) በርሱ እጅ ተጠመቀ። ስለሆነም የኢየሱስ አገልግሎት በየሐንሰ
 ጥምቀት በመንፈስ ቅዱስ አማካኝነት በግልጽ ተጀመረ። የሐንሰም ሲመሰክር
 «እርሱ ሊልቅ እኔ ግን ላንሰ ያስፈልጋል» (ዮሐ 3፥30) በማለት ለኢየሱስ ቦታ
 ውን መልቀቅ እንዳለበት ያመለክታቸው ተፈጽመ።

የኢየሱስ ሕይወትና አገልግሎት

መልአኩ ንብርኢል ለቅድስት ማርያም ተገልጦ የምትወልደው ልጅ
 በመንፈስ ቅዱስ የተፀነሰ መሆኑን ባበሰራት ጊዜ፤ መንፈስ ቅዱስ በርሱዋ ላይ
 እንደሚመጣና የልዑልም ኃይል እንደሚጸላለት ነግሮአታል (ሉቃ 1፥35)።
 እጮኛዋ ዮሴፍ ደግሞ ማርገዙዋን ባወቀ ጊዜ በስውር ሊተዋት አስቦ ነበር ፤
 ገር ግን የጌታ መልአክ በሕልም ተገልጦለት የተፀነሰው ሕጻን በመንፈስ ቅዱስ
 እንደሆነ ነገረው (ማቴ 1፥20)። ይህም በነቢዩ የተጻፈው «እነሆ ድንገል ትጸንባ
 ለች ልጅም ትወልዳለች፤ ስሙንም አማኑኤል ይሉታል» የሚለው ይፈጸም ዘን
 ድ ነው (ኢሳ 7፥14)።

ኢየሱሱም ከተወለደ በኋላ እንደ መጤም ሕግ የመንጸታቸው ወፈት
 በተፈጸመ ጊዜ፤ በጌታ ሕግ የእናቱን ማሕፀን የሚከፍት ሁሉ ለጌታ የተቀደሰ
 ይባላል ተብሎ እንደተጻፈ በጌታ ፊት ሊያቆሙት ወደ ኢየሩሳሌም ይዘውት
 መጡ (ዘጸ 13፥2፤12፤ ዘሌዋ 5፥11፤ 12፥8፤ ሉቃ 2፥24-25)። ይህ በንዲህ እን
 ዳስ በኢየሩሳሌም ደግሞ ስምዖን የሚባል አንድ ሰው ነበር። ይህም ሰው
 የእስራኤልን መጽናናት ይጠባበቅ ነበር። መንፈስ ቅዱስም በርሱ ላይ ስለ ነበር

ም ዓይነት ንቢሐ አያስፈልገውም ነገር ግን በመጠመቅ ራሱን ሄት አድርጎ ሕዝቡን መሰለ፤ ጫሆው
 ም ጽድቅን ፈጽመ። ርቦርት ተግባሩ ሲታገሉ ገንድረ ፤ ኢ ሃርመኒ ኡዝ ዝ ገበገል (ሰጥፍሬንቢስ
 ኮ፤ ሃርፐርስ ሳንፍሬንቢስ፤ 1978) 36 ፤ ኪነር፤ ዘ ስፒሪት ኢን ዘ ገበገል ለጌድ ለክትስ ፤ 65።

መሢሐን ሳያይ እንደማይሞት በመንፈስ ቅዱስ ተረድቶ ነበር። በመንፈስም ተመርቶ ወደ መቅደስ መጥቶ ኢየሱስን አየ፤ እርሱንም ከወላጆቹ ተቀብሎ በጥቀሩ እግዚአብሔርን ባረከ (ሉቃ 24:35)።

ሀ. በመንፈስና በአባት አጥማቂው ኢየሱስ

መጥምቁ የሐንሰ ሰለ ኢየሱስ ክርስቶስ ሲመሰክር «እኔ በውኃ አጠምቃችኋለሁ ነገር ግን የሚማውን ጠፍሮ መፍታት የማይገባኝ ከእኔ የሚበረታ ይመጣል እርሱ በመንፈስ ቅዱስና በአባት ያጠምቃችኋል።» (ሉቃ 3:16፤ ማር 1:8፤ ማቴ 3:11) እያለ ይነግራቸው ነበር። እንግዲህ ከላይ እንደምናየው ሦስት ዓይነት ጥምቀቶች አሉ ማለት ነው፤ እነርሱም የውኃ፣ የመንፈስና የአባት ጥምቀቶች ሲሆኑ ከዚህ በመቀጠል በዝርዝር እንመለከታቸዋለን።

1) የውኃ ጥምቀት

ይህ ዓይነት ጥምቀት የሐንሰ እያጠመቀ የመጣው ዓይነት ነው። የዚህ ዓይነት የማንጸት ተግባር በአይሁዳውያኑ ዘንድ የተለመደ ሲሆን እነርሱም ሰዎችን ለማንጸት ኩራዎችን ይጠቀሙ ነበር።⁴⁷ የኩምራንም ማሳበረሰብም ይሆንኑ ዓይነት የማንጸት ተግባር ሰዎችን በውኃ በማጥመቅ ያከናውኑ ነበር።⁴⁸ አሕዛብም ደግሞ ወደ ይሁዲነት ሲለወጡ ከማሳበረ ምእመናኑ ጋር ከመቀላቀላቸው በፊት ማለትም ከግርዘት በተጨማሪ በውኃ መጠመቅ ነበረባቸው።⁴⁹ ነገር ግን የዮሐንስ ጥምቀት ከእነዚህ የሚለየው ነገር ቢኖር ጥምቀቱ ለሚመጣው መሢሕና ለመንግሥቱ የንስሐና ልብን የማዘጋጀ ጥምቀት ነበር እንጂ ወደ ምንም ዓይነት ሃይማኖት ውስጥ የሚያስገባ አልነበረም።⁵⁰ ለምሳሌ ያህል በዚያ ዘመን በመ

⁴⁷ ያዲን፣ መሳያ (ኒውፑርክ፤ ራንደዎ ሃውስ፣ 1966) 164፤ ፒርላማን፤ ዘ ሊባኒስ ሉብ መሳያ (ኒውፑርክ፤ ሰክራይብክርስ፣ 1967) 179።

⁴⁸ በ. ሊ. ቲሪንግ፣ «እነርሱ አንድ አውተር ከልንሲንግ አት ኩምራን እገዛ ኢ ባክግራውንድ ቀ ኒው ቴስታመንት ባፒተዝም» *ኤፕ ቲ ኢብ* (1981) 615-631።

⁴⁹ ኪርክ፣ *ሰፒሪት ኢን ዘ ጎስፕል ሊንድ ለስትሰ* I 62።

⁵⁰ በመሠረቱ የጥምቀቱ ጥናት ዓላማ ሰዎችን በማዘጋጀት በመሢሐ እንዲያምኑና እርሱ ይዞት ወደ

ጥምቀት የተጠመቁትን ሰዎች በንወስድ ሁሉም ወደ ክርስትና ሲመጡ እንደገና በእብ፤ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም መጠመቅ ነበረባቸው።

2) የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት

አብ መንፈሱን ይልካል፤ የሐንሰም በተደጋጋሚ እንደ መሰከረው ኢየሱስ ሕዝቡን በመንፈስ ያጠምቃል (ዮሐ 14:17፤ ማር 1:8)። መንፈስ ቅዱስ በኢየሱስ ላይ ወረደበት ጊዜ ኢየሱስ ሕዝቡን በመንፈስ እንደሚያጠምቅ አብ ለዮሐንስ ገልጸለታል (ማር 1:10፤ ዮሐ 1:33)። ኢየሱስም በዮሐንስ ጥምቀት ከተጠመቀ በኋላ መንፈስ ቅዱስ ኢየሱስን ወደ ምድረበዳ አወጣው (ማር 1:12)። አጥማቂው ራሱ በመንፈስ ተመርቶ ተፈተነ፤ ፈተናውንም በድል አሸንፎ ወጣ፤ በመንፈስም ኃይል ተሞልቶ ወደ ገሊላ ተመለሰ (ሉቃ 4:14)። ኢየሱስ ሊያጠምቅ የቻለበትም ምክንያት የእግዚአብሔር ልጅ ስለሆነ ሲሆን በቃሉም ላይ «እኛ ሁላችን ከሙሉቱ ተቀበልን በጸጋ ላይ ጸጋተሰጥቶናልና» በማለት በርሱ በኩል ስለምናገኘው ባርነት ይናገራል (ዮሐ 1:16፤34)።

«የመንፈስ ቅዱስ» ጥምቀት የሚለው አባዛል ሁለት ነገሮችን የያዘ ሲሆን፤ ይህም መንፈስ ቅዱስና ጥምቀት የሚሉትን ነው። ከታሪክ እንደምንረዳው አይሁዳውያኑ ወደ ይሁዲነት የሚገቡትን አሕዛብ በውኃ ያጠምቋቸው ነበር። ይህንንም የሚያደርጉት በውኃ ውስጥ በመንከር ነበር። ስለሆነም «ጥምቀት» የሚለው ቃል ሁለት አባቦችን ያዘለ ነው፤ እነርሱም መለወጥ [Conversion] እና መንከር [Immersion] የሚሉት ናቸው። ነገር ግን አዲስ ኪዳንን በአጠቃላይ ስንመለከት 1ኛ. በወንጌላት ውስጥ በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ ማለት የጸጋ ሰጦታ ሙሉት ሲሆን 2ኛ. የጸውሱስ መልእክቶች ደግሞ መለወጥንም (መዳንን) ጭምር ነው የሚያሳዩት።⁵¹ እንዲህም ሊሆን የቻለበት ምክንያት

መጣው መንግሥት እንዲገቡ ነው። ቢሆንም ቅሱ የዮሐንስ ጥምቀት የሕዝቡን ልብ ለሚመጣው መሢሐ በንስህ ለማዘጋጀት ነበር እንጂ ወደ አንድ ሃይማኖት ውስጥ በቀጥታ የሚያስገባ አልነበረም (ለምሳሌ ወደ ይሁዲነት የሚለወጡት አሕዛብ እንደሚጠመቁት ዓይነት ማለት ነው)።

⁵¹

ጎርደን ዲ ፊ፣ *ጎርደስ ኢምፓመሪንግ ፕራዘንስ፤ ዘ ሆሊ ሰፒሪት ኢን ዘ ሉተርስ ሉብ ፖላ* (ፒቢዲ፤ ሄንድሪክስን ላባታሚ ድርጅት፣ 1994) 1-36።

ምናልባት ጳውሎስ ራሱ በመንፈስ ቅዱስ የተሞላው እናንድም እጁን በጫነበትና ጌታን በተቀበለበት ጊዜ አንድ ላይ በመሆኑ ሲሆን ይችላል (ሐዋ 9:17)።

ከዚህም በመነሳት እንዳንደቅ የመንፈስ ቅዱስ ሙላት ማለት የሕይወት ለውጥ ወይም ዳግም ውልደት ነው ይላሉ። ወይም በሌላ አነጋገር ሰዎች ጌታን ሲቀበሉ የሚሞሉት መንፈስ ነው ይላሉ። ሌሎች ደግሞ የለም የመንፈስ ጥምቀት ስንል ከደህንነት የሚቀጥል ነገር ግን ከዚያ በኋላ የሚመጣ የጸጋ ስጦታ ሙላት ነው። ይህም ደግሞ የቅድስና ኃይል ስለሆነ በዘመናችን ሁሉ በጽድቅና በቅድስና እንድንኖር ያስችለናል ይላሉ። ይህም ከደህንነት ቀጥሎ የሚመጣው ባርነት ጥበረ መንፈስ ቅዱስ ካልሰ [The second works of the Spirit] በመባል ይታወቃል። ለማንኛውም ሰለዚህ ነገር ወደ ፊት ባሉት ምዕራፎች ውስጥ በጥልቅ እንነጋገራለን።

3) የእሳት ጥምቀት

የእሳት ጥምቀት የሚለው አባባል ከመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ተለይቶ ቀርቦልናል። የምዕራፉን አገባብ [Context] ከተመለከትንና እንዲሁም የብሉይና የአዲስ ኪዳናት መጻሕፍት ትርጉም እንደሚያሳዩን ከሆነ የሐንስ ያስጠነ ቅቅ የነበረው ስለሚመጣው የመጨረሻው የፍርድ ቀን ነበር። እርሱም ሲናገር «ከሚመጣው ቁጣ እንድትሸቹ ማን አመለከታችሁ?»፤ እንደገናም «እርሱ በመንፈስ ቅዱስና በእሳት ያጠምቃችኋል» ካለ በኋላ በመቀጠልም (ምንም እንኳን ሁለቱ ጥምቀቶች በተለያየ ጊዜ ወይም ባንድ ጊዜ ይፈጸሙ አይፈጸሙ ባይናገርም) «መንሹም በእጁ ነው፤ ለውድማውንም ፈጽሞ ያጠራል፤ ስንዴውን በጎ ተራ ይከታል፤ ገለባውን በማይጠፋ እሳት ያቃጥለዋል።» ይላል (ማቴ 3:8-12)።

52

ከላይ እንደተነጋገርነው ደህንነትና የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት አንድ ላይ ይከናወናል ብለው የሚያምኑ ሰዎች ሁለተኛ ጊዜ የሚመጣ ባርነት ወይም ጸጋ የለም ይላሉ። ነገር ግን በጸጋ ስጦታዎች የሚያምኑ ሰዎች ደግሞ የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ከደህንነት የሚቀጥልና የተለየ አሠራር ነው ስለሚሉ ጥምቀቱም ሁለተኛው የመንፈስ ቅዱስ ሥራ [ጥበረ መንፈስ ቅዱስ ካልሰ] ተባለ። ይህም ማለት ከመንፈስ ቅዱስ የመጀመሪያው የደህንነት ሥራ (መለወጥ፣ መቀየር፣ በመንፈስ በሚሆን አዲስ እጥበትና ጎትመት፣ 2ተሰሎ 2:13፣ ሒቶ 3:5፤ የሀ 3:8፤ ኤፌ 1:13፤ 4:30፤ 1ቅር 6:11፤) ቀጥሎ የሚመጣ ባርነት ነው።

እንግዲህ እዚህ ላይ «የማይጠፋ እሳት» የሚለው ስለሚመጣው የመጨረሻው ቀን ፍርድ የሚያሳይ ነው (ኢሳ 1:31፤ 66:24፤ ኤር 7:20)።⁵³

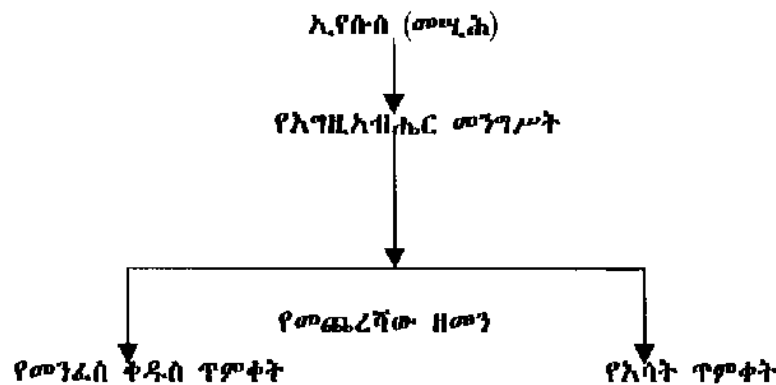
በመጽሐፍ ቅዱስም ውስጥ እሳት ፍርድን ለማሳየት በበዙ በታዎች ተጠቅሶ እናገኛለን (መዝ 1:4፤ ኢሳ 17:13፤ 66:15-16,24፤ ሆሴ 13:3፤ ኢዩሌ 3:13፤)። ኢየሱስም ራሱ በማቴዎስ 13:39-43 ላይ በመጨረሻው የፍርድ ቀን እንክርዳዱ ማለትም ኃጢአተኞች ተለቅመው በእሳት እንደሚቃጠሉና በዚያም ጥርስ ማፋጨት እንደሚሆን ተናግሮአል። የሐንስም እንዲሁ እሳቱ የማይጠፋ ነው ሲል ኃይለኝነቱንና ዘላለማዊነቱን ተናግሮአል።

ነቢያቱም ደግሞ በመጨረሻው ዘመን እግዚአብሔር መንግሥቱን ሲመሠርት መንፈስ ቅዱሱን እንደሚያፈስስ በመተንበይ (ኢሳ 44:3፤ ሕዝቅ 39:29፤ ኢዩ 2:28)፤ እንደገናም እግዚአብሔር እሳቱን በኃጢአተኞች ላይ እንደሚያመጣ አስጠንቅቀዋል (ኢሳ 26:1፤ 65:15፤ 66:24፤ ኤር 4:4፤15:14)። ስለዚህም እግዚአብሔር መንግሥቱን ሲመሠርት ሁለት ነገሮች ይከናወናሉ ማለት ነው — 1ኛ. የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት 2ኛ. የእሳት ጥምቀት (የፍርድ ቀን የሚከናወን) ናቸው።

የእግዚአብሔር መንግሥት ደግሞ በኢየሱስ መምጣት ጎህ ቀደደ እንጂ ሙሉ ለሙሉ ተዘርግቶ አለበቃም [Cosumption]። ሙሉ ለሙሉ ተመሥርቶ የሚያበቃው የመንግሥቱ ንጉሥ የሆነው ጌታችን ኢየሱስ ዳግም ሲነግሥ በአካል በሚመጣበት ጊዜ ነው። ስለዚህም በዚያን ጊዜ የእሳት ፍርድ ይከናወናል ማለት ነው። መንፈስ ቅዱስ ከወረደበት ቀን አንስቶ እስከ ምጽአቱ ድረስ ያለው ጊዜ ደግሞ የመጨረሻው ዘመን በመባል ይታወቃል። ከዚህ ቀጥሎ ያለውን ስእሳዊ መግለጫ እንመልከት—

53

ጆርጅ ባድ፣ *ኢ ቴላላጂ ለቫ ዘ ኒው ትላታመንት ሪቪየዝድ ኢዲሽን* (ግራንድ ራፒድስ፣ ውልያም ኢርድመን፤ 1996)34።

በእሳዊ መግለጫ ቁ. 2

በተጨማሪም ደግሞ ነቢያቶች የፍርድን ቀን ከመከር መሰብሰብ ጋር ያመሳሰሉታል (ኤር 51፥33፤ ኢዩ 3፥12-14)። ገበሬው እህሉን ሲወቃ ገለባውን ከእህሉ እንደሚለየው ሁሉ እግዚአብሔርም እንዲሁ ምርቱን ከገለባው ይለየዋል። በእሳትም ያቃጥለዋል። ስለሆነም ኃጢአተኞች ደግሞ እንደ ገለባ በሰሜመሰሉ (ኢሳ 17፥13፤ ኤር 13፥24፤ 15፥7) በፍርድ ቀን ከጸድቃን ተለይተው ወደ እሳት አቶን ውስጥ ይጣሉ። ይህንን ክፍል በተመለከተ አንዳንድ ሰዎች የእሳቱ ጥምቀት እግዚአብሔር ልጆቹን ለማጥፋት የሚጠቀሙበት ነው ብለው ያምናሉ።⁵⁴

ነገር ግን አገባቡ እንደሚያሳየን ከሆነ የእሳት ጥምቀት የተለየ መሆኑን ለመረዳት አያዳግትም፤ ምክንያቱም በእይታውያኑ ዘንድ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ የትንቢትና የማንጸያ መንፈስ ነው ብለው ሲያምኑ፤ የእሳትን ጥምቀት ግን ከፍ

ርድ ጋር ነው የሚያይዙት⁵⁵። እግዚአብሔር ልጆቹን ከኃጢአትና ከበደል ሊያነጻ ያዘጋጀበት መንገድ በልጁ ደም ነው። ለዚሁም መጥምቁ የሐንሰ ራሱ ኢየሱስን ባየው ጊዜ «እነሆ የዓለምን ኃጢአት የሚያስተሰርይ የእግዚአብሔር በግ» (ዮሐ 1፥29) በማለት መናገሩ — 1ኛ. የኃጢአት ይቅርታ የሚሰጠውና የሚያነጻው የኢየሱስ ደም መሆኑን 2ኛ. በቅድስና በጽድቅ እንድንኖር የሚያደርገን ደግሞ መንፈስ ቅዱስ እንጂ የእሳት ጥምቀት አለመሆኑን ለመረዳት ያስችለናል (እግዚአብሔር በመለየት ኃይልን እየሰጠን፤ የመንፈስን ፍሬ አፍርተን ለበሳ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀን እንድንሆን ያስችለናል)።

ለዚሁም ጥሩ መረጃ ሆኖ ሊቀርብ የሚችለው መጥምቁ የሐንሰ በእስር ቤት በነበረበት ጊዜ መልእክተኞችን ወደ ኢየሱስ በመላክ የሚመጣው መሢሕ እርሱ እንደሆነና እንዳልሆነ ለማወቅ መፈለጉ ነው። ከዚህ እንደምንረዳው የሐንሰ የሁለቱን ጥምቀቶች ጊዜያት በውን ያወቀ አይመስልም (ማለትም ኢየሱስ ዳግም እንደሚመጣ አያውቅም ነበር ለማለት ይቻላል)። ስለዚህም ከአብ ምስክርነትን የተቀበለውና እርሱ ራሱ የመሰበረለትና ያጠመቀውን መሢሕ «የሚመጣው አንተ ነህ ወይስ ሌላ እንጠብቅ» (ማቴ 11፥2-3) ብሎ መጠየቁ ጠበቅ ያለ ምክንያት እንዳለው አያጠያይቅም። ኢየሱስ ወዲያውኑ መንግሥቱን በምድር መሥርቶ ኃጢአተኞችን፤ ተቃዋሚዎችንና ሮማውያንን በእሳቱ አጥምቆ ለእስራኤል መንግሥትን የሚመልስ ባይመስለው አልቀረም። (ከኢየሱስ ጋር ከሦስት ዓመት በላይ አብረውት የነበሩት ደቀመዛሙርት እንኳን የዚህ ዓይነት አስተሳሰብ ነበራቸው፤ ሉቃ 19፥11፤ 21፥7፤ ሐዋ 1፥6)። ነገር ግን ኢየሱስ ይህንን ሲያደርግ በላላየው (የሰው ልጅ ሲኮንን አልመጣምና፤ ዮሐ 3፥17) ነገሩን ለማጣራት ሲል መልእክተኞችን በመላክ «የሚመጣው አንተ ነህ ወይስ

54

አንዳንድ ሰዎች የእሳት ጥምቀት እንደተከናወነ አድርገው ያስባሉ፤ ከእነዚህም ውስጥ አንዱ የሆኑት ዶ/ር ጆሐ ግሪን በሰ ሉቃስ ወንጌል በጸፉት ማበራረያ መጽሐፋቸው የመንፈስ ጥምቀትና የእሳት ጥምቀት ግንድ ጊዜ ሊከናወን የሚችል ነገር አድርገው አቅርበውታል። አንዴት ሁለቱ ጥምቀቶች ሳንድ ጊዜ ሊከናወኑ ይችላሉ ለሚሉት ጥያቄዎች የርሳቸው መልስ ግን በጥምቀቱ እግዚአብሔር በመንፈሱ ኃይልን ሲሰጥ በእሳቱ ደግሞ ያጠፋል ብለው ያምናሉ። ነገር ግን የክፍሉ አገባብ እንደሚያሳየንና አብዛኛው የአዲስ ኪዳን ምሁራንና በተለይም ደግሞ በመንፈስ ቅዱስ ጥናት ታዋቂ የሆኑት አንዱን ዶ/ር ግርደን ፊ፤ ዶ/ር ጀምስ ደን፤ ዶ/ር ክሬግ ኪኑር እንዲሁም ሌሎች ያልጠተኩባቸው ጠብቆት እንደሚሰማቸው ከሆነ የመንፈስ ጥምቀትና የእሳት ጥምቀት የተለያዩ መሆናቸውን ነ

ው። ጆሐ ግሪን፤ ዘ ገበገል ሉቃስ ሉቃ (ግራንድ ራፒደር፤ ውልያም ኤርድመን ለሳታሚ ድርጅት፤ 1997) 180-181።

55 ጀምስ ደን፤ ባፕቲዝም ኢን ዘ ሆሊ በፒሬት (ናፒርቪል፤ ኢስ ሲ ኢም ፕረስ፤ 1970) 12።

አይሁዳውያት የእስራኤልን መንግሥት መመሥረት የሚያበስሩትን የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች በመመርኮዝ እግዚአብሔር በመሢሔ በኩል መንግሥትን ለእስራኤል በመመለስ በበላም ተዘልለን እንድንቀመጥ ያስችለናል ብለው ያምኑ ነበር። ስለዚህም የመሢሔ መምጣት የእስራኤል መንግሥት የነጻነትና የብልጽግና ዘመን የሚመጣበት ጊዜ እንደሆነ ያስባሉ (ኤር 16፥15፤ 23፥18፤ 50፥19፤ ሆሊ 11፥11፤ 1 ኢዩ 3፥17)። — ጂልያም ሳርቪን፤ ለክንታል (ዶኔቪርስ ግርብ፤ ኢንተርኒሽናል ፕረስ፤ 1995) 40።

ሌላ እንጠብቅ?» በማለት እንደጠቀሰው እናያለን (ማቴ 11፡2-6፤ ሉቃ 7፡18-23)።⁵⁷

ኢየሱስ ራሱ ወደ አብ ከማረጉ በፊት ለደቀመዛሙርቱ ከኢየሩሳሌም እንዳይወጡና ክርሱ የሰሙትን አብ የሰጠውን የተስፋ ቃል እንዲጠብቁ ካዘዛቸው በኋላ እንዲህ በማለት ተናገራቸው - «የሐንስ በውኃ አጥምቆ ነበርና፤ እናንተ ግን ከጥቂት ቀን በኋላ በመንፈስ ቅዱስ ትጠመቃላችሁ... መንፈስ ቅዱስ በእናንተ ላይ በወረደ ጊዜ ኃይልን ትቀበላላችሁ።» (ሐዋ 1፡5፤ 8)። እዚህ ላይ እንደምንመለከተው ኢየሱስ የየሐንስን ጥምቀት ከጠቀሰ በኋላ የሚጠመቁት በአንዱ ዓይነት ጥምቀት ብቻ መሆኑን ነግሮአቸዋል - እርሱም የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ነው። በማይጠፋው አባት እንደሚጠመቁ ግን አልነገራቸውም ምክንያቱም የርሱ ዓይነት ጥምቀት እርሱን ላልተቀበሉት (ለገለባው) የተዘጋጀ የመጨረሻው ቀን ፍርድ ነውና።

ስለሆነም ከየሐንስ ትንቢት የምንረዳው ይህን ይመስላል - የእግዚአብሔር መንግሥት ቀርባለች። ይህችም መንግሥት 1ኛ. ያመኑትን ለሰማያዊ ባርዕ ት ትሰበስባለች (የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት ነው) 2ኛ. ያላመኑትን ደግሞ ለአባት ፍርድ (ለአባት ጥምቀት) ትሰበስባለች (ይህም የሚሆነው ኢየሱስ ዳግም ከመጣ በኋላ በፍርድ ቀን የሚከናወን ነው)።

ለ. ኢየሱስና መንፈስ ቅዱስ

ኢየሱስ አገልግሎቱን በግልጽ የጀመረው በውኃ ተጠምቆ በመንፈስ ቅዱስ ከተቀባ በኋላ ነበር (ማር 1፡10-11፤ ሉቃ 3፡21-23፤ 4፡17-19፤ ዮሐ 1፡31-32፤ ኢሳ 61፡1-2)። ሐዋርያቱም የኢየሱስ አገልግሎት ከየሐንስ ጥምቀት (በየሐንስ ከተጠመቀበት) ጀምሮ እስከ አረገበት ድረስ እንደሆነ ተረድተውታል (ሐዋ 1፡21)። ኢየሱስ ክርስቶስ ምንም እንኳን ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ቢሆንም በመንፈስ ቅዱስ መቀባትና መደገፍ ነበረበት። ምክንያቱም ለአባቱ በነበረው ፍጹም ፍቅርና መታዘዝ የሰውን ሥጋ በላዪ በመደረብ ራሱን አዋርዶ ሰው ሆኖ ስለመጣ ነው (ፊል 2፡5-8)። ስለዚህም ምንም እንኳን አምላክነቱ

ከርሱ ጋር ቢሆንም በአባቱ ላይ ፍጹም መደገፍ ነበረበት፤ ይህንንም የሚያደርገው በመንፈስ ቅዱስ አግካኝነት ነበር። ይህንንም መንፈስ አግዚአብሔር አትረፍር፤ ሰጥቶታል፤ እግዚአብሔር መንፈሱን ሰፍሮ ሰልጁ ላይሰጥምና (ዮሐ 3፡34)።

በአብ ላይ ስለመደገፍ ለስመልክቶ ኢየሱስ ሲናገር ከአባቱ ከሚያየውና ከሚሰማው በስተቀር ከራሱ አንዳች እንደማያደርግ ከገለጸ በኋላ (ዮሐ 5፡19፤ 7፡16፤ 8፡28-29፤ 10፡37-38፤ 12፡49) የላከውን ፈቃድ ለመፈጸም እንጂ ራሱን ሊያስደስት እንዳልመጣ ግልጽ አድርጎ ተናግሮአል (ዮሐ 5፡30፤ 6፡38)። ራሱን በማዋረድ ሰው ሆኖ በመምጣቱ በመንፈስ ቅዱስ አግካኝነት ከአባቱ በሚያገኘው መመሪያ መሠረት የተሰጠውን ተልእኮ በሚገባ ሊያከናውን ችሎአል (ዮሐ 17፡4)።

ኢየሱስ በመንፈስ የተሞላ ብቻ ባይሆን በመንፈስ ቅዱስ ሙሉ ለሙሉ የተመራም ነበር (ማቴ 4፡1፤ ሉቃ 4፡1)። በመንፈስ ቅዱስም ኃይል ታላላቅ ድንቅና ተአምራትን አድርጎአል፤ ደዌና ሕማምን ሁሉ እየፈወሰ በኢጋንንት የታሰሩትን እየፈታ በኃይልና በሥልጣን ያስተምር ነበር። ተአምራቱንም ያዩት ሕዝብ ታላቅ ነቢይ ተነስቶአል በማለት እንዳንደቹ የሐንስ ከሞት ተነስቶአል ሲሉ ሌሎች ደግሞ ኢልያስ ተገለጠ ሌሎችም - ከቀደሙት ነቢያት አንዱ ተነስቶአል ይሉ ነበር (ሉቃ 9፡7-9)።

ከዚህ በታች ኢየሱስ የወራው ተአምራት ኤልያስና ኤልሳባ ከሠሩት ጋር በማነጻጸር እንመለከታለን —

ኤልያስ	ኤልሳባ	ኢየሱስ
የመበለቱዋን ልጅ ከሞት አስነሥቶአል 1ኛ 17:17-24	የሱናማዊቱዋን ልጅ ከሞት አስነሥቶአል 2ኛ 4:34-37	የመበለቱዋን ልጅ ከሞት አስነሥቶአል ሉቃ 7:11-17
ምግቡን አትረፈረፈው 1ኛ 17:13-16	ምግቡን አትረፈረፈው 2ኛ 4:42-44	ምግቡን አትረፈረፈው ሉቃ 9:10-17
ወደ ኦሕዛብ ተላከ 1 ነገ 17:8-16	ኦሕዛብን ፈወሰ 2ኛ 5:1-14	እንደነ ኤልያስና ኤልሳባ ወደ ኦሕዛብ እንደሚዞር ተናገራቸው ሉቃ 4:23-27፤ 5:12

በእሳዊ መግለጫ ቁ. 3

ኢየሱስ የመሪነት ባሕርይው እንደ መሴ ነው፤ — መሴ ሕዝቡን ከግብፅ ባርነት አውጥቶ በምድረበዳ በድንቅ ታምራት እንደመራ ሁሉ፤ ኢየሱስም እንዲሁ ሕዝቡን ከኃጢአትና ከሰይጣን ባርነት ነጻ አውጥቶ ወደ አዲሲቱዋ ኢየሩሳሌም ይመራል። መሴ በምድረበዳ ለሕዝቡ እግዚአብሔር «እንደ እኔ ያለ ነቢይ ያስነሣልሃል፤ እርሱንም ታደምጣለህ።» ብሎ ተናግሮአቸው ነበር (ዘዳግ 18:15)። ኢየሱስም ደግሞ መሴ የተናገረው ስለ እርሱ እንደሆነ ጠቅሶአል (ዮሐ 5:45-47)።

ኢየሱስ ክርስቶስ የሕዝብን፣ ጴጥሮስንና ያዕቆብን ይዞአቸው ወደ ረጅም ተራራ በወጣ ጊዜ መሴና ኤልያስ ተገልጠውላቸው ነበር። በዚያን ጊዜ ም ኢየሱስም ከእነርሱ ጋር ይነጋገር ነበር፤ ድምጽም ከሰማይ መጣ «በርሱ ደስ የሚለኝ የምወደው ልጄ ይህ ነው እርሱን ስሙት» አለ (ማቴ 17:1-8፤ ማር 9፡

7፤ ሉቃ 9:35፤ ዘዳግ 18:15)። ይህ የሚያሳየን ኢየሱስ ልክ እንደ መሴ፤ ኤልያስና ኤልሳባ በጸጋ ኃይል የተሞላ (ካሪዝማቲክ) መሪ እንደሆነ ነው።⁵⁸

ሐ. መንፈስ ቅዱስን መሳደብ

(ሉቃ 11:17-18፤ ማቴ 12:15-37፤ ማር 3:20-30)

ኢየሱስ የእግዚአብሔርን መንግሥት እየሰበከ ወደ ገሊላ በመጣ ጊዜ ሰዎችም ሁሉ ይከተሉት ለበር። ፈረሳውያኑም እርሱን በመቃወም ከኢየሩሳሌም ጀምሮ እርሱን ተከትለው ወደ ገሊላ መጡ። ሕዝቡም ጋኔን ያደረበትን አውርና ዲዳ የሆነውን ልጅ ወደ እርሱ እንዲፈውሰው አመጡት፤ ኢየሱስም መሉ ለመሉ ፈወሰው። ሕዝቡም ተገርመው «አንጃ ይህ ሰው የዳዊት ልጅ ይሆን?» አሉ። መሢሔ የሚመጣው ከዳዊት ዘር ነው ተብሎ ስለሚጠበቅ «የዳዊት ልጅ» የሚለው አባባል መሢሔ ለማለት ነው የሚጠቀሙበት።

እንግዲህ ፈረሳውያኑም «የዳዊት ልጅ» የሚለውን በሰሙ ጊዜ ተበሳጩ፤ ይህ በብዴልዜቡል⁵⁹ በኢጋንንት አለቃ ካልሆነ በቀር ኢጋንንትን አያወጣም አሉ። እንደሚታወቀው ሁሉ የዚህ ዓይነቱ ክስ በመሴ ሕግ መሠረት የሞት ፍርድ የሚያመጣ ከሰ ነው።⁶⁰ ኢየሱስም መልሶ ሰይጣን እንዴት ፈሱን እየተቃወመ ሊሠራ ይችላል? ካለ ቡጋላ እርስ በርሱ የሞትለያይ መንግሥት ሁላ እንደምትጠፋ በመንገር ርስ በርሱ የሚለያይ ከተማም ሆነ ቤት አይቆምም (ማቴ 12:26) በማለት አፋጠጣቸው።

እንደገናም በመቀጠል «እኔስ በብዴልዜቡል ኢጋንንትን የማወጣ ከሆንኩ

58

ርጅር በትርጉሙገድ፤ ዘ ካሪዝማቲክ ሒሳብ ሉቃ 18:15 (ፒቢ.ኢ. ሂንድሪክስን አሳተሚ ድርጅት፤ 1994) 44-45።

59

ኤፍ ኤፍ ብሩስ፤ ሃርድ ሲፔንግስ ሉቃ ጳጳስ (ዶውነርስ ገሮቭ፤ ኢንተርሻርሲቲ ፕረስ፤ 1983) 89። ብዴልዜቡል ባንድ ወቅት የከነዓናውያንን አማልዕክት ስም ነበር ትርጉሙም «የተከበረ ጌታ» ማለት ሲሆን አይሁዳውያኑ ደግሞ ይህንን ቃል «የኢጋንንት አለቃ» ለማለት ይጠቀሙበታል። ምክንያቱም የእስላም አምላክ ጣዖት ናቸው። እንደሚታወቀው ከማንኛውም ጣዖት በስተጀርባ ኢጋንንት አሉ ምክንያቱም የእስላም አምላክ ሰይጣን ስለሆነ ነው።

60

ደን፤ ጳጳስ ሉቃ 18:15 (ለገደን፤ ኢቢ ቢ ኢም፤ 1975) 53። ጆን ግዮር፤ ግሪው፤ ሰው ሕገታዊነት ማረጃ (ዊልሚንግተን፤ ግይክል ገሊዘር፤ 1980) 134 ፤ ኪነር፤ ግሪው ፤ 230።

ልጆቻችሁ በግን ያወጡዋቸዋል? በለዚህ አነርቡ ፈራጆች ይሆኑባችኋል» በማለት ከባሾቹን ሰንጣቃ እንጨት ውስጥ አስገባቸው። ምክንያቱም በአስራሌል አገር ብዙ አስማተኞች አጋንንትን እናወጣለን በማለት ይታወቃሉ ወይም ሕዝቡን ያቃልላሉ። በለዚህም ኢየሱስን በአጋንንት አለቃ ነው አጋንንትን የሚያወጣው ባሉ ሌሎችም አጋንንት እናወጣለን የሚሉትን አጋንንት አለባችሁ ማለታችሁ በለሆነ እንዳይወጥሩላቸው ሕዝቡን ፈሩ። ኢየሱስም በመመለስ «እኔ ግን በእግዚአብሔር መንፈስ ወይም ጣት አጋንንትን የማወጣ ከሆነኩ እንግዲህ የእግዚአብሔር መንግሥት ወደ እናንተ ቀርባለች ማለት ነው» በማለት የእውነትን ቃል አበሰረላቸው።

ከዚያም በመቀጠል ኢየሱስ በሰይጣን ላይ ኃይል እንዳለው ከነገራቸው በኋላ በአስራሌል መሪዎች ከዚህ ቀጥሎ ያለውን ማስጠንቀቂያ ተናገረ — «በለዚህ አላችኋለሁ፤ ኃጢአትና ስድብ ሁሉ ለሰዎች ይሰረይላቸዋል፤ ነገር ግን መንፈስ ቅዱስን ለሰደበ አይሰረይለትም። በሰው ልጅ ላይ ቃል የሚናገር ሁሉ ይሰረይለታል፤ በመንፈስ ቅዱስ ላይ ግን የሚናገር ሁሉ በዚህ ዓለም ቢሆን ወይም በሚመጣው አይሰረይለትም።» (ማቴ 12:31-33፤ ማር 3:27-30)።

እንደሚታወቀው ሁሉ ኢየሱስ የተፀነሰው፤ የተቀባውና አገልግሎት የጀመረው እንዲሁም ታምራትን በማድረግ መሢሕ /የዳዊት ልጅ/ መሆኑን ያረጋገጠበት ወይም ለሕዝቡ ያሳወቀበት በመንፈስ ቅዱስ ነው። በለሆነም የኢየሱስን እውነተኛ የእግዚአብሔር ልጅነትና የእግዚአብሔር መንግሥትን ይዞ መምጣቱን ያበሰረውን መንፈስ ቅዱስ መሳደብና መቃወም የኢየሱስን መሢሕነትና የላከውን አብ መቃወም፤ እንዲሁም እርሱ ይዞት የመጣውን የምሥራች ወንጌል ውድቅ ማድረግ ነው።⁶¹ እዚህ ላይ ማወቅ የሚገባን ነገር ቢኖር መሳደብ የሚለው ቃል በግሪኩ «*ጠላስሬጂያ*» (*ጠላስሬጂያ*) ሲሆን ትርጉሙም ስም ማጥፋት፤ ስም ማጥፋት፤ ሃሜትና ዝናን ማጥፋት ነው።⁶² በለዚህም ይህ የሚያሳየን

ከጥላቻ የመነጨ ወይም የመጣ እግዚአብሔርን መሳደብ፤ ዝናውን (እውነተኛ የእግዚአብሔር ልጅ መሆኑን) ማጥፋትና መቃወምን ነው እንጂ የመንፈስ ቅዱስ ሥራን ከመጠራጠር ወይም ካለመረዳት የመጣ አሉታዊ ምላሽን አይደለም።

የእግዚአብሔርን መንግሥት መምጣት ያበሰረውን መንፈስ ቅዱስ የማይቀበል ኢየሱስን የማይቀበል ነው። ኢየሱስን ደግሞ የማይቀበል የላከውን አብን የማይቀበል ነው (ማቴ 10:40)። በለዚህም የእይሁድ መሪዎች በቅናትን በጥላቻ በመነዳት አበዘወብትና መክረውበት የሚያድነውን፤ በልጁ የተገለጸውንና በመንፈስ ቅዱስ ኃይል እውን የሆነውን የእግዚአብሔር ጸጋና ምክር ከፈላቸው ጣሉ። በዚህም ምክንያት ለኃጢአታቸው ፈውሰን አጡ። ምክንያቱም ልጁ ያለው ሕይወት አለው፤ ልጁ የሌለው ግን ሕይወት የለውምና ነው (1ዮሐ 5:10-12)።

በመጨረሻም ከዚህ መገንዘብ ያለብን ነገር ቢኖር እንዳንድ ሰዎች በቤተክርስቲያናችን የሚደረገውን መንፈሳዊ እንቅስቃሴ በለአልተቀበሉ ወይም ስለተቃውሙ የኃጢአት ይቅርታ እያገኙም ብለን መደምደም የለብንም። እንደሚታወቀው ሁሉ ሰዎች በተለያዩ ምክንያት በተለይ ደግሞ ባንዳንድ ቦታዎች የሚያደሩትን መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ለመቀበል ይቸገራሉ። የማይቀበሉበትም ምክንያት ምናልባትም የሰህተትን አመራር በመፍራት ሊሆን ይችላል፤ ወይም እንዳንደቆ ደግሞ ጥሩ የሆነ መረዳት ሳያገኙ ቀርተው ሊሆን ይችላል። በለዚህም በነርሱ ላይ የፍርድን ቃል ከመሰንዘራችን በፊት ለምን መንፈሳዊውን እንቅስቃሴ ሊቀበሉ እንዳልቻሉ ለመረዳት ብንምክር በብዙ መንገድ ልንጠቅማቸው እንችላን።

ነገር ግን አንድ ሰው በኢየሱስ ስም የሚደረገውን ተአምራትና ድንቅ እያየ «ኢየሱስ አምላክ አይደለም። በርሱ ውስጥና በእናንተ የሚወራው መንፈስ የሰይጣን ነው» በማለት እግዚአብሔርን በመጥላት ተነሳሳቶ ቢሳደብና ቢቃወም ልጁንና የደህንነቱ ወንጌል አከፋፍቶ ጥሎአልና ለኃጢአቱ ፈውስ የለውም። ምክንያቱም ልጁ የሌለው የዘላለም ሕይወት አይኖረውምና ነው።

61 ውልያም ሌን፤ ዘ ገበገል ለኮሮጂንግ ተ ማርክ (ገራንድ ራፒድስ፤ ኤርድመን አሳታሚ ድርጅት፤ 1974) 145። ብሩስ፤ ሃርድ ሴዩንገስ ሉቭ ጂስስ፤ 92።
62 ያልተር ዓወርስ፤ ሊ ገሪኩ-ሊንግሊቭ ለክሊስጥ ሉቭ ዘ ኒው ቴስተመንት (ጅካን፤ ዘ ዩኒቨርሲቲ ሉቭ ጅካን ፕረስ፤ 1979) 142-143.

መ. ኢየሱስ ስለ መንፈስ ቅዱስ ያስተማረው

(ይህ ምልክት ይከተላቸዋል)

ኢየሱስ በማርቆስ ወንጌል ላይ በርሱ የሚያምኑ ሁሉ ተአምራትና ድንቅ እንደሚያደርጉ ተናግሮአል። ይህም ተአምራት የሚደረገው በመንፈስ ቅዱስ ኃይል መሆኑንም ገልጾታል። በዚህም መሠረት በርሱ ያመኑት በስሙ አጋንንት ያወጣሉ፤ በአዲስ ቋንቋ ይናገራሉ፤ እባቦችን ይይዛሉ፤ የሚገድልንም ነገር ቢጠጡ አይጎዳቸውም፤ እንዲሁም በድውዮች ላይ እጃቸውን ይጭናሉ እነርሱም ይድናሉ (ማር 16፥17-20)። እግዚአብሔር እነዚህን ሰጦታዎች ለአማኞች የሰጠበት ምክንያት የልጁን የደህንነት ወንጌል ለማስፋፋት ነው። ይህንን ክፍል ያነበቡ አንዳንድ ሰዎች «እምነት ካላችሁ አባብ ያዙና ወይንም መርዝ ጠጡና አሳዩን» በማለት በአማኞች ላይ የፈዘን ቃል ሲሰነዝሩ ይታያሉ። እኛም ደግሞ የነርሱን ቃል ወስደን እባቡንም የማንይዝበትና መርዙን የማንጠጣ በት ምክንያት እግዚአብሔርን መፈታተን እንደማይገባን ጌታችን ኢየሱስ ስለሚያስተምረን ነው (ማቴ 4፥7፤ ሉቃ 4፥12)።

እንደ እውነቱ ከሆነ ኢየሱስ እነዚህን ሰጦታዎች የሰጠን የእምነታችን መለኪያ ወይንም መመዘኛ መሳርያ አድርገን እንድንጠቀምባቸው አይደለም። ነገር ግን ወንጌል ከመንፈስ ቅዱስ ጋር አብሮ ስለታደለን የምሥራቹን ለፍጥረት ሁሉ ስናስበር የእግዚአብሔር ኃይል አብሮን ይወጣል፤ ሰዎችንም እየወቀሰ ወደ ደህንነት ያመጣቸዋል (ሮሜ 1፥16፤ ዕብ 2፥4)። አብሮንም ስለሚወጣ የጠላትን ኃይልና የሞትን ደጃፍ ሁሉ እየሰባበረ በሕይወታቸው ሁሉ ስለሞት ፍርሃት በባርነት ታስረው የነበሩትን አርነት ያወጣል (ዕብራ 2፥14-15፤ ቆላ 1፥20፤ 2፥14-15 ፤ 1ቆሮ 15፥55-57)።

ሠ. ኢየሱስና ኒቆሊሞስ

(ዮሐንስ ምዕራፍ ሦስት)

ከፈሪሳውያን ወገን የአይሁድ አለቃ የሆነ ኒቆሊሞስ የሚባል አንድ ሰው ነበር። ይህም ሰው ኢየሱስ በኢየሩሳሌም ያደረጋቸውን ድንቅና ተአምራት ካየ ወይም ከሰማ በኋላ በሌሊት ወደ ኢየሱስ መጣ። ኒቆሊሞስም ኢየሱስ

ከእግዚአብሔር ዘንድ እንደመጣ ነገረው (ዮሐ 2፥13-25)። ኢየሱስ ግን መልሶ «እውነት እውነት አልሃለሁ ሰው ዳግመኛ ካልተወለደ በስተቀር የእግዚአብሔርን መንግሥት ሊያይ አይችልም» አለው። ኒቆሊሞስን የሚያህል የአይሁድ መምህር «የእግዚአብሔር መንግሥትና ዳግም ልደት» የሚለውሱትን ቃላት ሊረዳ ያልቻለበት ምክንያት በወቅቱ በነበረው በአይሁዳውያን የሥነመለኮት ትምህርት መሠረት የእግዚአብሔር መንግሥት የምትመጣው በሙታን ትንሣኤ ጊዜ ነው ተብሎ ስለሚታመን ነበር።⁶³

ስለዚህም ኒቆሊሞስ እንዴት ከሸምግልና በኋላ ዳግም ውልደት ይኖራል? በማለት ግራ መጋባቱን አሳየ። ኢየሱስም መልሶ «እውነት እውነት አልሃለሁ ሰው ከውኃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም» አለው። በመቀጠልም «ከሥጋ የተወለደ ሥጋ፤ ነው ከመንፈስም የተወለደ መንፈስ ነው ... ነፋስ ወደ ሚወደው ይነፍሳል ድምጹንም ትሰማለህ ነገር ግን ከወዴት እንደመጣ ወዴትም እንደሚሄድ አታውቅም» በማለት በሰው ልጅ ሞት ምክንያት ዳግም ውልደትን እውን አድርጎ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት የሚያስገባው የእግዚአብሔር መንፈስ መሆኑን ነገረው።

አንዳንድ የአዲስ ኪዳን ምሁራን ሲናገሩ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍትን ጠንቅቆ ለሚያውቅ እንደ ኒቆሊሞስ ላለ መምህር «ከውኃና ከመንፈስ» የሚለው አባባል የሕዝቅኤልን ትንቢት ያስታውሰዋል ይላሉ። ይህም — «ጥሩ ውኃን አረጭባችሁአለሁ እናንተም ትጠራላችሁ... አዲስንም መንፈስ በውስጣችሁ እኖራለሁ» (ሕዝቅ 36፥25-27) የሚለው ነው።⁶⁴ እንግዲህ የኢየሱስ መልእክት ምንድነው ቢባል — የሃይማኖት ሰው ብቻ መሆን ወደ እግዚአብሔር መንግሥት አያስገባም። የሚያስገባው ዳግም መወለድ (የሕይወት ለውጥ) ሲሆን ይህም ደግሞ በመንፈስ ቅዱስ የታጠበ፤ ያቆጠቆጠ፤ የተቀደሰና የተለወጠ [Regenerate] ሕይወት ነው የሚለው ይሆናል።⁶⁵

እዚህ ላይ ደግሞ «ከውኃ መወለድ»ና «ከመንፈስ መወለድ» የሚለው አባባል የተመለከትን እንደሆነ ሁለቱም የመንፈስ ቅዱስን የማንጸትና የመለወጥን

⁶³ ብሩስ፤ *ዘ ገጠላ ላቭ ዶን* (ገራንድ ራፒድስ፤ ኢርድመንስ ላባታሚ ድርጅት፤ 1983) 83።

⁶⁴ ከሬግ ኪን፤ *ዘ ስፒሪት ኢን ዘ ገጠላስ ኢንድ ላክትስ* 151።

ሥራ ያሳዩናል። በዚሁ ወንጌል ውስጥ በምዕራፍ ሰባት ከቁጥር ሰላሳ ሰባት እስከ ሰላሳ ዘጠኝ ድረስ ያለው ቃል መንፈስ ቅዱስን በውኃ ሲመስለው እንመለከታለን። በተጨማሪም የምንመለከተው ነገር መንፈስ ቅዱስ በነፋስ ተመስሎ መቅረቡ ነው — «ነፋስ ወደ ሚወድደው ይነፍሳል» በማለት የመንፈስ ቅዱስ ሥራ በሰው ጥበብና እውቀት የሚለካና የሚወሰን ሳይሆን በራሱ መለኮታዊ ፈቃድ፣ ጥበብና መንገድ እንደሚሠራ ይናገራል።

፩. ኢየሱስና ሳምራዊቱ ቤት

(ዮሐንስ ምዕራፍ አራት)

ኢየሱስና ደቀመዛሙርቱ ከይሁዳ ወደ ገሊላ ሲሄዱ የሳምራውያን መንደር በደረሱ ጊዜ ኢየሱስ ደክሞት ስለነበር በያዕቆብ ጉድጉዋድ አጠገብ አረፍ አለ፤ ደቀመዛሙርቱ ግን ምግብ ሊገዙ ወደ ከተማ ሄዱ። በዚህን ጊዜ ነው ከሳምራዊት ቤት ጋር የተነጋገረው። ንግግራቸውም የተጀመረው በኢየሱስ አነሳሽነት ሲሆን፣ ርሱም «ውኃ አጠጫኝ» አላት። እርሱም ግን መልሳ «አንተ የይሁዳ ሰው ስትሆን ሳምራዊት ቤት ከምሆን ከእኔ መጠጥ እንዴት ትለምናለህ?» አለችው፤ አይሁድ ከሳምራውያን ጋር አይተባበሩም ነበርና።⁶⁵ እርስ በርስ አለመግባባታቸውና ጠባቸው እንዳንድ ጊዜም ወደ ጦርነት ይመራቸው እንደነበረ ጀሰፈስ ገልጸታል።⁶⁷

⁶⁵ ዚኦር፣ ዘ ስፒሪት ኢን ዘ ገሰገላ ሊገድ ለስትስ 151።

⁶⁶ ሰማርያውያን የአይሁድና የአሕዛብ ድብልቅ ደም ያላቸው ናቸው። ይህም የሆነው በ721(2) ዓዓ ሰርያውያን የሰሜን ግላትም የአስራሌልን መንገሥት ወረው በሆዙ በኋላ የተወሰኑትን ነዋሪዎች በማፍለስና በምትኩ የራሳቸውን ሴዎች በማምጣት ሰፈራ አካሄዱ። በዚህም ምክንያት የአይሁዳውያን ዘር ከሰርያውያን ጋር ተደባለቀ። እነዚህ ድብልቅ ዘር ያለባቸው ሴዎች ሰማርያውያን በመባል ይታወቃሉ። ሰማርያውያንም በአይሁዳውያን ዘንድ ተቀባይነት ስላጡና አንዳንድ የአምነት ልዩነት በመከሰታቸው ስለነበረ በ400 ዓዓ ገደማ ላይ የራሳቸው የሆነ ቤተ መቅደስ በገሪዚም ተራራ ላይ ጠሩ። እነርሱም ከብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ውስጥ ለምስቱን የኦሪት (የፔንታቱክ) መጻሕፍት ብቻ ሲቀበሉ ሌሎችን መጻሕፍት አይቀበሉም ነበር። በ108 ዓዓ ሳይም አይሁዳውያኑ ጆን ሂርኬስን በሚባል ሰው መሪነት ይህንን ቤተ መቅደስ አፈረሱት። በሰዚህም በዚህና በተለያዩ ምክንያት አይሁድና ሰማርያውያን አይተባበሩም ነበር። የበለጠ ማብራሪያ የሚፈልግ ሰው ከዚህ ቀጥሎ ያለውን መጽሐፍ ግንቡበ ይችላል።

ዲቪድ ዶብ፣ ዘ ኒው ቴስተመንት ሌገድ ራቢኒክ ጁዳይዝም (ለንደን፣ 1956) 382።

⁶⁷ ጀሰፈስ፣ ጁዊሽ ዶር (2.232-240)፤ አንቲክዩቲ (20.118-136)።

ኢየሱስም መልሶ «የእግዚአብሔርን ስጦታና ውኃ አጠጫኝ የሚልሽ ግን መሆኑን ብታውቁ እንቺ ትለምኚው ነበርሽ የሕይወትም ውኃ ይሰጥሽ ነበር» አላት። የአይሁድ መምህራን በመጨረሻው ዘመን ከአዲሲቱዋ ኢየሩሳሌም ውኃ ይፈሰሳል ብለው ያምኑ ስለነበር⁶⁸ ለባባሉ የእግዚአብሔር መንግሥት መቃረቡን ያመለክታል፤ ይህም ውኃ መንፈስ ቅዱስ ነው። ይህ «የሕይወት ውኃ» ንጹህ፣ ትኩስና ሕይወትን የሚሰጥ ሲሆን ንጹህነቱ ደግሞ የሚጠቅመው ለማንደትና ለመቀደስ ነው።⁶⁹

እንደገናም «ከዚህ ውኃ የሚጠጣ ሁሉ እንደገና ይጠማል፤ እኔ ከምስጢው ውኃ የሚጠጣ ሁሉ ግን ለዘላለም ሕይወት የሚፈልቅ የውኃ ምንጭ ይሆናል» (ቁ. 14) አላት። በኤርምያስም ላይ የአስራሌል አምላክ «ሕያው ውኃ ምንጭ» እንደሆነ ተጠቅሶ እናገኛለን። ስለሆነም የኢየሱስ መልእክት ለሰማርያዊቱ ቤት — እኔ የምስጢኝ መንፈስ ይቀድሸኝና ሕይወት ይሰጥኛል፤ የዘላለም የሕይወት ውኃ ምንጭ ስለሆነም መንፈሳዊ ጥግትሽን ያረካልኛል። ከእንግዲህ ወዲህ በገሪዚምም (የሰማርያውያን ቤተመቅደስ የሚገኝበት ቦታ) ሆነ በኢየሩሳሌም ለአብ ለመስገድ መሄድ አያስፈልግኝም። ምክንያቱም መንፈስ ቅዱስ በእውነትና በመንፈስ እንድታመልከው ያደርግኛል ብሎ እንደ ግለት ነው።

ሴቲቱ ኢየሱስን «እባቶቻችን በዚህ ተራራ ሰገዱ እናንተም — ሰው ሊሰግድለት የሚገባው ሰፍራ በኢየሩሳሌም ነው ትላላችሁ» አለችው። ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አላት «እንቺ ቤት እመኚኝ በዚህ ተራራ ወይም በኢየሩሳሌም ለአብ የማትሰግዱበት ጊዜ ይመጣል። እናንተስ ለማታውቁት ትሰግዳላችሁ እኛ መዳን ከአይሁድ ነውና ለምናውቀው እንሰግዳለን። ነገር ግን በእውነት የሚሰግዱ ለአብ በመንፈስና በእውነት የሚሰግዱበት ጊዜ ይመጣል፤ እሁንም ሆኖአል፤ አብ ሊሰግዱለት እንደእነዚህ ያሉትን ይሻልና። እግዚአብሔር መንፈስ ነው የሚሰግዱለትም በመንፈስና በእውነት ሊሰግዱለት ይገባቸዋል።» እርሱ የሚሰጠው ለዘላለም ሕይወት የሚፈልቅ ውኃ ምንጭ ስለሆነ አምልኮው ሁሉ በቦታና በጊዜ የተወሰነ አይደለም። ምክንያቱም ኢየሱስ

⁶⁸ ዲ ቢ አሊስ፣ «ዚ ሊጂንግ ዋተር» ሌብ ጂ ቲ ኪው 30(1986) 143-157።

⁶⁹ ዚኦር፣ ዘ ስፒሪት ኢን ዘ ገሰገላ ሊገድ ለስትስ 153።

ክርስቶስ የእግዚአብሔርን መንግሥት በመንፈስ ቅዱስ ወደ ሕይወታችን እም
ጥቶ የርሱ ቤተ መቅደስ አደረገን። መንፈሱንም በማፍሰስ የማያቋርጥ የሕይ
ወት ውኃ ምንጭን በውስጣችን አፈለቀ። መንፈሱም ስለ አብና ስለ ኢየሱስ
ማወቅ የሚገባንን በቃሉ ውስጥ የተገለጠውን እውነት ተረድተን፤ በርሱ ኃይል
የተመራ መንፈሳዊ ምልክትን እንድናቀርብ ይረዳናል። ስለሆነም አምልኮአችን
የሚወሰነው የት እናምልከው በሚለው ሳይሆን እንዴት አድርገን ወይም በምን
ዓይነት ሁኔታ እናምልከው በሚለው ይሆናል።

ሰ. ከሆድ የሚፈልቅ ውኃ
(ዮሐንስ ምዕራፍ 7:37-39)

«ከበዓሉ በታላቁ በኋለኛው ቀን ኢየሱስ ቶሞ — ማንም የተጠጣ ቢኖር
ወደ እኔ ይምጣና ይጠጣ። በእኔ የሚያምን መጽሐፍ እንዳለ የሕይወት ውኃ
ወንዝ ከሆዱ ይፈልቃል ብሎ ጮኸ። ይህን ግን በርሱ የሚያምኑ ሊቀበሉት
ስላላቸው ስለመንፈስ ቅዱስ ተናገረ፤ ኢየሱስ ገና ስላልከበረ መንፈስ ገና አልወረደም
ነበርና።» ወቅቱ የአይሁድ የዳስ በዓል ሲሆን የሚከበረውም በኢየሩሳሌም
ቤም ባለው ቤተ መቅደስ ነበር። የበዓሉም ሞና ዓላማ እግዚአብሔር ከግብፅ
ምድር ባወጣቸው ጊዜ የእስራኤልን ልጆች በዳስ ውስጥ እንዳስቀመጣቸው
የልጅ ልጆቻቸው ያውቁ ዘንድ ነው። የሚከበረውም በሰባተኛው ወር በአሥራ
አምስተኛው ቀን ነበር። ኢየሱስም በዓሉ አኩሪታ ጀምሮ ወደ መቅደስ ወጥቶ
ያስተምር ነበር። ይህ የዳስ በዓል ለሰዓት ቀናት ያህል የሚቆይ ሲሆን ሕዝቡም
ለሰዓት ቀን በዳስ ይቀመጣሉ ስምንተኛው ቀን ግን የተቀደሰ ጉባኤ ይሆንላቸዋል
(ሌዊ 23:36፤ ዘኁ 29:1-40፤ ነሐም 8:18)።

የመጀመሪያው ቀንና የስምንተኛው ቀን የሰረፍት ቀን ነው። በመጀመሪያው
ቀን ዘካርያስ ምዕራፍ አሥራ አራት ቁጥር ስምንት ላይ ያለው «በዚያም
ቀን የሕይወት ውኃ ከኢየሩሳሌም ይወጣል» የሚለው ይነበብና በመቀጠልም
ቁጥር አሥራ አራትን በማንበብ እግዚአብሔር ስለ ሰጣቸው ዝናብና መክር ያመ
በግኑታል። እንዲህ ዓይነት ምስጋናውም ሁሌ ጠዋት ጠዋት ለመጀመሪያዎቹ
ሰዓት ቀናት ይደረጋል።

ሕዝቡም ቀሳውስቱን በመከተል ጠዋት ጠዋት ወደ ስሎኤም ኩሬ ይሄ
ዳል። እዚያም እንደደረሱ የወርቅ አቃው በውኃ ይሞላና ወደ ቤተ መቅደሱ
ይመጣል፤ ከዚያም በመቀጠል መሥዋዕቱ ይቀርባል። ውኃው ግን በምዕራብ
በኩል በሚገኘው የመውደያ ቀዳዳ እንዲፈስስ ይደረጋል። ከዚያም የቤተ መቅ
ደሱ መዘምራን ከመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከመዝሙር (113) - (118) ድረስ ያለ
ውን የምስጋና መዝሙር ይዘምራሉ። ነገር ግን ስምንተኛው ቀን የተቀደሰ
ጉባኤ ስለሆነ ምንም ዓይነት ሥራ መሥራት አይፈቀድም፤ ውኃ መቅዳት
እንኳን አይቻልም። በዚህም ቀን ስለ ዝናብ ጸሎት ይደረጋል፤ ለእግዚአብሔር
ጣፋጭ ሸታ የሚሆን በእሳት የሚቃጠል መሥዋዕትና እንስሳ ይቀርባል (ዘኁ 29
:3)።⁷⁰

በዚህ በስምንተኛው ቀን («ከበዓሉም በታላቁ ቀን») ነበር ኢየሱስ
ቶሞ በታላቅ ድምጽ «ማንም የተጠጣ ቢኖር ወደ እኔ ይምጣ» በማለት የጋበዛ
ቸው። ይህ ቀን ከላይ እንደተነጋገርነው ውኃ የማይቀዳበት ሲሆን፤ ኢየሱስ
ይህችን ቀን ጠብቆ የተናገረው ንግግር — ውኃ እንዳትቀዱ እግዚአብሔር እዞኦ
ችኋል። ምክንያቱም ይህች ቀን ተጠብቃ የቆየችው እኔ የዘላለም የሕይወት
ውኃ እንድሰጣችሁ ነው፤ ውኃውም እኔ ነኝ። ይህን ውኃ የጠጣ ሁሉ እርሱ
ተባርኮ ሌሎችም ይባርካል። ስለዚህም ወደ እኔ ኑ ብሎ እንደማለት ነው።

ከላይ ቀደም ብሎ እንደተመለከትነው ለሳምራዊቱ ሴት ኢየሱስ «ይህ
ንን ውኃ የሚጠጣ ዳግም አይጠግም» ሲላት፤ እዚህ ዳግም ዳግም አስመጠ
ማት ብቻ ሳይሆን ነገር ግን ይህን ውኃ የጠጣ ሁሉ ባርኮቱ ከርሱ ውስጥ ሞልቶ
ሌሎችም እንደሚያረሰርስ ይናገራል። ምክንያቱም ኢየሱስ የሕይወት ውኃ
ምንጭ ስለሆነ በርሱ የሚያምን ሁሉ በመንፈስ ቅዱስ ሕይወቱ ረባርቦ ሌሎች
ንም ይባርካል።

ሺ. ሌላው አጽናኝ

(ዮሐ 14-20፤ ማቴ 10-19፤ ማር 13-11)

ኢየሱስ ክርስቶስ ከአብ ዘንድ ወጥቶ የመጣ፤ ወደ አብ ተመልሶ በክብር ያረገና በርሱም ቀኝ ተቀምጦ ለኃጢአታችን ይቅርታ የሚሰጠን አጽናኝችን ወይም ጠበቃችን ነው (ዮሐ 2፤1)። ነገር ግን ኢየሱስ የመጨረሻውን ራት ከደቀመዛሙርት ጋር ከበላ በኋላ ቢወዱትና ትእዛዙንም ቢጠብቁ ለዘላለም ከእነርሱ ጋር እንዲሆን ሌላ አጽናኝ አብ እንዲልክላቸው እንደሚለምን ነገራቸው (ዮሐ 14፤17)። ይህ አጽናኝ ዓለም ሊቀበለው የማይቻለው የእውነት መንፈስነት ነው።

ኢየሱስ በዚህ ክፍል ያለውን እውነት ሲያብራራው ርሱን የሚወድዱትን ሁሉ እርሱም ይወድዳቸዋል፤ አባቱም ደግሞ ይወድዳቸዋል። ስለሚወድዳቸውም ራሱን ይገልጻላቸዋል፤ እርሱና አብም ወደ እነርሱ መዋተው በውስጣቸው መኖሪያ ያደርጋሉ (ዮሐ 14፤21-23)። እንግዲህ ኢየሱስ ለሚወድዱትና ትእዛዛቱንም ለሚጠብቁ ሁሉ ራሱን የሚገልጠውና በእማኝ ውስጥ የሚያድረው በመንፈስ ቅዱስ አማካኝነት ነው። ይህ አብ በስሙ የሚልከው መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ ሁሉንም ነገር ያስተምራል፤ ኢየሱስ የተናገረውን ሁሉ ያሳስባል፤ ሰላምን ይሰጣል ስለ ኢየሱስም ይመስክራል (ዮሐ 14፤25-27፤ 15፤267)።

አጽናኝ ወይም ጳፊቅሊጦስ የሚለው ቃል በግሪኩ «*ፓራክሊቶስ*» ሲሆን ትርጉሞቹም ሁለት ቃላትን ያዘለ ነው— «*ፓራ*» ከእጠገብ የሚቆም ማለት ሲሆን «*ክሊቶስ*» ደግሞ የተጠራ ማለት ነው። ሁለቱ ቃላት ባንድ ላይ ሲጋጠሙ የሚሰጡት ትርጉም «ክጠገብ እንዲቆም የተጠራ» የሚለውን ነው። ይህ ቃል በጥንት ግሪኮች ዘንድ ለጠበቆችና በፍትህ ላይ ተሰግርተው ሰዎችን ለሚረዱ ሰዎች የሚሰጥ መጠሪያ ስም ነው። ለምሳሌ ያህል በማቴዎስ 10፤19 ላይ «አባልፈው ሲሰጡአችሁ የምትናገሩትን በዚያች ሰዓት ይሰማችሁ-አልና እንዴት ወይስ ምን እንድትናገሩ አትጨነቁ፤ በእናንተ የሚናገር የአባታችሁ መንፈስ ነው እንጂ የምትናገሩት እናንተ አይደሉትም» በማለት የመንፈስ ቅዱስን በመክፈቱን ጳፊቅሊጦስነት በሚገባ አስቀምጦታል። በሌሊም መንፈስ ቅዱስ ጳፊቅሊጦስ ስለሆነ በመክፈና በችግራችን፤ እንዲሁም በሰደታችን ሁሉ ከእጠገባችን በመሆን ታላቅ የሆነን መጽናኛት ይሰጠናል።

በዮሐንስ ምዕራፍ አሥራ ስድስት ክፍተር 7-15 ላይ ደግሞ «እኔ ግን እውነት እንግራችኋለሁ እኔ እንድሄድ ይሻላችኋል። እኔ ባልሄድ አጽናኙ ለይመጣምና እኔ ብሄድ ግን እርሱን አልክላችኋለሁ።» በማለት የሚመጣው አጽናኝ (መንፈስ ቅዱስ) ስለ ኃጢአት፤ ስለ ጽድቅና ስለ ፍርድ ዓለምን እንደሚወቅስ ጠቅሶታል። ዓለምን የሚወቅስበትም ምክንያት —

- ❖ ስለ ኃጢአት፤ በኢየሱስ ስለማያምኑ ነው። ይህም እግዚአብሔር የላከውን ልጁን ዓለም ስለአልተቀበለችውና ሞት ስለተፈረደበት ነው። በዚህም ምክንያት መንፈስ ቅዱስ በእማኞች ውስጥ በመሆን ይወቅሳታል፤ ስህተቱዋንም ያጋልጣል።
- ❖ ስለ ጽድቅ፤ ዓለም በራሱዋ ሕግ ብትፈርድበትም እንኳን እርሱ ግን ከሞት በመነሳት በክብር ወደ አባቱ ተመልሶ ጽድቅ መሆኑን አረጋገጠ። በዚህም ምክንያት ዓለም ተኮነነች።
- ❖ ስለ ፍርድ፤ የዚህ ዓለም ገዢ የሆነው ሰይጣን በመስቀል ላይ ስለተቀጠቀና ስለተጣለ ነው (ኢየሱስም ዮሐንስ 12፤3 እና 16፤3 ላይ ሰይጣን የሚጣልበት ጊዜ እንደተቃረበ ተናግሮ ነበር)። ስለዚህም የመንፈስ ቅዱስ መገኘት ከላይ ተነጋገርናቸውን እውነታዎች ያረጋግጣል።⁷¹

ኢየሱስ ለደቀመዛሙርቱ ገሊነግራቸው የፈለገው ብዙ ነገር ነበረ ነገር ግን ካለ መንፈስ ቅዱስ አርዳት መሸከም ስለማይችሉ አልነገራቸውም። እርሱ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ ግን ወደ እውነት ሁሉ እንደሚመራቸው፤ የሚሰማውን ሁሉ እንደሚናገር፤ እርሱን እንደሚያከብረውና ከአብና ከእርሱ ወስዶ እንደሚነግራቸው አስተማራቸው (12-15)።

ኢየሱስ እውነት ስለሆነ መንፈሱ የእውነት መንፈስ ተባለ (ዮሐ 14፤6)፤ የእውነትም መንፈስ ስለሆነ እውነት ወደ ሆነው ወደ ኢየሱስ ይመራናል። ኢየሱስ ከአብ የሰማውን ይናገራል፤ ክርሱም ያየውንም ያደርጋል (ዮሐ 5፤19፤ 30፤ 8፤28፤ 12፤49) እንዲሁም ለአብ ያለው ሁሉ የርሱ ነው (ዮሐ 13፤3፤ 16፤1

⁷¹ ብረብ፡ ዘ ጎስገላ ሉብ ጾን ፤ 319።

5)። ስለዚህም መንፈስ ቅዱስ ከኢየሱስ ወስዶ ነገረን ግለት ከአብ ወስዶ ነገረን ግለት ነው። ወልድ በወራቸው ሥራዎች አብን እንዳከበረው ሁሉ መንፈስ ቅዱስም እንዲሁ የኢየሱስን ተልእኮ፣ ሥራና ማንነት ገልጦ በማሳየት ወልድን ያከብረዋል (ዮሐ 7፡18፤ 17፡4) ።

ከላይ እንደተመለከትነው መንፈስ ቅዱስ የሚከተሉትን ነገሮች በአማኝ ሕይወት ውስጥ ይሠራል -

- ✧ ከአማኝ ጋር አማካሪ፣ ጠበቃና አጽናኝ ሆኖ ይሠራል
- ✧ በአማኞች ውስጥ ያድራል
- ✧ ኢየሱስንና አብን በአማኞች ይገልጻል
- ✧ የእውነትም መንፈስ ስለሆነ ወደ እውነት ሁሉ ይመራል፤ ስለ እግዚአብሔርም መታወቅ የሚገባውን ሁሉንም ነገር ያስተምራል
- ✧ ኢየሱስ ያስተማረውንና የተናገረውን ሁሉ ያሳስባል፤ ከኢየሱስ የሚሰማውን ይናገራል
- ✧ ኢየሱስ ራሱ እግዚአብሔር እንዲሁም የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነና ኢየሱስም ካቆመበት በመቀጠል መዳን በርሱ እንደ ሆነ ይመሰክራል።
- ✧ ወላጅ እንደሌላቸው ልጆች ስለማይተወን ሰላሙን በአጽናፉ በኩል ይተውላል። ይህም ሰላም ዓለም እንደሚሰጠው ያለ ሳይሆን በእግዚአብሔር እርቅ ላይ የተመርኮዘ ኃይል ያለው ዘላለማዊ ሰላም ነው። ይህ ሰላም አእምሮን ሁሉ ስለሚያልፍ ጭንቀትንና ፍርሃትን አውልቆ በመጣል በልባችን ውስጥ የሚገዛ ነው (ፈል 4፡7፤ ቆላ 3፡15)።
- ✧ ኃይልን ይሞላናል፤ እንዴትና ምን እንደምንናገር ይሰጠናል፤ ሰላሙንም በልባችን በማፍሰስ ያጽናናል።
- ✧ ስለ ኃጢአት፣ ስለጽድቅና ስለፍርድ ዓለምን ይወቅሳል
- ✧ ኢየሱስን ያከብረዋል [Glorification]

በመጨረሻም በዮሐንስ 20፡21 ላይ ደግሞ እንደምንመለከተው ኢየሱስ ለደቀመዛሙርቱ አብ እንደላከኝ እኔ ደግሞ አልካችኋለሁ በማለት እፍ አለባቸው

ውና መንፈስ ቅዱስን ተቀበሉ። ይህ የሆነው ኢየሱስ ከሞት ከተነሳ በኋላ ነበር። ደቀመዛሙርቱ ለይሁድን ስለፈሩ ተሰብስበው በነበሩበት ቦታ በመሄድ አብ እርሱን እንደላከው ሁሉ እርሱም በዚያው ሥልጣንና ኃላፊነት ሾማቸው፤ የርሱም መልእክተኛ ሆኑ። ወልድ የእግዚአብሔርን መንፈስ ካለልክ ስለ ተቀበለ እርሱ ደግሞ ካለው ወስዶ እፍ አለባቸውና መንፈስን ተሞሉ (እግዚአብሔር መንፈሱን ሰፍሮ ለልጁ አልሰጠውም፤ ዮሐ 1፡32-34፤ 3፡34)። ከዚህ በፊት ይህንን መንፈስ ያልተሞሉበት ምክንያት ኢየሱስ ስላልከበረ ነበር (ዮሐ 7፡39)፤ አሁን ግን ሞትን ድል በማድረግ ስለ ከበረ ከርሱ ጋር አንድ መሆን ነበረባቸው [Union with the risen Christ]።

ከላይ እንዳየነው ኢየሱስ መንፈሱን ሲሰጣቸው እፍ ነው ያለባቸው። «እፍ» የሚለው ግሥ በግሪኩ «ኢምፊሳስ» ሲባል ይህ አባባል በዘፍጥረት 2፡7 ላይ እግዚአብሔር በአዳም ለፍንጫ የሕይወት እስትንፋስ እፍ አለበት ከሚለው ጋር አንድ ዓይነት ቃል ነው። ከከበረው ክርስቶስ የተቀበሉት እስትንፋስ ሕይወትን የሚለውጥ ስለሆነ ከርሱ ጋር አንድ ያደርጋቸዋል። ይህ ዓይነቱ የሕይወት ለውጥና ሹመት በበዓለ ኀምሳ ቀን ሲመጣ ላለው የተስፋ ቃል (የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀት) አበፈላጊ ነበር። በመሆኑም እፍ ያለባቸው መንፈስ የትንሣኤውን ኃይል ሲያሳይ፤ በበዓለ ኀምሳ ቀን የተጠመቁት ደግሞ የማረጉን ኃይል ያላያል። በሌላ አነጋገር የፊተኛው ጌታ ድል መነሳቱን ሲያሳይ፤ በኋለኛው ደግሞ ከሹመት ወደ ሙላት በማሸጋገር ሉዓላዊ [Sovereign] መሆኑን አሳይቶአል።⁷²